

Omgevingsvergunning

**St. Jansgildestraat 15-17 Loerbeek,
vergroten bouwvlak**

**St. Jansgildestraat 15-17 Loerbeek, vergroten
bouwvlak**

Inhoudsopgave

Ruimtelijke onderbouwing	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Ligging besluitgebied	5
1.3 Geldend bestemmingsplan	7
1.4 Leeswijzer	7
Hoofdstuk 2 Planbeschrijving	9
2.1 Bestaande situatie	9
2.2 Toekomstige situatie	9
Hoofdstuk 3 Haalbaarheid van het plan	11
3.1 Beleid	11
3.2 Milieu- en omgevingsaspecten	15
Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid	25
4.1 Algemeen	25
4.2 Economische uitvoerbaarheid	25
4.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid	25
Hoofdstuk 5 Conclusie	27

Ruimtelijke onderbouwing

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op het perceel St. Jansgildestraat15-17 te Loerbeek is onlangs een nieuwe paardenhouderij gerealiseerd. Binnen de paardenhouderij worden handelingen verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten, trainen en verhandelen van paarden. Vanwege de beperkte omvang van het bouwvlak ter plaatse is het echter niet mogelijk om aanvullende voorzieningen als paddocks, een stapmolen en een buiten rijbak te realiseren. Deze voorzieningen zijn echter wel nodig voor het goed kunnen trainen en africhten van paarden, en daarmee noodzakelijk voor de agrarische bedrijfsvoering.

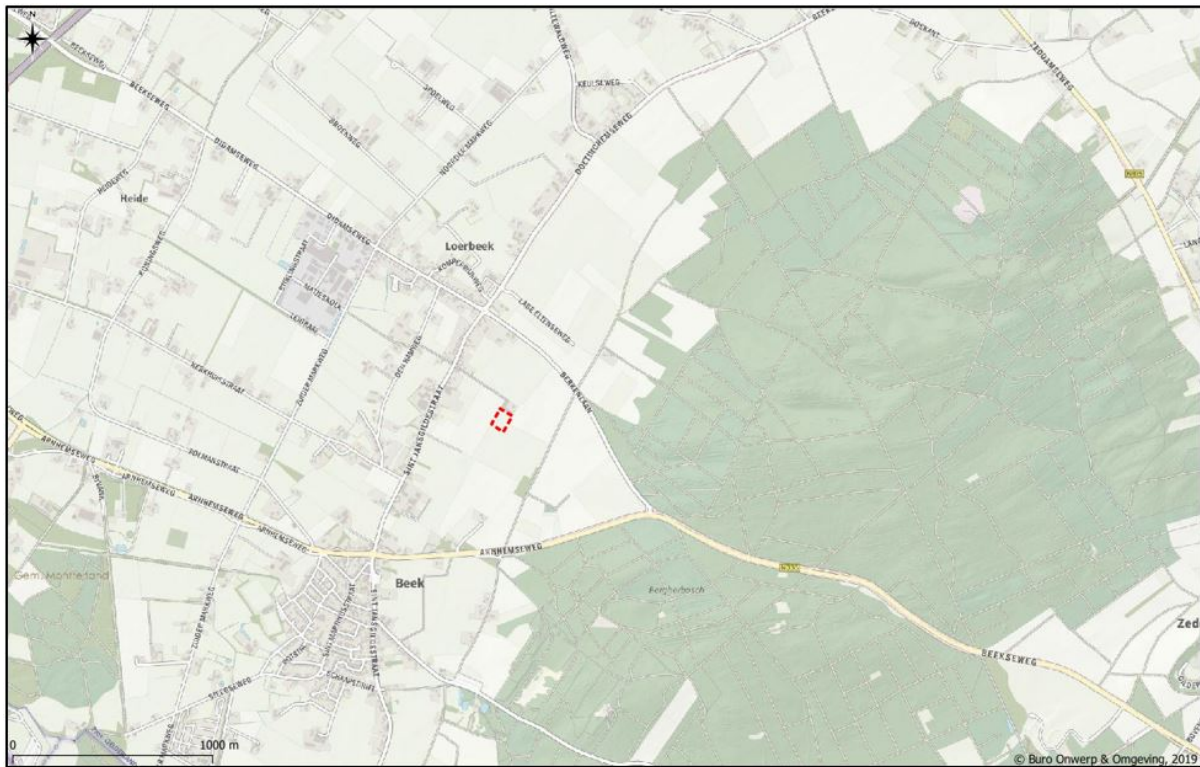
De beoogde voorzieningen zijn gesitueerd buiten het bouwblok en daarmee in strijd met het vigerende bestemmingsplan. De planregels bieden een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid voor het gedeeltelijk realiseren van een paardenbak buiten het bouwvlak. Echter hierbij moet de paardenbak ten minste 25% binnen het bestaande bouwvlak zijn gelegen. Gelet op de beperkte oppervlakte van het bouwvlak is dit niet mogelijk. Verder is er in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt het bestemmingsplan te wijzigen ten behoeve van het verschuiven en/of vergroten van het agrarische bouwblok waarmee de rijbak op de beoogde locatie kan worden gerealiseerd.

De voorliggende ruimtelijke onderbouwing maakt de wijziging van het bouwvlak van het perceel St. Jansgilde 15-17 te Loerbeek, ten behoeve van de realisatie van een paardenbak, mogelijk.

1.2 Ligging besluitgebied

De locatie is gelegen aan de Sint Jansgildestraat 15-17 ten oosten van Loerbeek, in het buitengebied van de gemeente Montferland.

Op de navolgende afbeeldingen zijn de globale ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven. Voor de exacte begrenzing van het besluitgebied wordt verwezen naar Bijlage 1.

Globale ligging plangebied

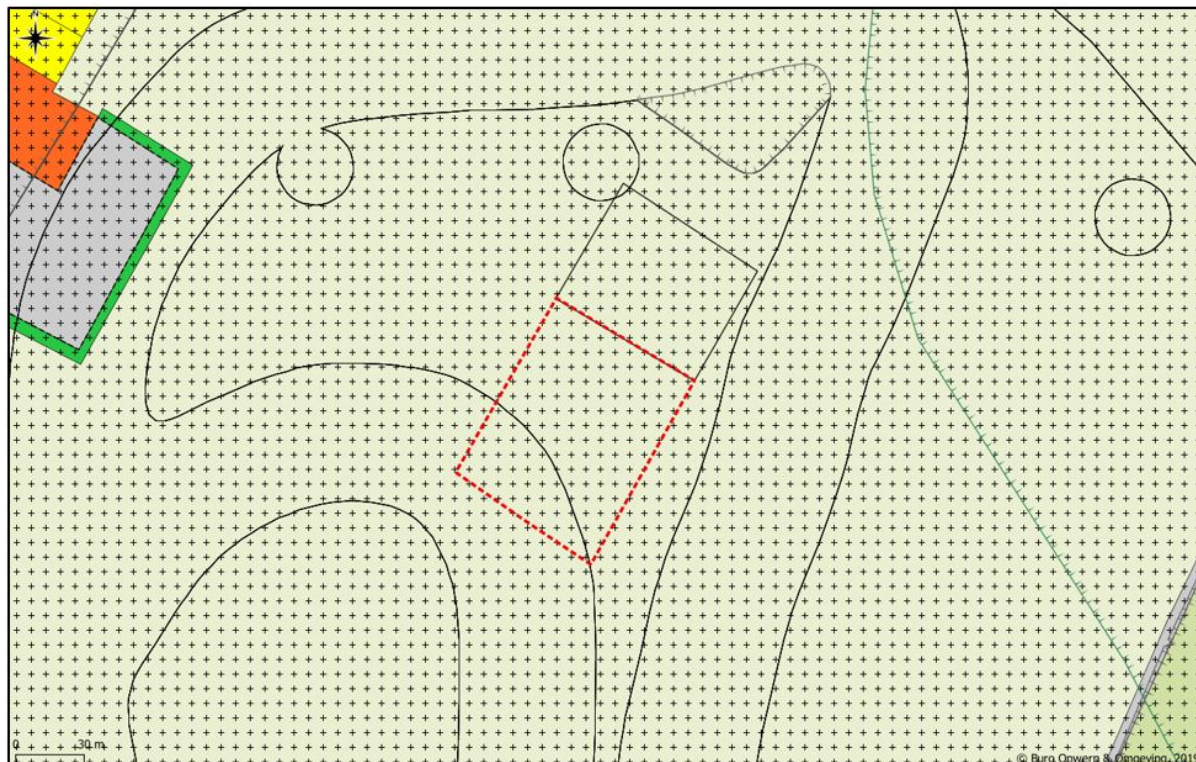

Globale begrenzing plangebied

1.3 Geldend bestemmingsplan

Het plangebied valt onder de werking van het bestemmingsplan 'Buitengebied' dat een aantal maal is herzien. Voor de regels is de 4^e herziening van dit bestemmingsplan van toepassing. Het plangebied is hierbinnen bestemd als 'Agrarisch met waarden'. Voor de paardenhouderij, dat is gesitueerd binnen het bouwvlak, is artikel 5 van de planregels van toepassing. Volgens artikel 5.1 sub i van de planregels zijn deze gronden bestemd voor een productiegerichte paardenhouderij. Het plangebied is echter gelegen buiten het bouwvlak.

Op de navolgende afbeelding is een uitsnede van de verbeelding van het bestemmingsplan 'Buitengebied' weergegeven. Het plangebied is daarop met een rood kader weergegeven.

Uitsnede geldend bestemmingsplan

De beoogde rijbak wordt buiten het bouwvlak gerealiseerd en is daarmee in strijd met het vigerende bestemmingsplan. Artikel 43.1.1 van de planregels geeft echter het college de bevoegdheid het bestemmingsplan te wijzigen ten behoeve van het verschuiven en/of vergroten van het agrarisch bouwvlak.

Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuwe juridische planologische regeling worden vastgesteld.

1.4 Leeswijzer

Deze toelichting is opgebouwd uit 5 hoofdstukken. Na het inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 op de huidige en de toekomstige situatie ingegaan. Hoofdstuk 3 begint met een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Verder bevat het hoofdstuk de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. In hoofdstuk 4 wordt de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid getoetst. Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de concluderende afweging ten aanzien van het initiatief.

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

2.1 Bestaande situatie

Op het perceel Sint Jansgildestraat 15-17 te Loerbeek is Stoeterij Beekermark B.V. gevestigd. Binnen het bedrijf worden handelingen aan en/of met paarden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden. De handelingen voorzien in het houden van fokmerries, de opfok van jonge paarden en het africhten van paarden. Dit met als doel de paarden uit te brengen in de paardensport en ten behoeve van de verkoop. Het trainen van de paarden ten behoeve van de springsport zal plaatsvinden in een buitenbak en binnenbak. Dit naar gelang de specifieke weersomstandigheden.

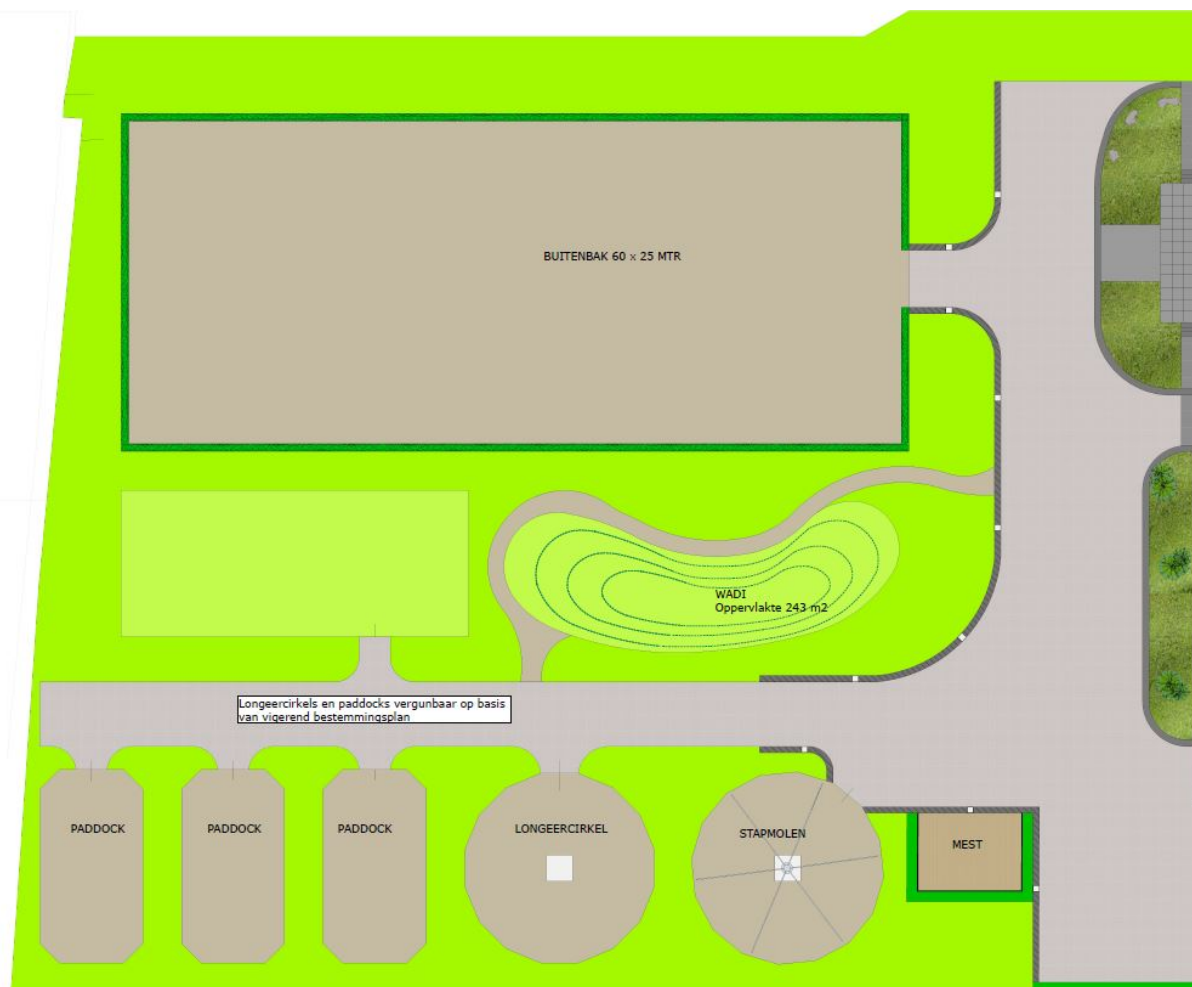
De stoeterij kent twee man vast personeel, waarvan 1 persoon ook woonachtig is in de bedrijfswoning behorende bij het agrarisch perceel. De specifieke bedrijfsvoering noodzaakt de 24-uurs aanwezigheid van personeel. Heel nadrukkelijk worden geen paarden van anderen gehouden en is er geen sprake van manegeactiviteiten. Dit houdt in dat de bedrijfsactiviteiten tijdens reguliere werktijden plaatsvinden.

Het bouwvlak waarin de bedrijfsactiviteiten dienen te worden opgenomen heeft een omvang van 0,4 hectare. Hierdoor is er fysiek geen ruimte om voor een paardenhouderij de noodzakelijke voorzieningen te realiseren. Voorliggend plangebied betreft dan ook de beoogde uitbreidingslocatie van 0,6 hectare. In de huidige situatie is de locatie in gebruik als weiland.

2.2 Toekomstige situatie

De initiatiefnemer is van plan om in de toekomstige situatie de stoeterij voort te zetten en daarbij het plangebied in gebruik te nemen ten behoeve van de bedrijfsvoering. De initiatiefnemer wil naast de buitenrijbak, een 3-tal zandpaddocks, langeercirkel, tredmolen, mestvaalt, ponyweide, wadi en verhardingen realiseren. Om de voorzieningen mogelijk te maken moet het bouwvlak vergroot worden. In het toekomstige bouwvlak is hiermee ruimte gereserveerd voor de voorzieningen.

Op navolgende afbeelding is de toekomstige situatie weergegeven.

Impressie invulling uitbreiding bouwvlak

In de toekomstige situatie heeft het bouwvlak een totale omvang van circa 1,0 ha. Hiermee is het bouwvlak voldoende groot voor een doelmatige en toekomst gerichte bedrijfsvoering.

Belangrijke uitgangspunten bij tot standkoming van de stoeterij in zijn geheel, en dus ook voor de uitbreiding van het bouwvlak, zijn landschapsherstel en kleinschalige natuurontwikkeling. In het kader van voorgenomen ontwikkeling is dan ook een landschappelijk inpassingsplan opgesteld dat is opgenomen als Bijlage 2. Het verkavelingspatroon van het landschap gebruiken door aanplant van houtsingels dicht bij de bebouwing, om het erf als cluster te versterken, is onderdeel daarbij geweest.

Hoofdstuk 3 Haalbaarheid van het plan

3.1 Beleid

3.1.1 Algemeen

Het gemeentelijk beleid voor het aanpassen van een bouwvlak is vastgelegd in een wijzigingsbevoegdheid (artikel 43.1.1 lid b) in het geldend bestemmingsplan 'Buitengebied, 4^e herziening' van de gemeente Montferland. Aan de voorwaarden uit de wijzigingsbevoegdheid wordt in paragraaf 3.1.2 getoetst. Voorliggend plan wordt in overeenstemming geacht te zijn met het rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid, omdat de wijzigingsbevoegdheid reeds in het kader van het 'moederplan' is getoetst aan dit beleid.

3.1.2 Bestemmingsplan Buitengebied, 4e herziening

In artikel 43.1.1 lid b van het bestemmingsplan 'Buitengebied, 4^e herziening' is er, voor niet zijnde intensieve veehouderijen, een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het wijzigen van het bouwvlak (verschuiven en/of vergroten) ten behoeve van een doelmatige bedrijfsvoering. Aan deze wijzigingsbevoegdheid kan worden meegewerkt indien:

1. het bouwvlak in de nieuwe situatie een compacte vorm heeft en voor ten minste 50% van de oppervlakte van de daarin begrepen gronden, dezelfde gronden blijft omvatten als ten tijde van het inwerkingtreden van het plan;
2. als gevolg van de wijziging geen gebouw buiten het bouwvlak komt te liggen;
3. de oppervlakte van het bouwvlak binnen het gebied met de gebiedsaanduiding 'grondgebonden landbouw' met niet meer dan 50% van de oppervlakte van het bestaande bouwvlak wordt vergroot, waarbij de oppervlakte niet groter wordt dan 2 ha;
4. de oppervlakte van het bouwvlak buiten het gebied met de gebiedsaanduiding 'grondgebonden landbouw' niet groter wordt dan 1,5 ha dan wel indien de oppervlakte van het bouwvlak ten tijde van het inwerkingtreden van het plan meer bedraagt dan 1,2 ha, die oppervlakte met ten hoogste 25% wordt vergroot;
5. vergroting van het bouwvlak niet mogelijk is voor zover het een (glas-)tuinbouwbedrijf of boomkwekerij betreft;
6. omliggende waarden door de wijziging in het bouwvlak niet onevenredig worden aangetast;
7. voor zover het een uitbreiding of wijziging betreft binnen het gebied aangeduid als 'waardevol landschap' dient te worden aangetoond dat er geen aantasting plaatsvindt van de kernkwaliteiten van het waardevol landschap, zoals beschreven in bijlage 5 bij deze regels;
8. voor zover het een uitbreiding of wijziging betreft binnen gronden ter plaatse van de aanduiding 'ehs - ecologische verbindingzone', 'ehs - natuur' of 'ehs - verweven', 'overige zone - GNN', 'overige zone - GO' en 'overige zone - GO-EVZ' dient te worden aangetoond dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de kernkwaliteiten van de EHS en omgevingscondities van het gebied zoals beschreven in bijlage 5 bij deze regels, dan wel door het stellen van compenserende of mitigerende maatregelen hieraan voldoende tegemoet kan worden gekomen;
9. omliggende functies door de wijziging niet onevenredig worden belemmerd en geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de belangen van eigenaren en gebruikers van omliggende gronden;
10. de verandering van het bouwvlak landschappelijk wordt ingepast waarbij wordt getoetst aan het beeldkwaliteitsplan;

Hierna wordt het initiatief per voorwaarde uit het bestemmingsplan 'Buitengebied, 4^e herziening' getoetst.

Ad 43.1.1 onder 1

Hier kan niet aan worden voldaan in verband met de inrichting van het bedrijfsperceel en de beperkte omvang van het bouwvlak (0,4 hectare). In de handreiking 'De Paardenhouderij in het Omgevingsrecht'¹, welke is opgenomen als Bijlage 3, wordt de paardenhouderij binnen het ruimtelijk spectrum uitvoerig toegelicht. Volgens de handreiking is de oppervlakte van het huidige bedrijfsperceel (bouwvlak) niet groot genoeg om adequaat in alle noodzakelijke voorzieningen te voorzien die nodig zijn voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. De wijziging is echter niet dusdanig groot dat dit leidt tot een niet compacte vorm. Daarbij wordt opgemerkt dat ter plaatse geen bebouwing wordt opgericht, maar uitsluitend hekwerk als afrastering van de paardenbak, wat reeds mogelijk is binnen het vigerende bestemmingsplan. Hierdoor heeft de gemeente Montferland in hun brief van 30 juli 2019 aangegeven in principe medewerking te verlenen aan het initiatief.

Ad 43.1.1 onder 2

Ter plaatse van het gewijzigde bouwvlak wordt een paardenbak gerealiseerd, expliciet wordt geen bebouwing gerealiseerd. Dit wordt geregeld door een 'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - gebouwen'

Ad 43.1.1 onder 3

Hier niet van toepassing.

Ad 43.1.1 onder 4

Hier niet van toepassing.

Ad 43.1.1 onder 5

Hier niet van toepassing.

Ad 43.1.1 onder 6

Ten behoeve van de ontwikkeling heeft een landschappelijke toets plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat het erf goed ingepast kan worden en dat omliggende waarden niet worden verstoord (zie paragraaf 3.1.3).

Ad 43.1.1 onder 7

Ten behoeve van de ontwikkeling heeft een landschappelijke toets plaatsgevonden aan de kernkwaliteiten van het waardevol landschap. Hieruit blijkt dat het erf in zijn geheel goed ingepast kan worden en dat de waarden niet worden verstoord (zie paragraaf 3.1.3).

Ad 43.1.1 onder 8

Hier niet van toepassing.

Ad 43.1.1 onder 9

De bedrijfskavel kent een vrij solitaire ligging in het landschap. De dichtstbijzijnde andere functie ligt op een afstand van circa 170 meter en betreft een parkeerterrein bij een zalencentrum. Ten behoeve van onderhavig wijzigingsplan is een uitvoerige toetst naar onder andere milieuzonering uitgevoerd (zie paragraaf 3.2). Hierin is tevens aan algemene belangen als archeologie en bodemkwaliteit getoetst.

Ad 43.1.1 onder 10

Ten behoeve van de ontwikkeling heeft een landschappelijke toets plaatsgevonden aan de kernkwaliteiten van het waardevol landschap. Hieruit blijkt dat het erf goed ingepast wordt en dat de waarden niet worden verstoord (zie paragraaf 3.1.3).

3.1.3 Toets kernkwaliteiten waardevol landschap

Voor de beoogde ontwikkelingen is een toets aan het landschappelijk beleid een voorwaarde. Daarnaast moet de landschappelijke inpassing getoetst worden aan het beeldkwaliteitsplan buitengebied. Het perceel is namelijk gelegen in een open gebied tegen de westflank van het Bergher bos (Montferland). De beoogde ontwikkeling mag geen significante aantasting van de kernkwaliteiten waardevol landschap met zich meebrengen en moet een versterking van de kernkwaliteiten opleveren. Deze paragraaf gaat in op de inpassing van de ontwikkeling in het landschap.

Kernkwaliteiten waardevol landschap

Het besluitgebied maakt onderdeel uit van het zogeheten Waardevol landschap. Het ruimtelijk beleid voor waardevolle landschappen is gericht op het behouden en versterken van de landschappelijke kernkwaliteiten. Het beleid sluit nieuwe ontwikkelingen echter niet uit, maar geeft met de kernkwaliteiten weer, welke belangrijke kwaliteiten van belang zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Om die reden is een nadere toets naar de kernkwaliteiten van het waardevol landschap gedaan, om te bezien hoe deze kwaliteiten een plek kunnen krijgen in de nieuwe ontwikkeling.

De beoogde ontwikkeling ligt in 'deelgebied 39 Montferland'. Eén en ander conform bijlage 2 van het bestemmingsplan Buitengebied. De kernkwaliteiten voor deelgebied 39 beslaan een groot gebied. Niet alle kernkwaliteiten zijn van toepassing op onderhavig plangebied. Kernkwaliteiten die specifiek van toepassing zijn worden hieronder vet gedrukt weergegeven:

- **Beboste stuwwal met krans van essen en dorpen.**
- Parel/A-locaties bos: Bergher Bos: uitgestrekt oud bos op stuwwalbodem; een deel Dassenboomse Hout) met veel wintereik; ook bijzondere mossen, die alleen in uitgestrekte bossen kunnen voorkomen; rijke fauna van vogels zoogdieren (boomarter, das); heiderestanten belangrijk voor reptielen (o.a. zandhagedis, hazelworm en gladde slang). De rijk geschakeerde structuur (gave eenheid met bossen op de hoogste delen van de stuwwal **en akkers op de stuwwalrand**) **geeft veel mogelijkheden voor kleinschalige natuurontwikkeling in combinatie met landschapsherstel en agrarisch natuurbeheer.** De waarde van de grote eenheid ligt in het op grote schaal kunnen afspelen van spontane bosprocessen en het voorkomen van bijbehorende soorten. Voor Montferland gaat het om de natuurdoeltypen droog bos van arme gronden, droog bos van lemige grond, bronbos en reservoarsakker.
- Parel 't Peeske: het Peeske is een uniek bronbos aan de westkant van de stuwwal (Het bos is klein en kwetsbaar en kent een hoge recreatiedruk. Geleiding van recreatie is hier van belang).
- De evz Veluwe - Montferland en evz Montferland - Bijvanck verbinden dit gebied naar het westen met de Rijn en de Rijnstrangen, naar het noorden met de Veluwe en naar het zuiden met Duitsland: model das; deze verbinding is tevens klimaatcorridor Veluwe - Eiffel (stuwwalcorridor).
- De Wildt/Grenskanaal verbindt de Rijnstrangen met de Hetter (Duits N2000-gebied) en voedt de Rijnstrangen met schoon water.
- Leefgebied das.
- Leefgebied steenuil.
- Cultuurhistorische waarden van de landgoederen, motte, torenmolen, **oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, en boerderijen.**
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir.
- Ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater, **waterberging.**
- Alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Ontwikkelingsgeschiedenis erf

Het erf en het omliggende gebied hebben zich in de afgelopen decennia getransformeerd. Hieronder is een topografische kaartenreeks opgenomen die de ontwikkeling in de tijd laat zien. Oude ontginningen en kavelpatronen zijn duidelijk zichtbaar. Het perceel grensde rond 1900 aan de beboste flank van het Bergher bos. Nu ligt het in een open landschap. Ook de beboste verhoging, grenzend aan het perceel is verdwenen. Het landschap is grootschaliger en rechtlijniger geworden en tevens genivelleerd.

Topografische kaartreeks (van links naar rechts: 1900, 1908, 1931, 1956, 1995, heden)

Uitgangspunten voor het initiatief

Belangrijke uitgangspunten uit bovenstaande voor het initiatief zijn:

- landschapsherstel en kleinschalige natuurontwikkeling.
- Het grillige verkavelingspatroon is in de loop der tijd verdwenen en heeft plaats gemaakt voor een meer rechtlijnige verkaveling. Dit patroon moet in tact blijven.
- Het verkavelingspatroon van het landschap gebruiken, aanplant van houtsingels dicht bij de bebouwing, om het erf als cluster te versterken.
- Het toevoegen van akkerrandvegetatie draagt bij aan kleinschalige natuurontwikkeling. Het resultaat hiervan is een compact erfdeel (met bebouwing) en een onbebouwd deel met daarin de rijbak en andere voorzieningen. Door deze indeling worden de landschapswaarden behouden en versterkt.
- Het initiatief voorziet nadrukkelijk niet in het houden van paarden van anderen en is er geen sprake van manegeactiviteiten. Dit houdt in dat de bedrijfsactiviteiten tijdens reguliere werktijden plaatsvinden waardoor bijvoorbeeld het aanlichten van de paardenbak niet nodig is en er gedurende de avond en de nachtperiode sprake is van stilte en rust en behoud van donkerte.

Beeldkwaliteitsplan Buitengebied

De kenmerkende kwaliteiten van de bestaande landschappen vormen de uitgangspunten die opgenomen zijn in het 'beeldkwaliteitsplan buitengebied', dat op 22 april 2010 is vastgesteld door de raad van de gemeente Montferland. Daarom is een indeling gemaakt in landschappelijke deelgebieden. Het perceel is gelegen in het deelgebied 'Enkdorpenlandschap'. De landschappelijke karakteristieken voor dit landschap zijn; besloten openheid, hoge en droge gronden dus reliëfrijk, grillige verkaveling en lint- en verspreide bebouwing. Met name de besloten openheid is duidelijk aanwezig nabij het perceel. Enerzijds het bebouwingslint van Loerbeek met veel opgaande groene massa en anderzijds de beboste flank van de stuwwal van het Bergher bos. De ruimte hiertussen is te definiëren als besloten openheid met daarin verspreid, op een eng gelegen, enkele boerenerven. De verdwenen en beboste verhoging was aanleiding om hier aan de rand een erf op te richten. Nu te typeren als een erf op een eng. Deze erven liggen veelal kaal in het landschap en hebben weinig tot geen opgaand groen op de erfscheiding, dan wel op de perceelsgrenzen. Maar meer in de

vorm van losse bomen en boomgroepen op het erf en rondom de bebouwing. Alles gecentreerd en geclusterd om de openheid kracht bij te zetten.

De gewenste uitbreiding van het bouwvlak betreft een uitbreiding van een agrarisch bedrijf. Expliciet wordt geen nieuwe bebouwing voorgesteld. Voor een erf met bedrijf, gelegen op de eng gelden de volgende aandachtspunten.

- De bebouwingen zijn veelal beeldbepalend en dienen een minder visueel dominante positie in het landschap te krijgen.
- Aanplant van opgaand groen, in de vorm een houtwal/-singel of bosperceel, dient de beslotenheid van het erf te versterken. Hierdoor wordt tevens de openheid van de eng sterker begrensd en neemt de betekenis van de bebouwing in het landschap af.
- De ontwikkelingsrichting van het erf is variabel (zowel in de lengte als in de breedte). Het enkendorpenlandschap kenmerkt zich door een grillige verkaveling. De perceelsgrenzen dienen gerespecteerd te worden, maar het erf hoeft niet een uitgesproken lengte of breedte te hebben. De woonzone (zone waarin het woonhuis staat) dient intact te blijven en aan minimaal één zijde de uitstraling van het erf te bepalen (veelal de entree tot het erf).

Toetsing

De reeds gerealiseerde bebouwing binnen het erf is in gedekte tinten gerealiseerd. De (aan te planten) houtsingel, erf bomen en hakhout staan dicht bij de bebouwing om de compactheid van het erf en daarmee ook de openheid van het omringende landschap te versterken. Stroken bloemrijke akkerrandvegetatie versterken het verkavelingspatroon. Het verkavelingspatroon blijft daarmee zichtbaar in tact. Daar waar afrastering noodzakelijk is wordt deze in terughoudende kleuren. Hierdoor worden het geen landschapsontsierende elementen.

Conclusie

Met de terreinindeling zoals is weergegeven in paragraaf 2.2 en de landschappelijke inpassing uit Bijlage 2 is invulling geven aan de voorgaande uitgangspunten. Hierin is expliciet niet voorzien in bebouwing. De beplanting binnen het vergrote bouwvlak vormt geen opgaande massa, waardoor de openheid niet wordt aangetast. De opgaande massa van groen en bebouwing is daarmee geclusterd op het erf en niet ter plaatse van het plangebied, hetgeen de omliggende openheid juist benadrukt. Het plangebied wordt omsloten door een haag van haagbeuk. De benodigde afrasteringen worden in terughoudende kleuren en met natuurlijke materialen gerealiseerd. De ruimtelijke uitstraling is daarmee open met afrasteringen die op basis van het vigerende bestemmingsplan reeds mogelijk zijn.

3.2 Milieu- en omgevingsaspecten

3.2.1 Bodem

Algemeen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet aangetoond worden dat de bodem- en grondwaterkwaliteit ter plaatse van het plangebied geschikt zijn voor het beoogde gebruik.

Toetsing

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van voorzieningen waaronder een paardenbak. De paardenbak wordt gerealiseerd op gronden die reeds in agrarisch gebruik zijn. De functie van de gronden ter plaatse van de paardenbak wordt daarmee niet wezenlijk veranderd. Aangezien er geen aanwijzingen zijn om een verontreiniging binnen het plangebied te verwachten, en gelet op de functie van het perceel (weiland/akkerland) is door de gemeente vrijstelling verleend voor de verplichting tot het uitvoeren van bodemonderzoek. Alle vrijkomende grond wordt binnen het perceel verwerkt. Indien er wel sprake is van grondverzet buiten het perceel dan zal, in het kader van

het 'tijdelijk afhandelingskader PFAS', de af te voeren grond gekeurd zal worden op PFAS.

Conclusie

Het aspect bodem vormt geen belemmering voor de uitvoering van het plan.

3.2.2 Geluid

Algemeen

De mate waarin het geluid, veroorzaakt door het wegverkeer en/of door industrie, onder andere het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet volgens de Wgh worden aangetoond dat gevoelige functies, zoals een woning, een aanvaardbare geluidsbelasting hebben als gevolg van omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen. Indien nieuwe geluidsgevoelige functies worden toegestaan, stelt de Wgh de verplichting akoestisch onderzoek te verrichten naar de geluidsbelasting ten gevolge van omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen.

Toetsing

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van voorzieningen waaronder een paardenbak. Een paardenbak is geen geluidgevoelig object. Daarnaast is de paardenbak geen geluidshinderveroorzakende functie op basis van de Wet geluidhinder.

De uitbreiding van het bouwvlak voorziet niet in een uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten zoals een extra stal met meer paarden. De uitbreiding is enkel nodig voor het goed kunnen trainen en africhten van paarden. Het initiatief heeft daarom, ten opzicht van de reeds toegestane situatie, geen uitbreiding van de aan- en afvoerbewegingen tot gevolg.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de uitvoering van het plan.

3.2.3 Luchtkwaliteit

Algemeen

De Wet luchtkwaliteit (verankerd in de Wet milieubeheer, hoofdstuk 5, titel 5.2) is een implementatie van diverse Europese richtlijnen omtrent luchtkwaliteit, waarin onder andere grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu. In Nederland zijn stikstofdioxide (NO₂) en zwevende deeltjes als PM₁₀ (fijn stof) de maatgevende stoffen waar de concentratieniveaus het dichtst bij de grenswaarden liggen. Overschrijdingen van de grenswaarden komen, uitzonderlijke situaties daargelaten, bij andere stoffen niet voor. Vanaf 1 januari 2015 dient het bevoegd gezag de luchtkwaliteit ook te toetsen aan de grenswaarde voor PM_{2,5}. Op basis van onderzoek door het Planbureau voor de Leefomgeving kan worden gesteld dat als aan de grenswaarden voor PM₁₀ wordt voldaan, ook aan de grenswaarde voor PM_{2,5} wordt voldaan.

Hoewel de luchtkwaliteit de afgelopen jaren flink is verbeterd, kan Nederland niet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen die in 2010 van kracht zijn geworden. De EU heeft Nederland derogatie (uitstel) verleend op grond van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Dit betreft een gemeenschappelijke aanpak van het Rijk en diverse regio's om samen te werken aan een schonere lucht, waarbij ruimte wordt geboden aan noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Plannen die in betekenende mate bijdragen aan luchtverontreiniging worden opgenomen in een gebiedsgericht programma van het NSL. Het maatregelenpakket in het NSL is hiermee in evenwicht en zodanig dat op termijn de luchtkwaliteit in heel Nederland onder de grenswaarden ligt. Plannen die 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan luchtverontreiniging hoeven niet langer individueel getoetst te worden aan de Europese grenswaarden aangezien deze niet leiden tot een significante verslechtering van de luchtkwaliteit. Deze grens is in de AMvB NIBM gelegd bij 3% van de grenswaarde van een stof: Voor NO₂ en PM₁₀ betekent dit dat aannemelijk moet worden gemaakt dat het project tot

maximaal 1,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ verslechtering leidt. Voor een aantal functies (o.a. woningen, kantoren, tuin- en akkerbouw) is dit gekwantificeerd in de ministeriële regeling NIBM.

Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening wordt afgewogen of het aanvaardbaar is het project op deze plaats te realiseren. Hierbij kan de blootstelling aan luchtverontreiniging een rol spelen, ook als het project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Er is sprake van een significante blootstellingsduur als de verblijfsduur die gemiddeld bij de functie te verwachten is een aanzienlijk deel van de dag betreft. Volgens de toelichting op de Regeling Beoordeling luchtkwaliteit is dit onder andere het geval bij een woning, school of sportterrein.

Gevoelige bestemmingen als scholen, kinderdagverblijven, bejaarden- en zorgtehuizen genieten op grond van de gelijknamige AMvB extra bescherming. Substantiële uitbreiding of nieuwsvestiging binnen 50 meter van een provinciale weg of 300 meter van een Rijksweg is alleen toegestaan als de concentraties luchtvervuilende stoffen zich onder de grenswaarden bevinden, waardoor geen onacceptabele gezondheidsrisico's optreden.

Toetsing

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van voorzieningen waaronder een paardenbak. Het gebruik van de paardenbak heeft geen toename van verkeer tot gevolg en draagt niet in betekenende mate bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de uitvoering van het plan.

3.2.4 Externe veiligheid

Algemeen

Bepaalde maatschappelijke en bedrijfsmatige activiteiten brengen risico's op zware ongevallen met mogelijk grote gevolgen voor de omgeving met zich mee. Externe veiligheid richt zich op het beheersen van de risico's bij de productie, opslag, transport en gebruik van gevaarlijke stoffen. De aanwezigheid of het nieuw vestigen van dergelijke activiteiten kunnen beperkingen opleggen aan de omgeving, doordat veiligheidsafstanden tussen risicovolle activiteiten en bijvoorbeeld woningen nodig zijn. Aan de andere kant is het rijksbeleid er op gericht de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten.

De wetgeving rond externe veiligheid richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten (artikel 1 van het Bevi). Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen, bejaardentehuizen en kinderopvang- en dagverblijven. Beperkt kwetsbaar zijn onder meer kleine kantoren, winkels, horeca en parkeerterreinen. Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt in plaatsgebonden risico en groepsrisico.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}). Dit is de kans dat een denkbeeldig persoon, die zich een jaar lang permanent op de betreffende plek bevindt (de plek waarvoor het risico is uitgerekend), dodelijk verongelukt door een ongeval. Elke ruimtelijke ontwikkeling wordt getoetst aan het plaatsgebonden risico van 10^{-6} als grenswaarde.

Groepsrisico

Het groepsrisico geeft de kans aan dat in één keer een groep mensen die zich in de omgeving van een risicosituatie bevindt, dodelijk door een ongeval wordt getroffen. Groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij groepsrisico

is het dan ook niet een contour die bepalend is, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen de effectafstand van een risicovolle activiteit ophoudt. Welke kans nog acceptabel geacht wordt, is afhankelijk van de omvang van de ramp. Een ongeval met 100 doden leidt tot meer ontwrichting, leed en emoties, dan een ongeval met 10 dodelijke slachtoffers. Aan de kans op een ramp met 100 doden wordt dan ook een grens gesteld, die een factor honderd lager ligt dan voor een ramp met 10 doden. In het Bevi (stb. 250, 2004) wordt verder een verantwoordingsplicht (door de overheid) voor het groepsrisico rond inrichtingen wettelijk geregeld (art. 13). De verantwoording houdt in dat wordt aangegeven of risico's acceptabel zijn en welke maatregelen worden genomen om de risico's te verkleinen.

Toetsing

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van voorzieningen waaronder een paardenbak. Binnen het plangebied worden daarmee geen nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk gemaakt. Daarnaast worden met de uitvoering van het initiatief geen risicovolle activiteiten mogelijk gemaakt. Een nadere toetsing kan daarom achterwege blijven.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.2.5 Geur

Algemeen

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt in eerste instantie het wettelijk kader bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft hiervoor geurbelastings- en afstandsnormen in relatie met geurgevoelige objecten in de nabijheid van de (geprojecteerde) veehouderij.

De Wgv heeft betrekking op twee aspecten. Ten eerste speelt de geurbelasting een rol bij de beoordeling of er in het kader van een goede ruimtelijke ordening een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Ten tweede moet bij de belangenafweging voor een zorgvuldige besluitvorming worden nagegaan of een partij niet onevenredig in haar belangen wordt geschaad.

Toetsing

De Wgv heeft betrekking op dierverblijven van omgevingsvergunningplichtige inrichtingen. De beoogde voorzieningen, waaronder een paardenbak, betreffen geen dierverblijf. Om die reden is verdere toetsing aan het aspect geur niet noodzakelijk.

Conclusie

Het aspect geur vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.2.6 Bedrijven en milieuzonering

Algemeen

Indien door middel van een plan nieuwe, gevoelige functies of milieuhinderveroorzakende functies mogelijk worden gemaakt, moet worden aangetoond dat een goed leefmilieu binnen en buiten het plangebied mogelijk is. Anderzijds mogen omliggende bedrijven niet in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden aangetast door de realisatie van nieuwe gevoelige functies.

Wat betreft de aanbevolen richtafstanden tussen bedrijvigheid en gevoelige functies is de VNG publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' als leidraad voor milieuzonering gebruikt. In de VNG-publicatie zijn richtafstanden voor diverse omgevings- en gebiedstypen opgenomen. Het gaat onder andere om de volgende omgevings- en gebiedstypen: 'rustige woonwijk', 'rustig buitengebied' en 'gemengd gebied'. In een rustige woonwijk en een rustig buitengebied komen vrijwel geen andere functies dan de woonfunctie voor. Gemengde gebieden betreffen gebieden die langs hoofdinfrastructuur liggen en/of gebieden met matige tot sterke functiemenging. In een dergelijk gebied komen direct naast woningen andere functies voor, zoals winkels, maatschappelijke voorzieningen, horeca en kleine bedrijven. Ook lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid kan als gemengd gebied worden beschouwd. Voor gemengde gebieden kunnen de aanbevolen richtafstanden met één stap worden verminderd. De afstand wordt gemeten vanaf de grens van de locatie van de bedrijfsmatige activiteit tot aan de gevel van nieuwe of bestaande gevoelige functies.

Toetsing

De omgeving van het plangebied kan worden getypeerd als 'rustig buitengebied'.

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van voorzieningen waaronder een paardenbak. De paardenbak wordt gebruikt voor het trainen van paarden. De VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' bevat geen aan te houden afstanden met betrekking tot paardenbakken. Wel zijn afstanden benoemd ten aanzien van paardenfokkerijen. Voor deze functie geldt een grootste richtafstand van 50 meter.

De meest dichtstbijzijnde milieuhindergevoelige objecten betreffen de woningen aan de St. Jansgildestraat. Deze woningen liggen allen op meer dan 200 meter afstand van de toekomstige paardenbak in het plangebied.

Bij de toekomstige paardenbak zullen geen lichtmasten worden geplaatst aangezien de bedrijfsactiviteiten overdag plaats gaan vinden. Verder wordt in de winterperiode gebruik gemaakt van de binnen rijhal. Lichthinder als gevolg van de lichtmasten is daarom niet aan de orde.

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat vanuit het aspect bedrijven en milieuzonering geen belemmeringen aanwezig zijn voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.2.7 Water

Beleid

Het waterbeleid van Rijk en provincie is gericht op een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde, duurzame watersystemen. Het plangebied ligt in het beheersgebied van het Waterschap Rijn en IJssel. In het Waterbeheerplan 2016-2021 van Waterschap Rijn en IJssel laat het waterschap zien welke ontwikkelingen voor het waterbeheer van belang zijn en welke accenten zij in de samenwerking met haar partners willen leggen. Vanuit die omgevingsverkenning is vervolgens het beleid voor de planperiode 2016-2021 beschreven voor primaire taakgebieden van het waterschap:

- Bescherming tegen overstromingen en werken aan veiligheid: Veilig water.
- Zorgen voor de juiste hoeveelheid water en passende waterpeilen: Voldoende water.
- Zorgen voor een goede waterkwaliteit die nodig is voor mens, plant en dier: Schoon water.
- Verwerken van afvalwater en het benutten van energie en grondstoffen daaruit: Afvalwater.
- Zorgen voor goede randvoorwaarden voor beroepsvaart op de Oude IJssel: Vaarwegbeheer.

Watertoets

Waterschap Rijn en IJssel heeft een watertoetstabel ontwikkeld waarmee met een aantal vragen in beeld te brengen is welke wateraspecten relevant zijn en met welke intensiteit het watertoetsproces doorlopen dient te worden. De vragen zijn gericht op de locatie van de ruimtelijke ontwikkeling en welke veranderingen er mogelijk worden gemaakt.

De intensiteit van het watertoetsproces is afhankelijk van de antwoorden op de vragen. Als erop een categorie 2 vraag een 'ja' is geantwoord, is een uitgebreide watertoets noodzakelijk. Is er op geen van de categorie 2 vragen een 'ja' geantwoord, dan kan een verkorte watertoets doorlopen worden. Als er alleen met 'nee' is geantwoord, dan is het RO-plan waterhuishoudkundig niet van belang en hoeft er geen wateradvies bij het waterschap gevraagd te worden.

Navolgend is de watertoetstabel opgenomen. De relevante waterthema's voor de ontwikkeling worden door middel van de watertoetstabel geselecteerd en vervolgens beschreven (wanneer de toetsvraag met 'ja' is beantwoord).

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade)	Nee	2
	2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	Nee	2
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1 m ³ /uur?	Nee	2
	2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ?	Nee	1
	3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	Nee	1
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2.500 m ² ?	Nee	2
	2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500 m ² ?	ja	1
	3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak?	Nee	1
	4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Nee	1
Oppervlakte-waterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	Nee	1
Grondwateroverlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond?	Nee	1
	2. Is in het plangebied sprake van kwel?	Nee	1
	3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren?	Nee	1
	4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	Nee	1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap?	Nee	1
	2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Nee	2

Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel?	Nee	1
	2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee	1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ?	Nee	2
	2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water?	Nee	2
	3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur?	Nee	1
	4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	Nee	1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Nee	1

Algemeen

Ten opzichte van de huidige situatie neemt het bouwvlak met circa 0,6 ha toe. De paardenbak wordt voorzien van een drainagesysteem ter voorkoming van modder en drassigheid. Dit drainagesysteem bestaat uit bodemverbetering en voorziet in verticale drainage naar de diepere ondergrond en niet in afvoer elders op het perceel. Het plan voorziet niet in bebouwing. Wel wordt er een deel van het terrein verhard ($\pm 1.350 \text{ m}^2$).

Het hemelwater afkomstig van de verharding worden niet op de riolering geloosd, maar afgekoppeld en geïnfiltreerd in de bodem door een wadi ($\pm 245 \text{ m}^2$) die centraal is gelegen in het plangebied. Met de ontwikkeling vinden daardoor geen wijzigingen plaats in de waterhuishouding ter plaatse.

Conclusie

Het aspect water vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.2.8 Archeologie en cultuurhistorie

Algemeen

Op basis van artikel 3.1.6, vijfde lid, onderdeel a van het Bro moet bij ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst, hoe er wordt omgegaan met de aspecten archeologie en cultuurhistorie. De bescherming van archeologische waarden is verankerd in de 'Wet op de archeologische monumentenzorg' (Wamz), die op 1 september 2007 in werking is getreden. Deze wet maakt formeel gezien deel uit van de Monumentenwet 1988 (Mw). Het belangrijkste doel van de Wamz is de bescherming van de aanwezige en de te verwachten archeologische waarden door het reguleren van bodemversturende activiteiten. Per 1 juli 2016 is de Wamz vervangen door de Erfgoedwet. De Erfgoedwet harmoniseert bestaande wet- en regelgeving, schrapt overbodige regels en legt de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het cultureel erfgoed zoveel mogelijk bij het erfgoedveld zelf.

Toetsing

Archeologie

Door Hamaland Advies is in januari 2020 een bureauonderzoek en karterend booronderzoek uitgevoerd². Dit onderzoek is als Bijlage 4 bijgevoegd. De conclusies uit het onderzoek worden hierna kort behandeld.

Bureauonderzoek

Volgens de archeologische beleidskaart ligt het plangebied in zones met een hoge verwachting met mogelijk goede conservering van vindplaatsen en een middelmatige archeologische verwachting. Vanwege de ligging in meerdere zones geldt de hoogste categorie als leidend bij de vrijstelling. Archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij bodemingrepen dieper dan 0,3 m -mv of dieper dan de bekende bodemverstoring en bij plangebieden die groter zijn dan 250 m². Op basis van het bureauonderzoek wordt in het plangebied een holtpodzol in dekzand verwacht met een eerdlaag van minder dan 0,5 m op een afspoelingshelling. De bouwvoor in de directe omgeving bestaat uit 0,4 m matig fijn humeus zand (waarschijnlijk een eerdlaag), daaronder is tot 2,40 m -mv zeer fijn en matig fijn dekzand aanwezig, behorende bij de Formatie van Bostel, Laagpakket van Woerden. Het plangebied bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden naar lager gelegen gronden. Dergelijke gradiëntzones zijn vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig geweest voor bewoning door jagers-verzamelaars. Het gebied was in principe tevens geschikt voor bewoning en het bedrijven van akkerbouw vanaf het Laat Neolithicum.

Booronderzoek

Het karterend booronderzoek heeft aangetoond dat de hoge archeologische verwachting voor het plangebied niet gerechtvaardigd is. Binnen het plangebied is de verwachte enkeerdgrond weliswaar aangetroffen, maar het merendeel van de boringen heeft een tot in de top van het dekzand verstoord bodemprofiel opgeleverd. Tijdens het uitzeven van de afzonderlijke bodemlagen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Selectieadvies

Op grond van de onderzoeksresultaten, het groot aantal verstoorde bodems en het ontbreken van archeologische indicatoren, wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht. De kans dat met de voorgenomen bodemingrepen archeologische vindplaatsen verloren gaan is nihil. Dit advies is overgenomen door het bevoegd gezag de gemeente Montferland.

Cultuurhistorie

Voor de beoogde ontwikkelingen is een toets aan het landschappelijk beleid een voorwaarde. Daarnaast moet de landschappelijke inpassing getoetst worden aan het beeldkwaliteitsplan buitengebied. Het perceel is namelijk gelegen in een open gebied tegen de westflank van het Bergher bos (Montferland). De beoogde ontwikkeling mag geen significante aantasting van de kernkwaliteiten waardevol landschap met zich meebrengen en moet een versterking van de kernkwaliteiten opleveren. In paragraaf 3.1.3 heeft een toetsing plaatsgevonden aan de voor onderhavig initiatief relevante uitgangspunten. Bij de landschappelijke inpassing is rekening gehouden met de landschappelijke kwaliteiten ter plaatse.

In het plangebied is geen sprake van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing.

Conclusie

De aspecten archeologie en cultuurhistorie vormen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het initiatief.

3.2.9 Flora en fauna

Algemeen

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht. Bij de natuurwetgeving kan een tweedeling worden gemaakt in soort- en gebiedsbescherming. Soortbescherming vindt plaats via de Flora- en faunawet, de gebiedsbescherming gebeurt via de Natuurbeschermingswet.

Toetsing

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in het Gelders natuurnetwerk (GNN), Groene ontwikkelingszone (GO) of een gebied dat is aangewezen als Natura 2000. Wel bevindt zich op circa 250 m ten oosten van het plangebied GO "Montferland". Directe negatieve effecten als oppervlakteverlies, versnippering of depositie op voor stikstof gevoelige gebieden zijn, vanwege de afstand tot Natura 2000 gebieden, uit te sluiten. Verder ligt het plangebied op dusdanige afstand van deze gebieden en is er sprake van tussengelegen reeds verstorende elementen, zoals wegen en bebouwing, dat ook indirecte negatieve effecten niet zijn te verwachten.

Heel nadrukkelijk worden geen paarden van anderen gehouden en is er geen sprake van manegeactiviteiten. Dit houdt in dat de bedrijfsactiviteiten tijdens reguliere werktijden plaatsvinden waardoor het aanlichten van de paardenbak niet nodig is en er gedurende de avond en de nachtperiode sprake is van stilte en rust.

Soortenbescherming

Het plangebied was voorheen in gebruik als agrarische weidegrond. Gezien het intensieve gebruik van de gronden en de afwezigheid van opgaande begroeiing en sloten binnen het plangebied, is de kans op beschermde planten of diersoorten erg klein. Negatieve effecten op flora en fauna zijn daarom niet te verwachten.

Conclusie

Het aspect flora en fauna vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het initiatief.

Conclusie

Het aspect flora en fauna vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het initiatief.

3.2.10 Verkeer en parkeren

Algemeen

Bij ruimtelijke plannen moet worden aangetoond dat de ontwikkeling geen negatieve gevolgen heeft voor de verkeer- en parkeersituatie ter plaatse.

Toetsing

Met het initiatief is geen sprake van een ontwikkeling met een verkeersaantrekkende werking of een parkeerbehoefte. Om die reden zal de verkeer- en parkeersituatie ter plaatse, in de toekomstige situatie niet veranderen.

Conclusie

De aspecten verkeer en parkeren vormen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het initiatief.

Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid

4.1 Algemeen

Conform artikel 3.1.6 van het Bro dient bij het opstellen van een bestemmingsplan onderzoek te worden ingesteld naar de uitvoerbaarheid van het plan. Bij de uitvoering van een project kan in zijn algemeenheid onderscheid worden gemaakt tussen de economische uitvoerbaarheid en de maatschappelijke uitvoerbaarheid.

Bij het eerste gaat het om de kosten en andere economische aspecten die met de verwezenlijking van het plan samenhangen. Tevens is in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) geregeld dat in het kader van een bestemmingsplan, wijzigingsplan of een omgevingsvergunning voor bepaalde bouwplannen de grondexploitatie­regeling van toepassing is. Bij het tweede gaat het er om hoe de verwezenlijking door de maatschappij (overheid en burgers samen) wordt gedragen.

4.2 Economische uitvoerbaarheid

In artikel 6.12, lid 1 Wro is bepaald dat de gemeenteraad naar aanleiding van een bestemmingsplanwijziging moet besluiten om al dan niet een exploitatieplan vast te stellen. In artikel 6.12, lid 2 is echter opgenomen dat de gemeenteraad kan besluiten geen exploitatieplan vast te stellen, wanneer het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in de vergunning begrepen gronden anderszins verzekerd is.

Voorliggend project betreft een particulier initiatief dat op particulier grondeigendom plaatsvindt. Met de ontwikkeling zijn geen kosten voor de gemeente gemoeid, anders dan kosten die op basis van de gemeentelijke legesverordening in rekening zullen worden gebracht. Daarnaast wordt met de initiatiefnemer te zijner tijd een planschade overeenkomst gesloten, teneinde eventuele kosten voor de gemeente te kunnen verhalen op initiatiefnemer. Het verhaal van kosten is daarmee anderszins verzekerd, waarmee het opstellen van een exploitatieplan achterwege kan blijven.

4.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

In de voorbereidingsperiode van voorgenomen initiatief is de buurt, die zich heeft verenigd in buurtvereniging de Heuvels, door middel van een brief actief op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen. In de brief is tevens gevraagd eventuele bezwaren door te geven. Naar aanleiding hiervan zijn geen bezwaren naar voren gekomen (zie).

Hoofdstuk 5 Conclusie

In voorgaande hoofdstukken is de uitbreiding van een agrarisch bouwvlak ten behoeve van de realisatie van een buitenrijbak besproken. In de ruimtelijke onderbouwing is een toets naar relevante beleids-, milieu- en omgevingsaspecten uitgevoerd. In dit hoofdstuk worden hier de voornaamste conclusies uit getrokken.

De initiatiefnemer is van plan om in de toekomstige situatie de aanwezige stoeterij voort te zetten en daarbij het plangebied in gebruik te nemen ten behoeve van de bedrijfsvoering. De initiatiefnemer wil naast de buitenrijbak, een 3-tal zandpaddocks, langeercirkel, tredmolen, mestvaalt, ponyweide, wadi en verhardingen realiseren. Om de voorzieningen mogelijk te maken moet het bouwvlak vergroot worden. In het toekomstige bouwvlak is hiermee ruimte gereserveerd voor de voorzieningen. Deze voorzieningen zijn namelijk nodig voor het goed kunnen trainen en africhten van paarden, en daarmee noodzakelijk voor de agrarische bedrijfsvoering. Op 30 juli 2019 heeft de gemeente Montferland besloten in principe medewerking te willen verlenen aan het initiatief. Door aan te sluiten op de heersende beeldkwaliteiten en landschapskwaliteiten is het plan passend voor de locatie.

Bovendien blijkt uit de toetsing aan de verschillende milieu- en haalbaarheidsaspecten dat er voldaan wordt aan de wet- en regelgeving voor wat betreft de diverse aspecten en er geen nadelige effecten op de bestaande situatie in en in de omgeving van het plangebied te verwachten zijn.

Eindnoten

1. De paardenhouderij in het omgevingsrecht, datum mei 2014, gezamenlijke uitgave van de VNG en de Sectorraad Paarden
2. Hamaland, bureauonderzoek en karterend booronderzoek archeologie. Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek. Projectnummer: 192596, kenmerk: DWS/DIR/HAMA/192596. D.d. 25 januari 2020

Omgevingsvergunning

**St. Jansgildestraat 15-17 Loerbeek,
vergroten bouwvlak**

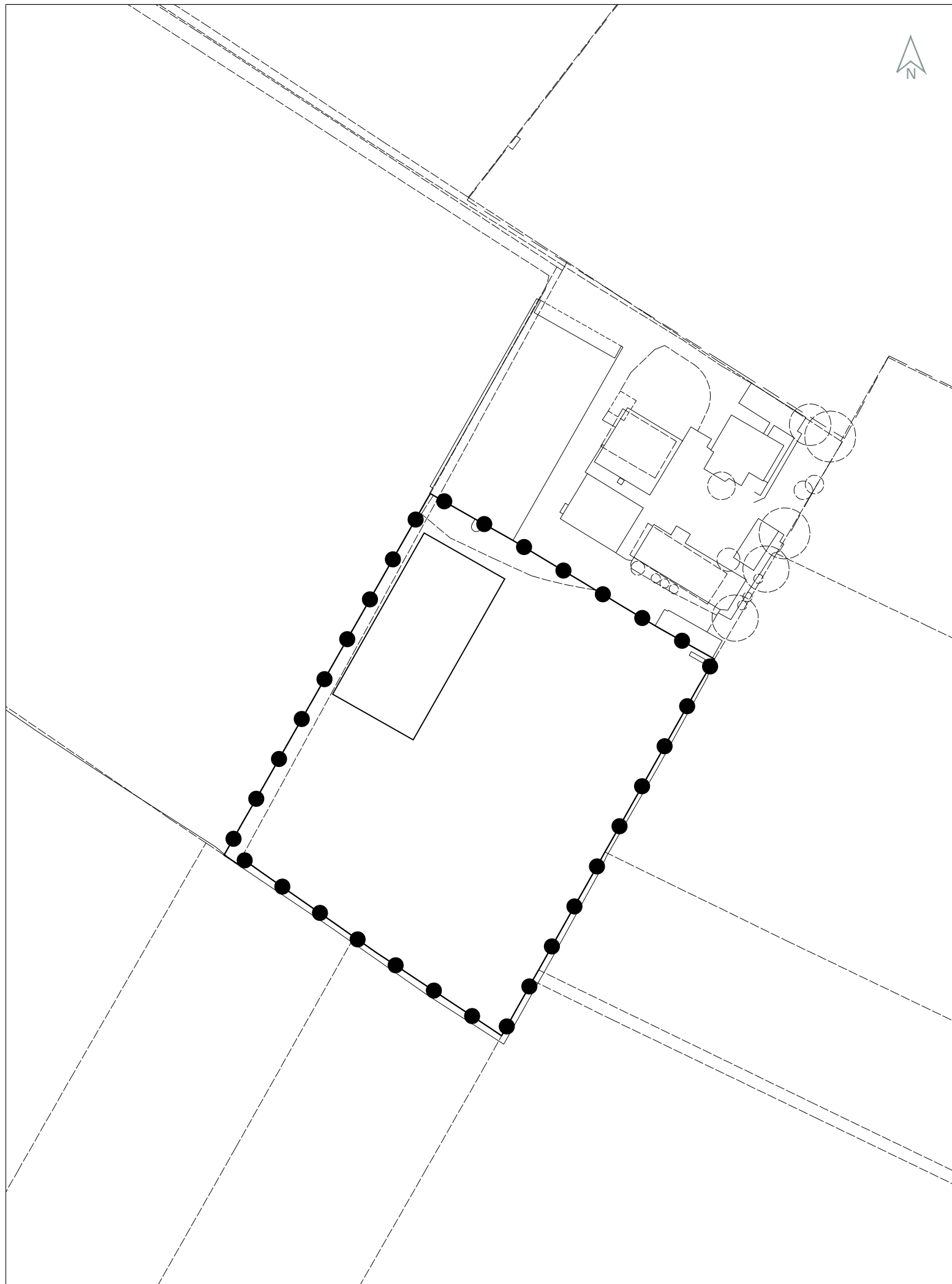
**St. Jansgildestraat 15-17 Loerbeek, vergroten
bouwvlak**

Inhoudsopgave

Bijlagen bij de toelichting	3
Bijlage 1 Besluitgebied	4
Bijlage 2 Landschappelijk inpassingsplan	6
Bijlage 3 Handreiking 'De paardenhouderij in het omgevingsrecht'	8
Bijlage 4 Archeologisch onderzoek	50
Bijlage 5 Brief buurtvereniging de Heuvels	93

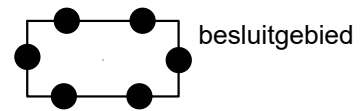
Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Besluitgebied

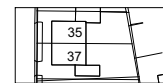
LEGENDA

BESLUITGEBIED

besluitgebied

VERKLARING

gbkn- en kadastrale gegevens

Postbus 47
6940 BA Didam
0316 - 291391

Projectkaart
Ruimtelijke onderbouwing
Loerbeek, St Jansgildestraat 15-17

schaal : 1:1000
formaat : A3
bladnr. : 1
aantal bl. : 1

datum : 20-01-2020 proj.nr : 2730.01
voorontwerp : - vastgesteld : -
ontwerp : - onherroepelijk: -
idn. code : NL.IMRO.

Bijlage 2 Landschappelijk inpassingsplan

Halfverhard pad langs wadi

Kavelpatroon met akkerrand-vegetatie

Haag van haagbeuk

Houtsingel aan de rand van het erf met soorten als: eik, ruwe berk, meidoorn, lijsterbes, hazelaar, hondsroos.

Buiten Bak 60 x 25 m

Wadi 243 m²

Paddock

Paddock

Paddock

Stapmolen

Stapmolen

Mest

Oprit

Haag van haagbeuk

Haag van haagbeuk

Boomgroep van meidoorn

Kavelpatroon met akkerrand-vegetatie

Bomengroep langs akkerrand met eik, ruwe berk en linde

Hakhoutbosje centraal op erf van eiken

Boomgroep van meidoorn

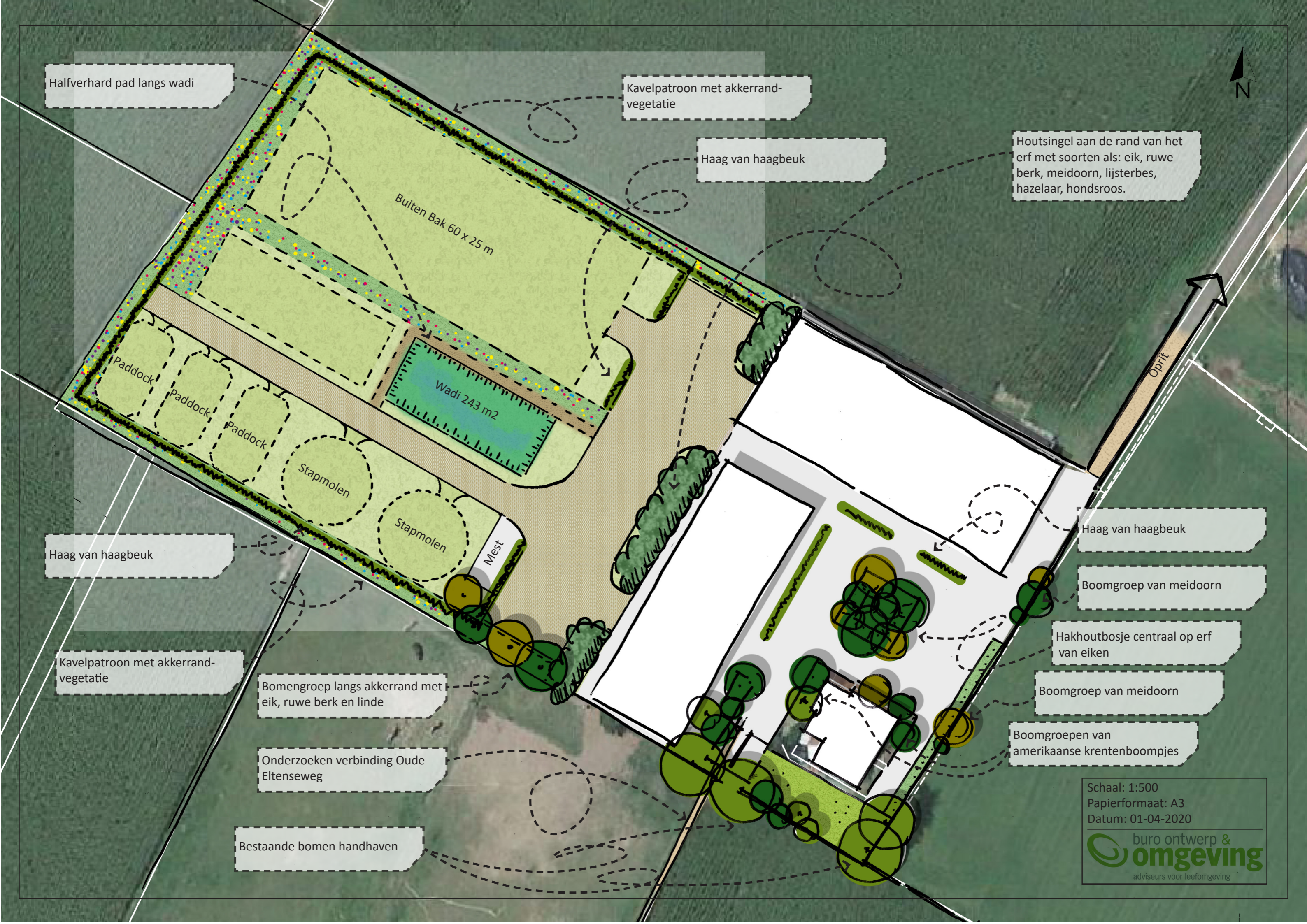
Onderzoeken verbinding Oude Eltenseweg

Boomgroepen van Amerikaanse krentenboompjes

Bestaande bomen handhaven

Schaal: 1:500
Papierformaat: A3
Datum: 01-04-2020

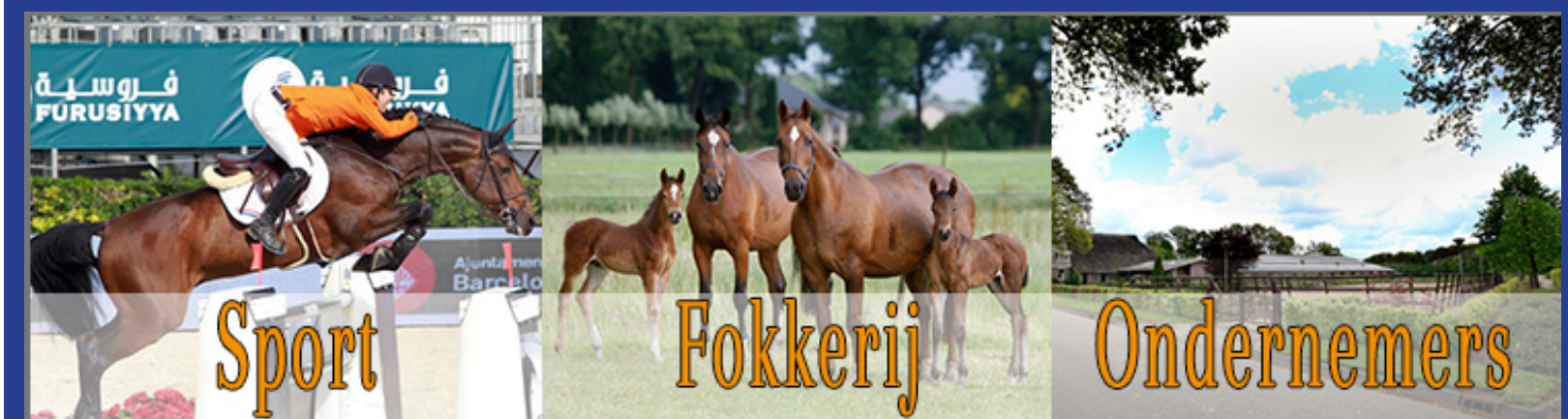
buro ontwerp & **omgeving**
adviseurs voor leefomgeving

Bijlage 3 Handreiking 'De paardenhouderij in het omgevingsrecht'

DE PAARDENHOUDERIJ IN HET OMGEVINGSRECHT

HANDREIKING VOOR DE PRAKTIJK

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

COLOFON

Dit is een uitgave van de Sectorraad Paarden (SRP) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Tekst

mr. A.P. Cornelissen
mr. J. van Groningen
Mw. mr. M.I.J. Toonders
Mw. mr. M. van Steenis
mr. drs. J.G. Verweij

Productie en begeleiding

Mw. ing. N. Krol

Opmaak

EHS Communications

Uitgave

Sectorraad Paarden, mei 2014

Inlichtingen bij

Secretariaat Sectorraad Paarden
0577 - 408320
info@sectorraadpaarden.nl

Adresgegevens

Sectorraad Paarden
Postbus 3040
3850 CA Ermelo

www.sectorraadpaarden.nl

De Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht is te downloaden op www.sectorraadpaarden.nl.

VOORWOORD

In 2006 publiceerde de Sectorraad Paarden (SRP) in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de Handreiking paardenhouderij en ruimtelijke ordening. De Handreiking werd in februari 2009 geactualiseerd, maar sindsdien is de wet- en regelgeving dermate ingrijpend veranderd, dat een derde versie van de Handreiking noodzakelijk bleek.

De belangrijkste verandering is ongetwijfeld de introductie van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), die op 1 oktober 2010 in werking trad. Met deze wet zijn de bouwvergunning, de aanlegvergunning maar ook de ontheffing van het bestemmingsplan verdwenen en geïntegreerd in de integrale omgevingsvergunning. De nieuwe Wabo verklaart trouwens ook waarom de naam van de Handreiking is veranderd in de Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht. Vooral als gevolg van de Wabo is de tekst en de opbouw van de Handreiking ingrijpend aangepast.

Het doel van de Handreiking is sinds de eerste versie werd vervaardigd, niet veranderd: het verschaffen van een instrumentarium waarmee het bevoegd gezag bij rijk, provincie en vooral gemeenten het ruimtelijke beleid voor de paardenhouderij kan vormgeven. Daarnaast dient de Handreiking als een informatiebron voor de paardenhouderij en de verschillende partijen die in deze sector werkzaam zijn.

De afgelopen jaren hebben uitgewezen dat de Handreiking in een duidelijke behoefte voorziet. De toegenomen betekenis van de paardenhouderij voor het buitengebied wordt inmiddels algemeen onderkend en ook in economisch opzicht is de Nederlandse paardenhouderij een factor van betekenis. Vooral in de paardenfokkerij spelen Nederlandse bedrijven wereldwijd een vooraanstaande rol.

De SRP en de VNG spreken de hoop uit dat de nieuwe Handreiking paardenhouderij in het omgevingsrecht net als de eerdere versies, haar weg naar de overheid en de sector zal weten te vinden. Aanbevelingen en suggesties blijven welkom en kunnen worden gemaïld naar info@sectorraadpaarden.nl

Ermelo, Den Haag, mei 2014

Sectorraad Paarden

Dhr. P. Jansen

Voorzitter Sectorraad Paarden

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Drs. C.J.G.M. de Vet

Lid directieraad

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

INHOUD

1	Inleiding	6
2	De betekenis van de paardenhouderij voor het platteland	7
3	De plaats van de paardenhouderij in ruimtelijke plannen	8
3.1	De rol van de provincie	8
3.2	Het bestemmen van de paardenhouderij	8
3.3	Gevolgen voor de bestaande bedrijven	9
3.4	De gebondenheid met het buitengebied	9
3.5	De problemen	9
3.6	De huidige praktijk van bestemmen	9
3.7	Het bestemmingsplan	10
3.7.1	Verschillende gebieden binnen een bestemmingsplan	10
3.7.2	Begripsomschrijvingen	11
3.7.3	Bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderij	11
3.7.4	De doeleindenomschrijving	12
3.7.5	Het geven van instructies binnen de productiegerichte paardenhouderij	12
3.7.6	De bouw- en gebruiksregels	12
3.7.6.1	Bouwregels	12
3.7.6.2	Gebruiksregels	13
3.7.7	Het rechtstreeks of indirect toestaan van een paardenhouderij	13
3.7.8	Toetsen of het bouwvlak voldoet of aangepast moet worden	13
3.7.9	De verkeersaantrekkende werking en de parkeervoorzieningen	14
3.7.10	Unieke bedrijfssituaties	15
3.8	De eigen geurgevoeligheid	15
4	Het beoordelen van een aanvraag om omgevingsvergunning	16
4.1	Het vergunningproces	16

4.1.1	Een omgevingsvergunning voor een paardenhouderij	16
4.1.2	De belangrijkste activiteiten verder uitgewerkt	17
4.1.2.1	Een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen	17
4.1.2.2	Een omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden	18
4.1.2.3	Een omgevingsvergunning voor het buitenplans afwijken van het bestemmingsplan	18
4.1.2.4	Een omgevingsvergunning voor het binnenplans afwijken van het bestemmingsplan	18
4.1.2.5	Een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu dan wel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets	19
4.1.2.6	De natuurbeschermingswetvergunning	19
4.1.2.7	De Flora- en faunawet	20
4.2	Een verdere uitwerking van de vragen die een rol spelen bij de vergunningverlening	20
4.2.1	Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruikgerichte paardenhouderij	20
4.2.2	Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?	22
4.2.3	Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?	22
4.2.4	Wordt de overlast geminimaliseerd	24
4.2.5	Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door de agrarische beoordelingscommissie?	24
Bijlagen:		25
I	Bedrijfstypen	26
II	Voorzieningen ten behoeve van natuurlijk gedrag van het paard	28
III	Criteria voor een tweede bedrijfswoning	36
IV	Voorbeeld van definities	37
V	Sectorraad paarden	39
VI	Lijst met afkortingen	40

1 INLEIDING

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) in werking getreden. Deze structuurvisie vervangt de Nota Ruimte, maar onder andere ook de Agenda Vitaal Platteland, die in de eerdere versie van deze Handreiking werd beschreven. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op Rijksniveau. In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities tot 2040 en de doelen, belangen en opgaven tot 2028.

Met de SVIR wil het rijk ruimte maken voor groei en beweging. De SVIR is de eerste Rijksnota die de onderwerpen infrastructuur en ruimte integraal behandelt. In de SVIR richt het Rijk zich vooral op decentralisatie. De verantwoordelijkheid wordt verplaatst van Rijksniveau naar provinciaal en gemeentelijk niveau. Provincies en gemeenten krijgen meer bevoegdheden.

Vandaag de dag is de plattelandssamenleving al lang niet meer een overwegend agrarische samenleving, al blijft een krachtige land- en tuinbouw een wezenlijke voorwaarde voor een vitaal platteland. De landbouw bepaalt immers nog altijd sterk het grondgebruik en de identiteit van het landschap, maar is tegelijkertijd in veel regio's niet meer de belangrijkste economische drager: vooral de toeristische en recreatieve sector heeft deze plaats overgenomen en is uitgegroeid tot een belangrijke economische activiteit, met potentie voor verdere groei. Zeker de paardenhouderij, die zowel elementen van agrarisch grondgebruik als ook meer recreatief gebruik in zich heeft, kan aan vergroting van de vitaliteit van het platteland een positieve bijdrage leveren.

De activiteiten in deze sector zijn de laatste jaren flink toegenomen. Voor veel (agrarische) bedrijven is de paardenhouderij een interessante (neven)activiteit geworden, andere bedrijven hebben zich volledig op de paardenhouderij gericht. Al deze activiteiten kunnen een afgewogen plattelandsbeleid bevorderen, mits in goede banen geleid. Veel gemeenten weten echter niet goed hoe ze met de paardenhouderij moeten omgaan. Welke kansen liggen er, wat zijn de valkuilen en welke coördinatie is nodig? Gebrek aan kennis en inzicht en, daardoor, het ontbreken van een goed afgewogen beleid, heeft er toe geleid dat de benadering van de paardenhouderij zeer divers is: in sommige gemeenten wordt de paardenhouderij met open armen ontvangen, terwijl in andere gemeenten de paardenhouderij wordt geweerd.

Om te komen tot een uniformering van de positie van de paardenhouderij op het platteland en in bestemmingsplannen heeft de Sectorraad Paarden (hierna: SRP) mede daarom in september 2004 de eerste versie van het Rapport 'Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening' vastgesteld. Bijna tien jaar later kan worden vastgesteld dat het initiatief van toen naadloos aansluit bij de SVIR van nu. Nu de verantwoordelijkheid voor de afstemming tussen verstedelijking en groene ruimte meer dan voorheen wordt overgelaten aan provincies en gemeenten, kan de geactualiseerde handreiking immers als een hulpmiddel fungeren voor een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming over de paardenhouderij op provinciaal en lokaal niveau.

Voor een goede landschappelijke inpassing van de paardensector op het platteland is een goede samenwerking tussen ondernemers in de paardenhouderij en de overheid onontbeerlijk. Alleen dan kunnen eisen en mogelijkheden goed op elkaar worden afgestemd.

Daar waar reeds sprake is van het uitoefenen van een paardenhouderij wordt gemeenten geadviseerd die ontwikkelingsruimte te bieden, die nodig is voor het continueren van het bedrijf. Voor zover op een bepaalde locatie nog geen paardenhouderij wordt geëxploiteerd, maar de geschiktheid van de locatie gegeven is, wordt eveneens geadviseerd ontwikkelingsruimte te bieden. Daarbij verdient het de voorkeur met behulp van toegesneden planregels maatwerk te leveren. Dit kan vooral worden bereikt door in bestemmingsplannen voor het buitengebied binnen agrarische bouwvlakken niet alleen zuiver agrarische paardenhouderijen toe te staan, maar in plaats daarvan de vestigingsmogelijkheden te verruimen door binnen de agrarische bestemming ook een productiegerichte paardenhouderij (inclusief pensionstal) toe te staan.

Uiteraard kan ook voor een meer gedifferentieerde aanpak worden gekozen, door voor daarvoor in aanmerking komende percelen een specifieke bestemming "paardenhouderij" op te nemen. Dit wordt in ieder geval geadviseerd voor de gebruiksgericte paardenhouderij, niet zijnde een manege.

Ten uitvoering van hetgeen in het Rapport 'Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening' staat, is in samenwerking met de VNG deze handreiking geschreven. Daarin komen achtereenvolgens aan de orde de economische en maatschappelijke betekenis van de paardenhouderij, de plaats die de paardenhouderij ruimtelijk inneemt, wordt het beleidskader geschetst en worden de stappen beschreven die doorlopen worden bij het toetsen van een aanvraag om omgevingsvergunning. Deze stappen worden één voor één verder uitgewerkt. Verder bevat de handreiking nog een aantal bijlagen.

2 DE BETEKENIS VAN DE PAARDENHOUDERIJ VOOR HET PLATTELAND

Hieronder volgt een opsomming van de bijdrage die de paardenhouderij aan de ontwikkelingen op het platteland kan leveren en of aansturing en gemeentelijk beleid nodig zijn.

Onderwerp	Bijdrage aan de ontwikkeling op het platteland	Gemeentelijk beleid op maken
Brede plattelandseconomie	X	
Uitbreidende agrarische (neven) functies	X	
Blijvende grondgebondenheid	X	
Kwaliteit van het landschap	X	X
Natuur en milieu	X	
Recreatieve sector	X	X
Werkgelegenheid op het platteland	X	
Kleine horeca voorziet recreanten	X	X
Blijvende activiteiten in agrarische probleemgebieden	X	
Hergebruik vrijkomende agrarische bebouwing	X	X
Brugfunctie tussen stad en platteland	X	
Levendig platteland	X	
Educatieve functie	X	

Zoals uit het bovenstaande schema volgt, dient voor vier verschillende onderwerpen beleid te worden gemaakt. Deze handreiking kan daarvoor als leidraad dienen.

Met het onderwerp "kwaliteit van het landschap" wordt bedoeld op de landschappelijke inpassing van de verschillende bouwwerken die bij een paardenhouderij horen, zoals een rijhal. Het bevoegd gezag kan medewerking afhankelijk stellen van inplanting van deze bebouwing en als voorwaarde stellen dat bij het indienen van een aanvraag een beplantingsplan wordt overgelegd.

Ook voor de onderwerpen "recreatieve sector" en "kleine horeca", is het van belang dat beleid wordt ontwikkeld. Alleen op deze manier wordt duidelijk of en zo ja, op welke wijze de paardenhouderij zich met het recreatief grondgebruik verdraagt en welke ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden.

De meeste gemeenten hebben voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing al beleid ontwikkeld, vooral omdat door de voortgaande schaalvergroting agrarische bedrijfscentra overbodig zijn geworden. Geadviseerd wordt binnen dit beleid ook aan de paardenhouderij de nodige ruimte te bieden. Als overigens het in deze handreiking neergelegde uitgangspunt van een verruimde agrarische bestemming wordt gehanteerd, is dat minder snel nodig, omdat het nieuwe agrarische grondgebruik dan bij recht is toegelaten.

Ten opzichte van de tweede druk is in het bovenstaande schema de educatieve functie toegevoegd. In het kader van hun opleiding in de paardenhouderij lopen studenten vaak stage bij verschillende bedrijven, zodat ook deze functie niet onvermeld mag blijven. Ook de zorg- en recreatieve tak binnen de paardenhouderij biedt overigens plaats aan leerlingen.

3 DE PLAATS VAN DE PAARDENHOUDERIJ IN RUIMTELIJKE PLANNEN

3.1 De rol van de provincie

Met de komst van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), in 2008, is het idee van de ruimtelijke planning op provinciaal niveau op een geheel andere wijze vormgegeven. In de wet is een scheiding aangebracht tussen enerzijds de indicatieve beleidsuitspraken, neergelegd in een structuurvisie en anderzijds de rechtens bindende normen, die als algemene regels in een verordening kunnen worden opgenomen. Onder de vroegere Wet op de Ruimtelijke Ordening bestond deze regelgevende bevoegdheid niet.

In de wet is onderscheid gemaakt tussen twee soorten algemene regels: regels die zich richten tot de gemeenteraden die bestemmingsplannen vaststellen (artikel 4.1, eerste lid Wro) en regels die zich rechtstreeks tot grondgebruikers richten (artikel 4.1, derde lid Wro). In de praktijk blijkt dat vrijwel alle provincies inmiddels een verordening met regels als bedoeld in het eerste lid hebben vastgesteld¹. Met deze regels kan het provinciale bestuur in vergaande mate de inhoud van bestemmingsplannen bepalen. De regels zijn trouwens ook bepalend voor de inhoud van omgevingsvergunningen voor het afwijken van het bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo). Zie voor deze afwijkingsbevoegdheden uitgebreider hoofdstuk 4 van deze handreiking.

Een belangrijke voorwaarde voor het stellen van voorschriften op grond van het eerste lid van artikel 4.1 Wro, is het vereiste dat de regels vanuit het provinciaal belang noodzakelijk moeten zijn. Inmiddels is uit de jurisprudentie gebleken dat het begrip 'provinciaal belang' ruim wordt uitgelegd. De bestuursrechter neemt vrij snel aan dat met een regel in de verordening een provinciaal belang is gediend. Het gevolg is dat de bevoegdheid van gemeentebesturen om medewerking te verlenen aan ontwikkelingsplannen voor een paardenhouderij door de algemene regels kan worden beperkt. Inmiddels heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ook al uitgesproken dat een bepaalde ontwikkeling met betrekking tot een paardenhouderij, niet in overeenstemming was met de provinciale verordening².

Mocht de gemeenteraad toch een bestemmingsplan vaststellen dat zich niet met de provinciale verordening verdraagt, dan kan het college van gedeputeerde staten een reactieve aanwijzing geven. Deze bevoegdheid is geregeld in artikel 3.8, lid 6 Wro. Een reactieve aanwijzing heeft tot gevolg dat een vastgesteld bestemmingsplan (deels) niet in werking treedt. In de wet is wel een aantal vereisten opgenomen, onder meer dat gedeputeerde staten tegen het ontwerpbestemmingsplan een zienswijze moeten hebben ingediend.

Samengevat kan worden vastgesteld dat de gemeenteraad bij het bestemmen van een paardenhouderij gebonden kan zijn aan bindende provinciale regelgeving. De aanvrager die plannen heeft voor zijn of haar paardenhouderij doet er daarom verstandig aan ook onderzoek te doen naar de inhoud van deze regelgeving.

3.2 Het bestemmen van de paardenhouderij

De paardenhouderij kent een grote diversiteit aan verschijningsvormen. Een relatief beperkt aantal daarvan valt onder de agrarische bestemming. Zuiver agrarische bedrijven zijn bedrijven waar uitsluitend paarden worden opgefokt, bedrijven die als hengstenhouderij in gebruik zijn of bedrijven waar paarden voor de melkproductie worden gehouden. Bij deze bedrijven staat het voortbrengen van agrarische producten voorop en volstaat een agrarische bestemming.

Een bijzondere plaats nemen de zogenaamde opfokbedrijven in. Het opfokken van elders gefokte paarden wordt namelijk niet aangemerkt als het uitoefenen van een agrarisch bedrijf, omdat dan geen sprake is van het voortbrengen van agrarische producten³. Bedrijven waar de paarden ter plaatse zijn gefokt en ook worden opgefokt, kunnen wel als een agrarisch bedrijf worden aangemerkt.

In de paardenhouderij hebben de meeste bedrijven geen zuiver agrarisch karakter. Het overgrote deel richt zich mede- al dan niet in overwegende mate – op aanverwante agrarische activiteiten, zoals de trainings- en africhtingstallen, al dan niet als onderdeel van een fok- en opfokstal, de sportstallen, de handelsstallen en de pensionstallen. Vaak komen mengvormen voor. Voor deze bedrijven, inclusief de opfokbedrijven, wordt aanbevolen in bestemmingsplannen de agrarische bestemming te verruimen. Daartoe is een aanpassing van de planregels noodzakelijk. Achterliggende gedachte is dat ook in de paardenhouderij vee wordt gehouden, waardoor vestiging in het buitengebied het meest voor de hand ligt. Ten principale blijft de wijze van bestemmen uiteraard een beleidskeuze van het bevoegd gezag. Het staat de planwetgever immers vrij om het begrip 'agrarisch bedrijf' naar eigen inzicht te definiëren.

Naast het verruimen van de agrarische bestemming, bestaat ook de mogelijkheid te kiezen voor een specifieke bestemming 'paardenhouderij'. Deze bestemming kan gebruikt worden voor maneges, maar kan ook ruimer worden toegepast en andere vormen van paardenhouderij bestrijken.

¹ Regels op grond van lid 3 komen veel minder voor.

² ABRvS 15 januari 2014, 201302908/1/R3, r.o. 5.4

³ ABRvS 28 december 2011, nr. 201012078/1/R1 en ABRvS 11 april 2012, nr. 201109306/1/A1

3.3 Gevolgen voor de bestaande bedrijven

Met het laten vervallen van het uitdrukkelijke onderscheid in agrarische en niet-agrarische paardenhouderij en het in de plaats daarvan verruimen van de agrarische bestemming of het toekennen van een specifieke bestemming paardenhouderij, wordt aan de paardenhouderij een zelfstandige plaats geboden. Dit hoeft op zichzelf beschouwd geen afbreuk te doen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Ook agrarische bedrijven genereren vergelijkbare, veelal zelfs omvangrijkere gebouwen, terwijl de effecten van een productiegerichte paardenhouderij op zichzelf genomen niet nadelig(er) zijn voor de ruimtelijke kwaliteit, nu de productiegerichte paardenhouderij zich net als een veehouderij primair richt op het houden van dieren. Het enkele feit dat de eigendom van de paarden bij derden berust, is daarvoor op zichzelf niet relevant. Ook de hedendaagse vleeskalverenhouderij en de opfok van vrouwelijk jongvee vindt steeds vaker in opdracht van de eigenaar plaats.

Wanneer een paardenhouderij zich niet langer laat vergelijken met een productiegerichte paardenhouderij, is het raadzaam meer gedifferentieerd ruimtelijk beleid te formuleren. Dat geldt vooral voor bedrijven waarbij naast het paard ook de ruiter en amazone centraal staan, zoals maneges.

Voor bedrijven die in het verleden ten onrechte onder de agrarische bestemming zijn gestart, is het raadzaam in het bestemmingsplan hetzij een maatbestemming op te nemen, hetzij te kiezen voor de verruimde agrarische bestemming. Daarmee worden bestuursrechtelijke sancties voorkomen.

3.4 De gebondenheid met het buitengebied

De paardenhouderij is primair aangewezen op het landelijk gebied. Nu de traditionele landbouw en veehouderij vanwege een steeds verdergaande schaalvergroting in absolute aantallen sterk aan betekenis heeft ingeboet, en er jaarlijks nog steeds veel van die bedrijven stoppen, neemt de betekenis van de paardenhouderij voor het platteland toe. Vooral door het grondgebonden karakter is de paardenhouderij een passende vervolgfunctie op het vroegere agrarische grondgebruik. Grazende paarden worden in het algemeen ook als een verrijking voor het landschap gezien.

Wel dient bijzondere aandacht te worden besteed voor de wijze waarop de weiden worden afgezet. Zo mag bij de afrastering van paardenweides geen prikkeldraad worden gebruikt. Voor de hoogte van de omheining van een weide, wordt 1,5 meter aanbevolen⁴. Daarnaast is van belang dat voor paarden die dag en nacht buiten verblijven, een schuilgelegenheid in de vorm van een schuilstal of bosschage aanwezig is⁵.

Tot slot dient in dit verband te worden beklemtoond dat de paardenhouderij naar haar aard, net als iedere andere veehouderij, voor de vestigingsmogelijkheden is aangewezen op het buitengebied. De ruimte voor stallen, overige voorzieningen en weidegronden, zijn alleen daar te vinden. Bovendien kan een paardenhouderij vanwege de uitstraling op de omgeving meestal niet met andere, meer stedelijke functies worden gecombineerd.

3.5 De problemen

De rol van de paardenhouderij wordt in sommige gevallen belemmerd door het ontbreken van een eenduidig en herkenbaar ruimtelijk beleid. In bestemmingsplannen wordt de paardenhouderij, vanwege het ontbreken van een specifiek toetsingskader, vaak meegenomen onder de agrarische bestemming. Inmiddels is er rechtspraak waaruit blijkt dat een paardenhouderij lang niet altijd als agrarisch bedrijf kan worden aangemerkt. Hierboven werd al gewezen op de beoordeling van een opfokbedrijf⁶.

In een andere zaak⁷ bleek dat alleen het weiden van paarden niet in overeenstemming is met de agrarische bestemming, aangezien beweiding geen onderdeel is van de bedrijfsvoering van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Paarden die namelijk behoren bij een manege (niet-agrarisch) mogen niet in een weide worden gehouden, als die weide ook alleen voor agrarische doeleinden is bestemd. Verder oordeelde de Afdeling⁸ dat het stallen, trainen en africhten van paarden en pony's niet is aan te merken als uitoefening van een agrarisch bedrijf, omdat daarbij de gerichtheid op het voortbrengen van een agrarisch product ontbreekt. Alleen paardenhouderijen die zich louter en alleen toeleggen op het voortbrengen van melk en/of dieren vallen zodoende binnen de gebruiksdefinitie van een agrarisch bedrijf. Dit maakt het noodzakelijk dat, gegeven de wens de verschillende typen paardenhouderijen in te passen, de agrarische bestemming te verruimen dan wel een afzonderlijke bestemming 'paardenhouderij' in het bestemmingsplan op te nemen.

3.6 De huidige praktijk van bestemmen

In menig bestemmingsplan wordt de paardenhouderij onder de bestemmingen "agrarische bedrijven" of "recreatie" meegenomen. Dit 'meenemen', zo is in de praktijk gebleken, doet onvoldoende recht aan de inmiddels zelfstandige positie die de paardenhouderij zich in de afgelopen jaren heeft verworven. De paardenhouderij laat zich juist slecht onderbrengen bij één van deze bestemmingen. Dit is te wijten aan de huidige wijze van redigeren van de doeleindenomschrijving. Beter is het in bestemmingsplannen de niet zuiver agrarische paardenhouderij op te nemen in de doeleindenomschrijving van de agrarische bestemming. Een alternatief is een maatbestemming toe te kennen.

⁴Handboek Veilig Paardrijden, versie 2.1, juli 2013, blz. 11

⁵Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 11

⁶ABRvS 28 december 2011, nr. 201012078/1/R1 en ABRvS 11 april 2012, nr. 201109306/1/A1

⁷ABRvS 26 september 2012, nr. 201012079/1/R2

⁸ABRvS 29 november 2006, nr. 200601403/1

3.7 Het bestemmingsplan

Elke gemeente stelt meerdere bestemmingsplannen vast voor het grondgebied van de gemeente. Bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor het buitengebied worden keuzes gemaakt welke bestemmingen waar worden gelegd en wat binnen die bestemmingen aan bouw- en gebruiksmogelijkheden wordt toegestaan. Het bestemmingsplan voor het buitengebied zal ook beleidsuitgangspunten (gaan) bevatten voor de positionering van de paardenhouderij.

3.7.1 Verschillende gebieden binnen een bestemmingsplan

Een grove onderverdeling die veelal wordt toegepast, is het opdelen van het buitengebied in een agrarisch gebied, in een agrarisch gebied met bijzondere waarden, in een natuurgebied, in een recreatiegebied en in een kernrandgebied.

Agrarisch gebied

Het agrarisch gebied kenmerkt zich door de aanwezigheid van bedrijven en overige bebouwing die als passend voor het platteland worden gezien. Voor agrarische bedrijven wordt veelal gebruik gemaakt van de detailbestemming "agrarisch bouwvlak".

Geadviseerd wordt voor de paardenhouderij een zelfde wijze van bestemmen te hanteren. Het verdient daarbij de voorkeur om voor de productiegerichte paardenhouderij - voor zover het niet reeds gaat om een zuiver agrarisch bedrijf zoals een fokkerij, een hengstenhouderij of een paardenmelkerij waarbij sprake is van een agrarische bestemming - de verruimde agrarische bestemming dan wel de detailbestemming "paardenhouderij" toe te kennen.

Met betrekking tot de gebruiksgesichte paardenhouderij wordt geadviseerd eveneens de detailbestemming "paardenhouderij" te hanteren. Wel kunnen lokale omstandigheden aanleiding geven in een concreet geval geen bouwvlak toe te kennen. Geadviseerd wordt de beoogde vestigingslocatie te toetsen aan dezelfde criteria als die gelden voor een agrarisch bouwvlak en een bouwvlak voor een productiegerichte paardenhouderij.

Agrarisch gebied met bijzondere waarden

Wanneer landschappelijke, natuur- of archeologische waarden noodzaken tot een meer specifieke bestemming, kunnen die waarden in de weg staan aan het vestigen van een paardenhouderij.

Geadviseerd wordt om ook in dat geval voor de productiegerichte paardenhouderij de vestigingscriteria te hanteren die gelden voor agrarische bedrijven. Ingeval gekozen wordt voor de verruimde agrarische bestemming is daarvan reeds sprake.

Voor de gebruiksgesichte paardenhouderij kunnen andere, zwaardere, criteria gelden. Wel wordt geadviseerd de gebruiksgesichte paardenhouderij zoveel mogelijk gelijk te behandelen met de agrarische bedrijven en productiegerichte paardenhouderij. Ook hier geldt dat voorkomen moet worden dat een gebruiksgesichte paardenhouderij die de kenmerken heeft van een agrarisch bedrijf of een productiegerichte paardenhouderij, uitsluitend vanwege zijn aard beperkingen krijgt opgelegd.

Natuurgebied

In beginsel zal het bedrijven niet worden toegestaan zich in een natuurgebied te vestigen. Wel kan het zijn, dat er reeds bedrijven zijn gevestigd. Geadviseerd wordt, wanneer die bedrijven willen omschakelen naar een paardenhouderij, in beginsel medewerking te verlenen. Paardenhouderijen hebben veelal een omvang van minder dan 100 paarden en de ammoniak (NH₃) emissie is daardoor laag. De immissie heeft daardoor niet snel significante gevolgen voor de natuurwaarden van het natuurgebied. Temeer niet, nu bij omschakeling altijd sprake zal zijn van een afname van de emissie, en dus van een lagere depositie.

Met name voor de gebruiksgesichte paardenhouderij kan het gebied waarin het bedrijf is gevestigd, belangrijk zijn. Voor het maken van buitenritten is een goed uitrijdgebied met veilige voorzieningen van onschatbare waarde. Daarmee is niet gezegd, dat voor een productiegerichte paardenhouderij de omgeving niet van belang is. Ook dan kan de aanwezigheid van goede uitrijdmogelijkheden toegevoegde waarde hebben.

De verkeersaantrekkende werking is een aspect waaraan belang kan toekomen, maar hoeft niet per se aan de vestiging in een natuurgebied in de weg te staan. Ook wandelaars en fietsers komen met de auto naar het natuurgebied en parkeren op daartoe speciaal ingerichte parkeerplaatsen. Voor zover de verkeersaantrekkende werking van met name de gebruiksgesichte paardenhouderij daarmee vergelijkbaar is, wordt geadviseerd aan het omschakelen naar een paardenhouderij medewerking te verlenen.

Verder harmonieert het weiden van paarden in of nabij een natuurgebied heel goed met de overige kenmerken van zo'n gebied. Passanten zullen de aanwezigheid van paarden veelal als positief ervaren.

Recreatiegebied

In een gebied voor verblijfsrecreatie zal een gebruiksgericte paardenhouderij veelal aanvaardbaar worden geacht. De recreanten kunnen in dat geval op verschillende wijzen genieten van de aanwezigheid van paarden.

Voor zover uitsluitend sprake is van een gebied voor dagrecreatie, wordt geadviseerd per geval te bezien of de vestiging van een paardenhouderij ruimtelijk aanvaardbaar is. Denkbaar is dat in een dergelijk gebied een gebruiksgericte paardenhouderij wordt toegestaan.

Een recreatiegebied zal zich naar verwachting minder lenen voor de vestiging van een productiegerichte paardenhouderij. De meerwaarde daarvan voor het recreatieve gebruik dat van het gebied wordt gemaakt ontbreekt volledig, terwijl voorts voor de productiegerichte paardenhouderij in het overige buitengebied juist veel mogelijkheden bestaan.

Kernrandgebied

Het kernrandgebied is in beginsel een goed vestigingsgebied voor de gebruiksgericte paardenhouderij. Het buiten het stedelijke gebied doch nog net op loop- of fietsafstand vestigen van een gebruiksgericte paardenhouderij heeft voordelen. Niet is daarmee gezegd, dat het kernrandgebied als het primaire vestigingsgebied voor de gebruiksgericte paardenhouderij moet worden aangemerkt. Geadviseerd wordt de aanwezigheid van een kernrandgebied niet ten nadele van de vestigingsmogelijkheden in de overige gebieden te brengen.

3.7.2 Begripsomschrijvingen

Het verdient de voorkeur in de begripsbepalingen van een bestemmingsplan onderscheid aan te brengen in gebruiksgericte paardenhouderij en productiegerichte paardenhouderij.

Gebruiksgericte paardenhouderij: een paardenhouderij waar het rijden c.q. menen met paarden primair gericht is op de ruiter/amazone/menner.

Productiegerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten, trainen en verhandelen van paarden.

Agrarisch bedrijf (verruimde agrarische bestemming)

Een aan het buitengebied gebonden bedrijf waar uitsluitend of in hoofdzaak het houden van dieren en/of het telen van gewassen voorop staat, waaronder mede wordt verstaan qua aard vergelijkbare activiteiten, zoals ook productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal.

Toelichting

Onder gebruiksgericte en productiegerichte paardenhouderij vallen alle paardenhouderijen. Dit laat onverlet dat fokkerijen, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen, vanwege hun zuiver agrarische karakter, ook, wellicht zelfs beter, als agrarisch bedrijf kunnen worden aangemerkt. In dat geval gaat het namelijk uitsluitend om het voortbrengen van producten door middel van het houden van dieren. Dit verschilt niet van de andere vormen van agrarisch gebruik.

Bij een verbreding van de agrarische bestemming verandert er voor deze bedrijven niets. Wel vallen in dat geval alle productiegerichte paardenhouderijen onder de verruimde agrarische bestemming, inclusief een pensionstal en een opfokstal. De problemen die in de vorige paragraaf werden gesignaleerd, kunnen daarmee worden opgelost. Door in de begripsomschrijving van productiegerichte paardenhouderij de woorden 'in hoofdzaak' te vermelden, wordt voorkomen dat het gebruiksgericte houden van paarden als nevenactiviteit direct leidt tot een gebruiksgericte paardenhouderij. Dit doet recht aan de huidige praktijk, waar de hedendaagse paardenhouderij een mengvorm is van activiteiten, hetgeen, een enkele uitzondering daargelaten, betekent, dat wanneer vastgehouden blijft worden aan het onderscheiden tussen agrarische en niet-agrarische paardenhouderijen, er aan de paardenhouderij onvoldoende ruimte wordt geboden. Er kan niet worden voorbijgegaan aan de ontwikkeling die de productiegerichte paardenhouderij heeft doorgemaakt. Daardoor is het onmogelijk de mengvorm van de diverse verschijningsvormen trachten uit te sluiten en aansluiting te blijven zoeken bij uitsluitend de traditionele agrarische paardenhouderij.

3.7.3 Bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouderij

Een paardenhouderij kan een bedrijfsmatige, semi-bedrijfsmatige of hobbymatige paardenhouderij zijn. Daarnaast kan de rijvereniging als aparte categorie worden genoemd.

Bij bedrijfsmatig gebruik is sprake van een volwaardige paardenhouderij, gericht op het genereren van een voldoende bedrijfsresultaat. Van semi-bedrijfsmatig is sprake wanneer het bestaansrecht van de paardenhouderij niet geheel afhankelijk is van het daarmee te genereren bedrijfsresultaat maar qua omvang en aard niet kan worden aangemerkt als hobbymatig. Hobbymatig is de restcategorie, waarbij het houden van paarden kleinschalig is en niet gericht op het genereren van omzet.

Een rijvereniging kan niet als paardenhouderij worden aangemerkt, maar kan vanwege de relatie die tussen paarden en de vereniging bestaat daarvan ook weer niet geheel los worden gezien. Rijverenigingen beschikken meestal alleen over een sportaccommodatie, waarin in verenigingsverband met paarden wordt gereden, zonder dat ter plaatse paarden worden gehouden.

3.7.4 De doeleindenomschrijving

Afhankelijk van de gekozen wijze van bestemmen zal de paardenhouderij in het bestemmingsplan worden opgenomen onder de verruimde agrarische bestemming of als specifieke bestemming 'paardenhouderij'.

Wanneer wordt gekozen voor de verruimde agrarische bestemming, dient de doeleindenomschrijving te worden aangevuld met 'een productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal' Het mede toestaan van een pensionstal en/of opfokstal onder de agrarische bestemming wordt aanbevolen, maar kan in verschillende gradaties vorm worden gegeven. Ook kan ervoor worden gekozen de pensionstal en/of het opfokstal uitsluitend toe te staan binnen de specifieke bestemming 'paardenhouderij'.

Bij het vormgeven van de bestemming 'paardenhouderij' zal de doeleindenomschrijving zich in beginsel uitstreken over iedere vorm van paardenhouderij. Geadviseerd wordt de sturing die vervolgens aan het concreet invullen van de bestemming (nieuwvestiging) moet worden gegeven, verder in de planregels te regelen, waarbij in ieder geval de advisering -bij voorkeur- door de deskundigencommissies aan de hand van een door de initiatiefnemer over te leggen bedrijfsplan verplicht wordt gesteld. Geringe uitbreidingen kunnen van de adviseringsplicht worden uitgezonderd.

De bestemming 'paardenhouderij' kan betrekking hebben op het gehele plangebied, maar kan zich ook beperken tot een bepaald deel of gedeelten van het gebied. Uiteraard is dit een beleidsvrijheid die door gemeenten zelf zal moeten worden ingekleurd. Door het opnemen van de bestemming 'paardenhouderij' als detailbestemming, kunnen de vestigingsmogelijkheden worden beperkt tot bepaalde delen van de verbeelding. Een dergelijke wijze van bestemmen voorkomt, dat op daarvoor niet of minder geschikte locaties een paardenhouderij moet worden toegestaan.

3.7.5 Het geven van instructie binnen de productiegerichte paardenhouderij

Het geven van instructie dient als inherent aan ieder type paardenhouderij, ongeacht zijn omvang, te worden aangemerkt. Dat is niet alleen uit bedrijfseconomisch oogpunt noodzakelijk, het geven van instructie maakt een wezenlijk onderdeel uit van het bedrijfsresultaat. Op deze wijzen kan ook het hoge niveau van de Nederlandse paardensport worden veiliggesteld. Wel geldt daarbij de voorwaarde, dat de instructie geen hoofdactiviteit wordt. Deze moet altijd ondergeschikt blijven aan de primaire doelstelling.

In veel gevallen wordt de instructie verzorgd door beoefenaars van de paardensport die vallen onder de categorie productiegerichte paardenhouderij. Het onderscheid in productiegericht en gebruikgericht is slechts bedoeld ter voorkoming dat de instructie een waarneembare activiteit wordt. Bij een productiegerichte paardenhouderij dient de instructie ondergeschikt te zijn aan de overige activiteiten. In tegenstelling tot de gebruikgerichte paardenhouderij, staat bij een productiegerichte paardenhouderij immers het paard centraal, in plaats van de ruiter en de amazone.

3.7.6 De bouw- en gebruiksregels

3.7.6.1 Bouwregels

In de bouwregels wordt de omvang van het bouwvlak en de daarbinnen te bouwen bouwwerken geregeld.

Geadviseerd wordt voor de omvang van de bouwvlakken uit te gaan van:

bedrijfsmatige paardenhouderij : 1,0 – 2,5 ha;
semi-bedrijfsmatige paardenhouderij : 0,5 – 1,0 ha;

Voor het goed functioneren van een paardenhouderij zijn onder meer de navolgende bouwwerken noodzakelijk:

- een bedrijfswoning;
- enkele verblijven voor personeel;
- een gebouw met stallen;
- een buitenrijbaan met verlichting;
- een binnenrijbaan met ontvangstruimte;
- een springweide met hindernismateriaal
- een mestopslag;
- een loods voor opslag en stalling;
- een (overdekte) stap- en/of trainingsmolen;
- een longeercirkel.
- een paddock
- parkeergelegenheid

Deze voorzieningen hoeven echter niet allemaal per se binnen het bouwvlak te worden gerealiseerd. Een buitenrijbaan, een springweide, een mestopslag, een stap- of trainingsmolen en een longecirkel kunnen vanwege hun verschijningsvorm ook buiten het bouwvlak worden toegestaan. Uiteraard ligt de keuze daarvoor bij de planwetgever. Geadviseerd wordt voor de bouwregels de gebruikelijke wijze van redigeren te hanteren. In beginsel is voldoende dat de bouwregels een nok- en goothoogte vermelden.

Per bouwvlak geldt dat in beginsel één bedrijfswoning kan worden toegestaan. Geadviseerd wordt de noodzaak van een tweede bedrijfswoning te beoordelen aan de hand van de aard of omvang van het bedrijf. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn dat vanuit twee bedrijfswoningen toezicht op het bedrijf wordt uitgeoefend. Het gaat dan vaak om grote bedrijven, die meestal uit meerdere afzonderlijke bedrijfsonderdelen bestaan. Zie daarvoor bijlage III. Voor stagiaires en grooms is het wenselijk dat verblijfsruimten worden toegestaan, mits deze niet tevens als zelfstandige woonruimte dienst kunnen doen.

3.7.6.2 Gebruiksregels

Naast een afzonderlijke definiëring verdient het de voorkeur het planologisch onderscheid tussen productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderij binnen het artikel dat de bestemming regelt, vorm te geven. In dat geval zal voor beide typen paardenhouderij een afzonderlijke regeling moeten worden opgenomen. Daarmee wordt voorkomen dat een niet gewenste ontwikkeling optreedt met betrekking tot een bepaald type paardenhouderij. Het onderscheid mag daarbij niet zo ver gaan, dat een mengvorm van binnen de beide typen te onderscheiden bedrijfsvormen volledig wordt uitgesloten⁹.

Indien wordt gekozen voor het opnemen van een specifieke bestemming 'paardenhouderij' wordt geadviseerd om voor een gebruiksgerichte paardenhouderij uitdrukkelijk in de gebruiksregels op te nemen, dat paarden van derden in pension mogen worden gestald, met gebruikmaking van de faciliteiten van het bedrijf, dan wel dat door het bedrijf zelf paarden aanwezig worden gehouden teneinde derden daarmee te laten rijden. Dat zijn namelijk de kenmerken van een gebruiksgerichte paardenhouderij.

3.7.7 Het rechtstreeks of indirect toestaan van een paardenhouderij

Bij een nieuw initiatief, bijvoorbeeld omschakeling van een agrarisch bedrijf naar een paardenhouderij, een nieuw bedrijf op een vrijkomende agrarische bedrijfslocatie (VAB) of een nieuwe locatie kan het instrument van de wijzigingsbevoegdheid¹⁰ in het bestemmingsplan worden opgenomen. Deze bevoegdheid is gebaseerd op artikel 3.6, lid 1, onder a van de Wro. In de planregels moeten objectieve criteria zijn vastgelegd aan de hand waarvan burgemeester en wethouders kunnen bepalen in welke gevallen zij van deze bevoegdheid gebruik mogen maken. Het instrument van de wijzigingsbevoegdheid biedt het gemeentebestuur de mogelijkheid sturend op te treden.

Voor een wijzigingsplan moet op grond van artikel 3.9a van de Wro de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Awb worden toegepast. De procedure begint met de terinzagelegging van het ontwerpbesluit gedurende zes weken, binnen welke termijn belanghebbenden schriftelijk of mondeling een zienswijze naar voren kunnen brengen. Vervolgens stellen burgemeester en wethouders het wijzigingsplan vast. Tegen het vastgestelde plan staat voor belanghebbenden (die in die procedure een zienswijze moeten hebben ingediend), een rechtstreekse beroepsmogelijkheid op de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State open.

Behalve de wijzigingsbevoegdheid biedt de Wro ook de mogelijkheid van de binnenplanse afwijking¹¹. Het is echter vaste jurisprudentie¹² dat het toekennen van een bouwvlak of het wijzigen van de bestemming niet met toepassing van deze bevoegdheid kan worden geregeld. De mogelijkheden van dit instrument zijn zodoende beperkt.

Als het bestemmingsplan zelf geen regels bevat om het plan te wijzigen, kan een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo juncto artikel 2.12, lid 1 onder a onder 3 Wabo worden aangevraagd. Voorwaarde is dan dat de activiteit waarvoor vergunning wordt verleend, niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Een andere mogelijkheid is het gedeeltelijk herzien van het bestemmingsplan zelf. Uiteraard kan er voor gekozen worden dat binnen een bepaalde hoofdbestemming bij recht de vestiging van een paardenhouderij wordt toegestaan. Dit is een beleidsvrijheid die een gemeente naar eigen inzicht kan invullen. Ingeval wordt gekozen voor de verruimde agrarische bestemming, dan is deze beleidsvrijheid reeds volledig ingevuld.

3.7.8 Toetsen of het bouwvlak voldoet of aangepast moet worden

In het bestemmingsplan is het zogenoemde bouwvlak vastgelegd. Dit houdt in de begrenzing van de ruimte waarbinnen een bedrijf bebouwing mag oprichten. De grootte van het bouwvlak is vaak gekoppeld aan het type bedrijf. Er bestaan vaak (grote) verschillen tussen gemeenten in de wijze van bestemmen. Hieronder volgt een overzicht van welke voorzieningen bij voorkeur binnen het bouwvlak vallen, maar in sommige gevallen ook daarbuiten zouden moeten kunnen worden opgericht.

⁹ Bijvoorbeeld: een sport-, africhtings- en handelsstal omvat mede (enkele) boxen voor pensionpaarden.

¹⁰ Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro

¹¹ Artikel 3.6, lid 1 onder c Wro

¹² ABRvS 15 augustus 2012, 201105700/1/R4

Voorziening	Bouwwerk/inrichting	Binnen het bouwvlak
Weidegang		Nee
Paddock		Nee
Uitloop		Nee
Stal ((merrie)box, stand of loopstal)	Bouwwerk	Ja
Binnenrijbaan	Bouwwerk	Ja
Buitenrijbaan	Bouwwerk ²	Ja/Nee ¹
Stap-/trainingsmolen	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Springweide	Bouwwerk ²	Ja/Nee ¹
Longeercirkel	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Materieelopslag	Bouwwerk	Ja
Voeropslag	Bouwwerk	Ja
Strooiselopslag	Bouwwerk	Ja
Mestopslag	Bouwwerk	Ja/Nee ¹
Kantoorruimte	Bouwwerk	Ja
Ontvangstruimte	Bouwwerk	Ja
Kantine	Bouwwerk	Ja
Hulpkracht(en)ruimte	Bouwwerk	Ja
(Bedrijfs)woning	Bouwwerk	Ja
Was/poetsplaats	Inrichting	Ja
Solarium	Inrichting	Ja
Opvoelbox	Inrichting	Ja
Laboratorium	Bouwwerk of inrichting	Ja

¹ Hangt af van de situatie en mogelijkheid tot overlast. Zie hiervoor paragraaf 4.2.4.

² Is afhankelijk van de constructie. Veelal zal sprake zijn van een bouwwerk. Soms ook kan de uitvoering zo gekozen zijn, dat sprake is van een werk (zandbodem omgeven door bielzen).

Naast het feit dat de bovengenoemde voorzieningen voor een paardenhouderij noodzakelijk zijn, wordt geadviseerd het bouwvlak zodanig te verruimen dat wordt voldaan aan de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden zoals in de Gids voor Goede Praktijken¹³ staat vermeld. Zo is in de Gids opgenomen dat de boxoppervlakte minimaal 10 m² moet bedragen voor paarden die groter zijn dan 1,56 meter. Voor pony's kleiner dan 1,56 meter geldt een boxoppervlakte van minimaal (2xstokmaat)².

Per 1 januari 2012 hanteert de praktijk deze maatvoering. Er geldt een overgangperiode van 15 jaar voor bestaande stallen, zodat paardenhouderijen uiterlijk op 1 januari 2027 de boxmaten aangepast dienen te hebben. Daarnaast geldt dat stands, waarin paarden permanent aangebonden worden gehouden, per 1 januari 2017, ook conform de Gids voor Goede Praktijken, niet meer zijn toegestaan. Gelet op deze verplichtingen in het kader van dierenwelzijn, is het wenselijk medewerking te verlenen aan aanvragen tot vergroting van een bouwvlak.

Een vergroting van het bouwvlak zal als regel met behulp van de wijzigingsbevoegdheid moeten plaatsvinden of, als in het bestemmingsplan deze bevoegdheid niet is opgenomen, met een buitenplanse afwijking. Zie hiervoor paragraaf 3.7.7.

¹³ Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 10 e.v.

3.7.9 De verkeersaantrekkende werking en de parkeervoorzieningen

Met name de gebruiksgerichte paardenhouderij genereert meer en andersoortig verkeer dan een gewoon agrarisch bedrijf. Vanuit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening dient een nadere afweging te worden gemaakt bij het toestaan van een gebruiksgerichte paardenhouderij. Als gevolg hiervan kiezen gemeenten ervoor alleen gebruiksgerichte paardenhouderij in kernrandgebieden toe te staan. Hoewel begrijpelijk, verdient het echter aanbeveling gebruiksgerichte paardenhouderij niet bij voorbaat in de rest van het landelijk gebied uit te sluiten. Vestiging dient mede afhankelijk te worden gesteld van nader onderzoek naar de verkeerseffecten. Als bijvoorbeeld sprake is van een goede verkeersontsluiting van een midden in een landelijk gebied gelegen paardenhouderij, wordt aanbevolen een gebruiksgerichte paardenhouderij toe te staan.

Om geen overlast voor de omgeving op te leveren, verdient het de voorkeur iedere paardenhouderij in haar eigen structurele parkeerbehoefte te laten voorzien. Voor maneges geldt dat minimaal 0,3 en maximaal 0,5 parkeerplaats¹⁴ per box aanwezig moet zijn. Incidenteel plaatsvindende evenementen kunnen van dat vereiste worden uitgezonderd.

3.7.10 Unieke bedrijfssituaties

In Nederland is er een klein aantal paardenhouderijen, dat gelet op de omvang als ook de aard en (inter)nationale betekenis een bijzondere plaats inneemt. Een algemene regeling kan voor deze bedrijven niet worden gegeven. Geadviseerd wordt voor die bedrijven maatwerk te leveren.

3.8 De eigen geurgevoeligheid

De eisen voor geurhinder als gevolg van het houden van paarden in dierenverblijven zijn gebaseerd op de Wet geurhinder en veehouderij.¹⁵ Het houden van paarden is immers aan te merken als het 'in werking hebben van een veehouderij'. Een paardenhouderij veroorzaakt een zekere geurbelasting.

Voor paardenhouderijen gelden vaste afstanden. De wet maakt daarbij onderscheid tussen bedrijven gelegen binnen de bebouwde kom en bedrijven gelegen buiten de bebouwde kom. De afstand vanuit het dierenverblijf tot aan een geurgevoelig object dient minimaal 100 meter te zijn. Als het geurgevoelige object buiten de bebouwde kom ligt, geldt een afstand van minimaal 50 meter. Deze afstand wordt gemeten vanuit het emissiepunt van het dierenverblijf. Een buitenbaan of paddock maar ook de weide, zijn niet aan te merken als een dierenverblijf. Aanvullend op de afstandseis voor het emissiepunt bepaalt de Wet geurhinder en veehouderij verder dat de afstand van de buitenzijde van het dierenverblijf tot de buitenzijde van het geurgevoelig ten minste 50 meter bedraagt als het geurgevoelig object binnen de bebouwde kom ligt. Ligt het bedrijf buiten de bebouwde kom, dan bedraagt de afstand 25 meter.

Bedrijven die vanwege de daarbinnen aanwezige dieren zelf geur emitteren, kunnen gelet op het vorengenoemde niet als geurgevoelig object worden aangemerkt, maar als een veehouderij, inclusief de daarvan deel uitmakende bedrijfswoning(en) en verblijfsruimten. Dit zou de vestigingsmogelijkheden van de paardenhouderij in het buitengebied anders te zeer beperken. Met name de aanwezigheid van een intensieve veehouderij in een bepaald gebied zou aan vestiging in de weg staan.

¹⁴ Aanbevelingen voor verkeersvoorzieningen binnen de bebouwde kom 2004 (ASVV 2004), CROW, blz. 221

¹⁵ ABRvS 2 juli 2013, nr. 201111334/1/A4

4 HET BEOORDELEN VAN EEN AANVRAAG OM OMGEVINGSVERGUNNING

Op 1 oktober 2010 zijn de Wabo en de daarmee samenhangende in- en uitvoeringswet- en regelgeving in werking getreden. Dit heeft tot gevolg dat verschillende overheidstoestemmingen voor het uitvoeren van allerlei activiteiten op het gebied van de fysieke leefomgeving zijn opgegaan in de omgevingsvergunning. De Wabo heeft als voordeel dat voor een project dat uit meerdere activiteiten bestaat, maar één vergunningaanvraag kan worden ingediend, die door één bevoegd gezag via één procedure wordt afgehandeld en tot één beschikking leidt. De artikelen 2.1 en 2.2 van de Wabo geven aan welke toestemmingen (procedures) zijn opgegaan in de omgevingsvergunning. In het verleden waren die activiteiten allemaal afzonderlijk op grond van verschillende wetten vergunningplichtig.

4.1 Het vergunningproces

De hoofdregel is dat de Wabo bepaalt welke activiteiten vergunningplichtig zijn en de initiatiefnemer bepaalt, of en zo ja, voor welke activiteiten hij een omgevingsvergunning aanvraagt. Nadat is vastgesteld dat daadwerkelijk sprake is van een aanvraag om omgevingsvergunning, de aanvraag juist en volledig is, alle onlosmakelijke samenhangende activiteiten deel uitmaken van de aanvraag en de activiteiten ook daadwerkelijk vergunningplichtig zijn, zal er een inhoudelijke toetsing plaatsvinden.

De Wabo kent twee voorbereidingsprocedures: de reguliere procedure en de uitgebreide procedure. In beginsel is op elke aanvraag de reguliere procedure van toepassing (art. 3.7, lid 1 Wabo). In afwijking van deze hoofdregel, zijn in artikel 3.10, eerste lid van de Wabo de activiteiten opgenomen waarop de uitgebreide procedure van toepassing is. Indien een of meer van die activiteiten deel uitmaken van een aanvraag, geldt de uitgebreide procedure van afdeling 3.4 van de Awb.

Voor de reguliere procedure geldt dat het bevoegd gezag een beslistermijn van acht weken (artikel 3.9, lid 1 Wabo) moet aanhouden. De termijn begint te lopen na de datum van ontvangst van de aanvraag. Deze termijn kan op grond van artikel 3.9, lid 2 van de Wabo met zes weken worden verlengd. Wanneer het bevoegd gezag verzuimt een beslissing op de aanvraag te nemen binnen de genoemde termijn, dan wordt van rechtswege de gevraagde omgevingsvergunning voor de desbetreffende activiteit verleend. Dit volgt uit artikel 3.9, lid 3 van de Wabo, waarin paragraaf 4.1.3.3 van de Awb van toepassing wordt verklaard. Paragraaf 4.1.3.3 Awb is getiteld "Positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen" (ook wel 'lex silencio positivo' genoemd). Als de vergunning van rechtswege wordt verleend, beschikt de aanvrager reeds over hetgeen hij heeft aangevraagd. Daarbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat de van rechtswege verleende omgevingsvergunning pas in werking treedt als de bezwaartermijn is verstreken.

Voor de uitgebreide procedure dient door het bevoegd gezag een beslistermijn van zesentwintig weken (artikel 3:18, lid 1 Awb) te worden aangehouden. De beslistermijn kan op basis van artikel 3.12, lid 8 van de Wabo eenmalig met maximaal zes weken worden verlengd. In tegenstelling tot de reguliere procedure, ontstaat bij overschrijding van de beslistermijn bij de uitgebreide procedure geen vergunning van rechtswege.

4.1.1 Een omgevingsvergunning voor een paardenhouderij

Indien burgemeester en wethouders een aanvraag om omgevingsvergunning voor het vestigen of uitbreiden van een paardenhouderij hebben ontvangen, zal onderzocht moeten worden voor welke activiteiten de aanvraag is ingediend. Vervolgens kan de aanvraag inhoudelijk getoetst worden. De volgende vragen kunnen dan een rol spelen bij het verlenen van de omgevingsvergunning:

1. Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruikgerichte paardenhouderij?
2. Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?
3. Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?
4. Wordt bij de vestiging of uitbreiding van de paardenhouderij de overlast geminimaliseerd?
5. Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door een agrarische beoordelingscommissie?

Deze vragen zijn uitsluitend op (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderijen van toepassing. In paragraaf 4.2 worden de antwoorden op deze vragen uitgewerkt en uitgebreid toegelicht.

Bij een hobbymatig paardenhouderij dient, vanwege de geringe omvang van dit type paardenhouderij, bij voorkeur een lichter regiem te worden toegepast. Daarbij zal in de meeste gevallen vooral de vraag moeten worden beantwoord of voor aangrenzende woningen geen hinder is te duchten. Met name voor de mestopslag, buitenrijbaan, verlichting en stallen geldt dat deze op voldoende afstand van gevoelige bestemmingen moeten worden gesitueerd.

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een hobbymatige paardenhouderij zal vooral kritisch moeten worden gekeken naar de positionering van de bouwwerken, zodat de overlast wordt geminimaliseerd en geen verrommeling van het landschap ontstaat. Uit onderzoek¹⁶ is namelijk gebleken dat verrommeling die door paardenhouderij wordt veroorzaakt, vaak is toe te schrijven aan de hobbymatige paardenhouderij. Het houden van paarden in bijvoorbeeld een schuurtje of garage in een zuivere woonomgeving is dan ook niet gewenst.

Ook bij een hobbymatige paardenhouderij worden de paarden geweid. Uit een oogpunt van dierenwelzijn geldt dat paarden die dag en nacht buiten lopen een schuilgelegenheid moet worden geboden. Geadviseerd wordt bij de beoordeling van de aanvraag voor een dergelijk bouwwerk aan te sluiten bij hetgeen is opgenomen in de Gids voor Goede Praktijken¹⁷. Uit deze Gids volgt dat voor paarden onder die omstandigheden, een schuilgelegenheid in de vorm van een schuilstal of bosschage (bomen of struiken) noodzakelijk is.

4.1.2 De belangrijkste activiteiten verder uitgewerkt

Door de komst van de Wabo is de mogelijkheid ontstaan om voor een project, dat bestaat uit één of meer vergunningplichtige activiteiten, in één keer een vergunning te verkrijgen. De Wabo bepaalt in de artikelen 2.1 en 2.2 voor welke activiteiten een omgevingsvergunning is vereist en in paragraaf 2.3 van de Wabo worden per activiteit de toetsingskaders geformuleerd.

Voor de paardenhouderij zijn de volgende activiteiten relevant:

- het bouwen van een bouwwerk (artikel 2.1, lid 1 onder a Wabo)
- het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, in gevallen waarin dat bij een bestemmingsplan, beheersverordening, exploitatieplan of voorbereidingsbesluit is bepaald (artikel 2.1, lid 1 onder b Wabo)
- het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo)
- het oprichten, het veranderen of veranderen van de werking of het in werking hebben van een inrichting (artikel 2.1, lid 1 onder e Wabo)
- het verrichten van een andere activiteit die behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving (artikel 2.1, lid 1 onder i Wabo)

Behalve deze activiteiten komt ook de vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 en een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet aan bod. Activiteiten die namelijk schadelijk zijn voor de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig. De aanvraag voor een Natuurbeschermingswetvergunning kan dan aanhaken bij de aanvraag om omgevingsvergunning.

In de volgende paragrafen zal per activiteit een korte toelichting worden gegeven.

4.1.2.1 Een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen

Een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen wordt getoetst aan artikel 2.10 van de Wabo. In dit artikel is opgenomen dat een aanvraag om omgevingsvergunning voor het bouwen geweigerd moet worden bij strijd met het Bouwbesluit 2012, de bouwverordening, het bestemmingsplan en welstandseisen. Dit systeem van een beperkt aantal (dwingende) weigeringsgronden wordt ook wel het limitatief-imperatieve stelsel genoemd. Met limitatief wordt bedoeld de uitputtende opsomming van de weigeringsgronden en imperatief wil zeggen, dat de wet dwingend voorschrijft wanneer de omgevingsvergunning moet worden geweigerd.

Het bestemmingsplan is voor de beoordeling van de omgevingsvergunning voor het bouwen in de praktijk veruit de belangrijkste toetsingsgrond. Juridische geschillen gaan vaak over de vraag of het bouwen in strijd is met het bestemmingsplan. Aan welstandseisen kan meestal worden voldaan, eventueel na tussentijdse aanpassingen; de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012 en de eisen uit de bouwverordening leveren zelden problemen op. Als de aanvraag in overeenstemming is met alle toetsingsgronden, moet de omgevingsvergunning worden verleend.

Wanneer de aanvraag niet voldoet aan het vigerende bestemmingsplan, moet het bevoegd gezag overigens wel een beslissing nemen over de vraag of van het bestemmingsplan wordt afgeweken. Dit volgt uit artikel 2.10, lid 2 van de Wabo. Zie hierna uitgebreider paragraaf 4.1.2.3.

¹⁶ Alterra-rapport "Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het op?", ISSN 1566-7197
¹⁷ Gids voor Goede Praktijken, Sectorraad Paarden, blz. 11

4.1.2.2 Een omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

Naast het feit dat in een bestemmingsplan de bebouwingmogelijkheden zijn geregeld, kunnen in het plan ook regels worden opgenomen die het uitvoeren van werken of werkzaamheden, niet zijnde bouwwerken, aan een vergunning binden. Een dergelijk stelsel is gebaseerd op artikel 3.3 sub a van de Wro juncto artikel 2.1, lid 1 onder b van de Wabo.

Voor de paardenhouderij kan een omgevingsvergunning voor deze werken van belang zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het dempen van sloten of het verharderen van het erf. Ook het aanleggen van een rijbak of longeercirkel kan vergunningplichtig zijn. Deze werken en werkzaamheden zijn in dat geval verboden tenzij een omgevingsvergunning op grond van artikel 2.1, lid 1 onder b van de Wabo¹⁸ is verleend.

4.1.2.3 Een omgevingsvergunning voor het buitenplans afwijken van het bestemmingsplan

Als het bestemmingsplan de gewenste ontwikkeling niet toestaat, biedt de wet de mogelijkheid van het plan af te wijken. De meest vergaande afwijkingmogelijkheid is opgenomen in artikel 2.12, eerste lid onder c van de Wabo. De wet schrijft voor dat de activiteit (lees: de paardenhouderij) niet in strijd mag zijn met een goede ruimtelijke ordening. Daarvoor is vereist dat het besluit van een goede ruimtelijke onderbouwing is voorzien.

De procedure voor dit type omgevingsvergunning is blijkens artikel 3.10, lid 1 onder a Wabo grotendeels identiek aan de bestemmingsplanprocedure. Dit betekent dat de omgevingsvergunning moet worden voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, ook wel de uniforme openbare voorbereidingsprocedure genoemd. In grote lijnen houdt deze procedure in dat na ontvangst van de aanvraag het gemeentebestuur een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage legt. Binnen deze termijn kan iedereen schriftelijk of mondeling een zienswijze naar voren brengen. Na afloop van deze periode staat voor belanghebbenden (die in die procedure een zienswijze moeten hebben ingediend), een rechtstreekse beroepsmogelijkheid op de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State open.

Voor het verlenen van een omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan, is een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van de gemeenteraad vereist. Dit volgt uit artikel 2.27, lid 1 Wabo juncto 6.5, lid 1 Bor. Een verklaring van geen bedenkingen is voorgeschreven, omdat het vaststellen van bestemmingsplannen een bevoegdheid is van de raad.

Verder is van belang dat bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan aandacht wordt besteed aan de volgende punten, voordat kan worden overgegaan tot het afgeven van een omgevingsvergunning:

- Is het bedrijfsplan reëel en heeft het betrekking op een duurzaam bedrijf.
- Wordt overlast zoveel mogelijk geminimaliseerd.
- Vigeert voor de locatie de bestemming 'paardenhouderij' of moet daarvoor een wijzigingsplan ex artikel 3.6, lid 1, onder a, Wro worden vervaardigd, of dient een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 onder c Wabo juncto artikel 2.12, lid 1 onder a onder 3 Wabo te worden verleend.
- Past het bedrijfstype (of combinatie van bedrijfstypen) binnen de vigerende of toe te kennen bestemming.
- Is er een bouwvlak, en zo ja, voldoet het bouwvlak.
- Zo niet, zijn er mogelijkheden tot toekenning/aanpassing.
- Indien van toepassing: is het bedrijf inpasbaar in het landschap¹⁹.
- Is de aanvraag getoetst door de agrarische beoordelingscommissie.

In de Regeling omgevingsrecht heeft de wetgever overigens de indieningsvereisten voor een aanvraag om omgevingsvergunning vastgelegd. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de indieningsvereisten die voor iedere aanvraag gelden en vereisten per activiteit, zoals specifiek voor bouwactiviteiten.

4.1.2.4 Een omgevingsvergunning voor het binnenplans afwijken van het bestemmingsplan

Naast de mogelijkheid om buitenplans van het bestemmingsplan af te wijken, kunnen in het bestemmingsplan zelf ook afwijkingregels voorkomen. Deze zogeheten binnenplanse afwijkingbevoegdheid is geregeld in artikel 3.6, lid 1 onder c van de Wro. De omgevingsvergunning is dan gebaseerd op artikel 2.12, lid 1 onder a onder 1 van de Wabo. Van belang is dat in de planregels ruimtelijk relevante voorwaarden worden opgenomen die objectief toetsbaar zijn. De binnenplanse afwijkingbevoegdheid ziet alleen op ondergeschikte afwijkingen van het bestemmingsplan. In bijlage IV is een voorbeeld van een binnenplanse afwijkingbevoegdheid voor de paardenhouderij opgenomen.

Bij strijd met het bestemmingsplan kan in sommige gevallen gebruik gemaakt worden van een wijzigingsbevoegdheid. Deze bevoegdheid moet opgenomen zijn in de regels van het bestemmingsplan zelf. De mogelijkheden die de wijzigingsbevoegdheid voor paardenhouderijen biedt, is eerder in deze handreiking beschreven. (paragraaf 3.7.7).

¹⁸ Vóór de inwerkingtreding van de Wabo werd dit een 'aanlegvergunning' genoemd.

¹⁹ Soms zijn er mogelijkheden voor subsidies voor landschappelijke inpassing en/of voor natuurinvesteringen. Dit soort regelingen worden meestal door provincies en het Rijk ontwikkeld.

4.1.2.5 Een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu dan wel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets

Bij een oprichting, wijziging of uitbreiding van een paardenhouderij zal onderzocht moeten worden of daarvoor een melding in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer moet worden gedaan dan wel een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu (artikel 2.1, lid 1 onder e Wabo) of een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (artikel 2.1, lid 1 onder i Wabo) moet worden aangevraagd.

Het merendeel van de paardenhouderijen kan volstaan met een melding in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer. In artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer staan de meldingsvereisten opgenomen. Wanneer een paardenhouderij meer dan 50 paarden heeft, is ofwel een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu vereist ofwel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets.

Bij besluit van 14 september 2012²⁰ tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: het Wijzigingsbesluit) is de reikwijdte van het Activiteitenbesluit verbreed met agrarische inrichtingen en activiteiten buiten inrichtingen. Deze activiteiten waren voorheen geregeld in het Besluit landbouw milieubeheer, het Besluit glastuinbouw, het Besluit mestbassins milieubeheer, het Lozingenbesluit open teelt een veehouderij en het Lozingenbesluit bodembescherming.

Uit het Wijzigingsbesluit volgt dat de omgevingsvergunningplicht voor de activiteit milieu, die wordt voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure, voor een aantal categorieën van agrarische inrichtingen (waaronder ook de paardenhouderij valt) opgeheven of vervangen is. In plaats daarvan geldt nu de zogenoemde omgevingsvergunning beperkte milieutoets (hierna: OBM). De toets voor de OBM is beperkt, omdat slechts aan een of enkele milieuaspecten wordt getoetst.

Uit artikel 2.1, lid 1 onder e van de Wabo juncto artikel 2.1, lid 2 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) kan worden afgeleid in welke gevallen nog een omgevingsvergunningplicht voor de activiteit milieu geldt. Onder deze categorieën vergunningplichtige inrichtingen vallen de categorieën inrichtingen waartoe een IPPC-installatie behoort en de categorieën inrichtingen die als zodanig zijn aangewezen in bijlage I, onder B en C van het Bor. Voor de paardenhouderij is eigenlijk alleen het bepaalde in artikel 2.1, lid 2 van het Bor van belang. Bij meer dan 100 paarden geldt de vergunningplicht. Het aantal bijbehorende dieren in opfok jonger dan 3 jaar mag dan overigens niet worden meegeteld (categorie 8.3 onder j van bijlage I, onder C Bor).

De noodzaak van een OBM volgt uit artikel 2.1, lid 1 onder i van de Wabo juncto artikel 2.2a van het Bor. In artikel 2.2a van het Bor staan de gevallen genoemd waarvoor een OBM nodig is. Uit het eerste lid onder c van dit artikel volgt dat voor de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van ten minste 51 en ten hoogste 100 paarden en pony's een OBM noodzakelijk is. Ook hier tellen dieren jonger dan 3 jaar niet mee. Bij dit aantal dieren moet het bevoegd gezag eerst een vormvrije MER-beoordeling uitvoeren. Blijkt daaruit dat er geen invloed is op de fysieke leefomgeving (waardoor geen MER hoeft te worden opgesteld) dan kan volstaan worden met een OBM-vergunning. Als wel een MER moet worden opgesteld, moet alsnog een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu (artikel 5.13b, lid 1 Bor) worden aangevraagd.

4.1.2.6 De natuurbeschermingswetvergunning

In gevallen waarvoor een omgevingsvergunning is vereist en tevens en tegelijkertijd een vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet 1998, bestaat de mogelijkheid dat deze laatstgenoemde vergunning aanhaakt bij de omgevingsvergunning. Middels dit 'aanhaken' behoeft het bedrijf in dit soort situaties geen afzonderlijke toestemmingen aan te vragen, omdat alle toestemmingsvereisten onderdeel zijn van de omgevingsvergunning. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning waarbij de natuurbeschermingswetvergunning onderdeel wordt van de aanvraag om omgevingsvergunning, is wel een verklaring van geen bedenkingen vereist van - meestal - gedeputeerde staten en soms de minister van Economische Zaken.

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) kan een vereiste zijn bij een paardenhouderij in de nabijheid van een Natura-2000-gebied of beschermd natuurmoment. Het vergunningstelsel op grond van artikel 19d, respectievelijk artikel 16 van de Nbw 1998 is dan namelijk van toepassing.

Ingevolge artikel 19d, lid 1 van de Nbw 1998 is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te realiseren, die geleid op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten. De kans dat bij een bepaalde ontwikkeling nadelige effecten optreden is al voldoende om een vergunningplicht te doen ontstaan.

²⁰ Stb. 2012,441

Verder is in artikel 16, lid 1 van de Nbw 1998 bepaald dat het is verboden zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen in een beschermd natuurmonument, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren.

Het toetsingskader voor het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning op grond van artikel 19d van de Nbw 1998, is opgenomen in artikel 19e tot en met 19i van de Nbw 1998. Zo volgt uit artikel 19f van de Nbw 1998 dat voor projecten die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling laat maken van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Een vergunning kan slechts worden verleend indien uit de passende beoordeling volgt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast (artikel 19g van de Nbw 1998).

Een toetsingskader voor de vergunningverlening op grond van artikel 16 van de Nbw 1998 is niet in de Nbw 1998 opgenomen. Voor het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning voor een bepaalde schadelijke handeling wordt gekeken naar het beleid en vindt tevens een belangenafweging plaats.

Samengevat moet voor elke handeling die schadelijk kan zijn voor natuurwaarden, worden beoordeeld of een natuurbeschermingswetvergunning dient te worden aangevraagd. Behalve voor nieuwe activiteiten geldt dit ook voor bestaand gebruik. Geadviseerd wordt dan ook om voor iedere activiteit in de directe omgeving van een Natura 2000-gebied te onderzoeken of een natuurbeschermingswetvergunning noodzakelijk is.

4.1.2.7 De Flora- en faunawet

Waar de natuurbeschermingswet 1998 ziet op bescherming van gebieden, is de Flora- en faunawet gericht op de bescherming van in het wild voorkomende soorten planten en dieren. De Flora- en faunawet geldt in heel Nederland. Op basis van de wet zijn bijna duizend soorten aangewezen als beschermde inheemse soort²¹. De wet beschermt zowel aangewezen soorten zelf als ook vaste rust- of verblijfplaatsen.

De Flora- en faunawet speelt hoofdzakelijk een rol in het kader van de onderzoeksverplichtingen voor een bestemmingsplan en (zodoende) ook bij een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan, als voor de aangevraagde activiteit (bijvoorbeeld het bouwen) ook een ontheffing op grond van deze wet nodig is. In de praktijk is de wet voor de paardenhouderij vooral van belang als bijvoorbeeld bebouwing plaatsvindt op een locatie waar nesten of vaste rustplaatsen van beschermde soorten voorkomen. Bij de toetsing van de aanvraag voor de omgevingsvergunning moet worden onderzocht of ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verkregen.

4.2 Een verdere uitwerking van de vragen die een rol spelen bij de vergunningverlening

In paragraaf 4.1.1 staan een vijftal vragen vermeld die van belang zijn bij de beoordeling van een aanvraag om omgevingsvergunning. In deze paragraaf zullen deze vragen verder worden uitgewerkt.

4.2.1 Om welk bedrijfstype of welke combinatie van bedrijfstypen gaat het? Is daarbij sprake van een productiegerichte of gebruikgerichte paardenhouderij?

In bijlage I worden de verschillende bedrijfstypen in de paardenhouderij omschreven. Aan de hand van deze bijlage kan worden beoordeeld op welk bedrijfstype een aanvraag om omgevingsvergunning betrekking heeft en in hoeverre de omgevingsvergunning daarvoor noodzakelijk is.

In het schema worden per bedrijfstype de verschillende hoofdactiviteiten weergegeven. In dit geval dient rekening gehouden te worden met het feit dat er combinaties van hoofdactiviteiten en dus ook bedrijfstypen mogelijk zijn.

²¹ Daaronder vallen vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen en vissen.

	Hengstenhouderij	Fokkerij	Opfokbedrijf	Africhtingstal	Sportstal	Stalhouderij	Handelstal	Spermawinstation	Embryotransplantatiebedrijf	Paardenmelkerij	Verenigingsaccommodatie	Manege*	Pensionstal	Bed and Breakfast	
															Fokkerij
															Kunstmatige Inseminatie (KI)
															Horeca
															Opfok
															Africhting
															Training
															Uitbrengen in de sport
															Instructie aan derden op eigen paard
															Instructie aan derden op bedrijfspaar
															In- en verkoop van paarden
															Productie/afzet paardenmelk (producten)
															Embryotransplantatie
															Spermawinning
1															Verhuur aanspanningen
															Verhuur accommodatie
															Verhuur weiland
															Verhuur stalling

Hoofdactiviteit

Een activiteit op een bedrijf kan als hoofdactiviteit worden beschouwd indien deze resulteert in het merendeel van de inkomsten.

* Bij manege bedrijven zijn horeca voorzieningen noodzakelijk. Opzet en grootte kunnen verschillen. Deze horecavoorzieningen zijn ondergeschikt en dienstbaar aan de paardenhouderij. op een paardenhouderij vormen horeca-activiteiten doorgaans geen hoofdactiviteit.

1 Op een hengstenhouderij waar hengsten door KI voor de fokkerij worden ingezet vormt spermawinning een hoofdactiviteit.

Ten aanzien van de vraag of er sprake is van een productiegerichte dan wel gebruikgerichte paardenhouderij, geldt dat bij een productiegerichte paardenhouderij het paard centraal staat en bij een gebruikgerichte paardenhouderij de ruiter/amazone. Beide vormen van paardenhouderij worden hierna kort toegelicht.

Onder productiegerichte paardenhouderij vallen de op het voortbrengen van producten gerichte paardenhouderijen, zoals fok- en opfokbedrijven, de hengstenhouderijen, de paardenmelkerijen, de africhtingsstallen, de trainings- en sportstallen, de handelstallen, stalhouderijen en spermawinstations.

Bij gebruikgerichte paardenhouderij staat meer de georganiseerde beoefening van de paardensport centraal. Hierbij kan gedacht worden aan maneges, de meer accommodatiegerichte (niet-grondgebonden) pensionstallen en verenigingsaccommodaties. Naast het geven van instructies aan ruiters en amazones, is er vaak een gelegenheid aanwezig waar een consumptie kan worden genuttigd.

Zoals hiervóór in hoofdstuk 3 reeds is aangegeven, sluit het goed bij de huidige praktijk aan wanneer fokkerijen, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen bestemmingsplanmatig als agrarische bedrijven aangemerkt blijven zolang ze zuiver agrarisch zijn. Dit geldt eveneens voor de opfok van eigen gefokte paarden. Verder verdient het aanbeveling de productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal, daaronder toe te staan. De wijze waarop paarden worden gehouden verschilt onvoldoende om daarin een strikt onderscheid aan te brengen. Het gaat primair om het dier, en dat wordt in alle gevallen op eenzelfde wijze gehouden. Eerst wanneer het gebruik dat van het dier wordt gemaakt een niet met de agrarische bedrijfsvorm te verenigen wijziging ondergaat, dient het gebruik buiten de agrarische bestemming te worden gebracht door daarvoor een afzonderlijke bestemming op te nemen.

4.2.2 Betreft het een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige activiteit?

Voor het kunnen beoordelen of de aanvraag betrekking heeft op een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige paardenhouderij, wordt geadviseerd de aanvrager een bedrijfsplan te laten indienen. Op grond van het bedrijfsplan kan dan worden beoordeeld of er sprake is van een bedrijfsmatige of semi-bedrijfsmatige paardenhouderij.

Een bedrijfsplan dient in ieder geval de volgende gegevens te bevatten:

- Een duidelijke omschrijving van het bedrijfstype, de activiteiten en de daarvoor benodigde faciliteiten met een onderbouwing van de noodzaak van de ontwikkeling.
- De arbeidsbehoefte, onderverdeeld naar activiteit per binnen het bedrijf werkzame personen.
- Een omzetbegroting (o.a. financiële haalbaarheid, kostenbegroting, inzicht in duurzaamheid van het bedrijf).
- De kennis en vaardigheden van de ondernemer.
- Een afsluitende conclusie.

Deelname aan vrijwillige certificeringsprogramma's, zoals het Veiligheidscertificaat of de Certificering Hengstenhouderij, wordt gestimuleerd door de SRP en geadviseerd wordt dit als positief aspect mee te nemen bij de beoordeling van de aanvraag om vergunning.

4.2.3 Zijn de in de aanvraag opgenomen voorziening(en) relevant?

Bij het beoordelen van een aanvraag om omgevingsvergunning voor de uitbreiding of de oprichting van een bepaald type bedrijf dient eerst te worden bekeken wat de grootte is van het aanwezige bouwvlak. Vervolgens dient getoetst te worden welke voorzieningen binnen het bouwvlak passen en kunnen worden gerealiseerd, dan wel of het bouwvlak kan worden veranderd.

Het hiernaast weergegeven schema geeft overzichtelijk weer welke voorzieningen bij welk bedrijfstype horen. Wanneer in het bedrijfsplan het belang van een voorziening kan worden aangetoond, wordt geadviseerd daarvoor een omgevingsvergunning te verlenen.

	Hengstenhouderij	Fokkerij	Opfokbedrijf	Africhtingstal	Sportstal	Stalhouderij	Handelstal	Spermawinstation	Embryotransplantatiebedrijf	Paardenmelkerij	Verenigingsaccommodatie	Manege	Pensionstal	Privéstal	
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Weide en schuilstal
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Paddock
x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x		Uitloop
															Merriebox
		x													Loopstal/Groepshuisvesting
															Binnenrijbaan
															Buitenrijbaan
															Stap-/trainingsmolen*
															Longeercirkel*
															Materieelopslag
															Voeropslag
															Strooiselopslag
															Mestopslag
															Kantoorruimte
															Ontvangstruimte
												1			Kantine
															Hulpkracht(en)ruimte
															(Bedrijfs)woning
															Was-/poetsplaats
															Solarium
															Opvoelbox
2															Laboratorium
															Parkeerplaats

Gewenst tbv uitoefening van natuurlijk gedrag van het paard

Wat men zoal aantreft op een bedrijf

Niet algemeen voorkomend, kunnen wel voor een bedrijf gewenst zijn

* Voorzieningen als longeercirkel en stap-/trainingsmolen kunnen voor ieder bedrijfstype gewenst zijn voor afwisseling in de beweging van het paard

1 Of een pensionstal een kantine wil inrichten zal afhangen van de omvang van het bedrijf en het bestaan van voldoende vraag. Een ontvangst-/verblijfruimte zal altijd wel aanwezig zijn.

2 Als op een hengstenhouderij hengsten middels KI voor de fokkerij worden ingezet, vormt een laboratorium een basisvoorziening

4.2.4 Wordt de overlast geminimaliseerd?

Overlast kan ontstaan door stof, licht, stank of verrommeling. Vaak kan deze overlast door een goede inpassing, doordachte aanleg en gebruik en door adequaat onderhoud geminimaliseerd worden. Bepaalde vormen van overlast kunnen via een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu heel goed worden gereguleerd. Echter, niet alle overlast is via een omgevingsvergunning dan wel de voorschriften uit het Activiteitenbesluit milieubeheer te reguleren en ook kan de overlast worden veroorzaakt door bijvoorbeeld een hobbymatige paardenhouderij, die niet vergunningplichtig is op grond van artikel 2.1, lid 2 Bor juncto bijlage I Bor. In dat geval kan de overlast worden gereguleerd door een ontheffing of vergunning op grond van de Algemene plaatselijke verordening. Als ultimum remedium kan de overlast door burgers zelf worden aangepakt via het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:162 BW). Dit valt echter buiten de reikwijdte van deze Handreiking.

Hieronder wordt een handreiking gegeven van de wijze waarop overlast kan worden geminimaliseerd.

Stof

Een buitenrijbaan, longecirkel en paddock kunnen bij droog weer stofoverlast geven. Deze overlast kan beperkt worden door de bodem bij droogte te besproeien dan wel door middel van een eb- en vloedsysteem, zodat stofontwikkeling wordt voorkomen. Ook kan gekozen worden voor een bodem die minder stof geeft, bijvoorbeeld het toevoegen van houtsnippers of tapijtsnippers. Daarnaast kan de locatie van de buitenrijbaan, longebak en paddock zodanig gekozen worden, dat alleen al daardoor geen onaanvaardbare overlast optreedt. In sommige gevallen, waarbij een bouwvlakvergroting/-verandering niet gewenst is, kan gekozen worden voor het positioneren buiten het bouwvlak.

Licht

Om lichtoverlast te beperken is het beter meerdere lichtpunten met minder intensiteit (Lux) te plaatsen, dan één groot lichtpunt (bowlamp) bij voorzieningen zoals buitenrijbaan, stap- en trainingmolen, longebak en paddock. Zo is het beter direct nabij de voorzieningen lampen te plaatsen dan deze verderaf aan een bestaand bouwwerk te bevestigen.

Met betrekking tot de toegestane lichtintensiteit en de verplichte donkerperiode kunnen in de vergunning of ontheffing regels worden opgenomen. Ook hier geldt dat een goed doordachte positionering van de voorzieningen kan bijdragen in het minimaliseren van overlast. Ook de positie van de lichtpunten kan daaraan bijdragen.

Stank

De locatie van de mestopslag en de frequentie van het ophalen van de mest bepalen vaak of een mestopslag al dan niet leidt tot overlast. Meestal wordt de paardenmest wekelijks opgehaald, zodat een mestopslag ruimte dient te bieden aan twee weken opslag. De locatie dient zodanig te worden gekozen, dat de overlast wordt geminimaliseerd. In de omgevingsvergunning of vergunning/ontheffing ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening kan één en ander worden vastgelegd.

Bij rundveehouderijen wordt vaak aandacht besteed aan de positie van de opslag van kuilgras om stankhinder te voorkomen. Paarden krijgen geen kuilgras, maar het veel drogere voordroogkuil of volledig gedroogd hooi gevoerd. Doordat deze ruwvoerders veel droger zijn vindt er nauwelijks bacteriewerking plaats en stinkt het ook niet. De positie van de opslag van ruwvoer voor paarden is daarom niet van belang met betrekking tot stank.

Inpassing in het landschap

Wat passend is in een landschap hangt af van de regio, locatie en omgeving.

De paardenhouderij kan een positieve bijdrage leveren aan het landschappelijk beeld. Om dit te stimuleren en om verrommeling tegen te gaan, kan er samen met de natuur- en landschapsorganisaties bekeken worden welke (simpele) of gesubsidieerde aanpassingen er haalbaar zijn. Het zou goed zijn als natuur- en landschapsorganisaties geld reserveren voor projecten bij paardenhouders.

4.2.5 Is het noodzakelijk de aanvraag te laten beoordelen door een agrarische beoordelingscommissie?

De beoordeling van een aanvraag om omgevingsvergunning die betrekking heeft op een paardenhouderij, kan worden opgedragen aan een deskundige commissie. Aan de hand van de deze handreiking is het in beginsel goed mogelijk te beoordelen of een voorziening passend en noodzakelijk is. De verplichting om een deskundige commissie een oordeel te laten geven over de voorgenomen plannen, kan in de planregels van het bestemmingsplan worden vastgelegd. Het is raadzaam deze verplichting in ieder geval te laten gelden bij een omvangrijke uitbreiding of nieuwvestiging van een paardenhouderij.

Vaak worden aanvragen voor de paardenhouderij beoordeeld door deskundigen op het gebied van rundveehouderij of varkenshouderij, de zogenoemde agrarische adviescommissies. Deze commissies kunnen heel goed worden ingeschakeld voor het beoordelen van aanvragen voor een paardenhouderij, mits het daarvoor specifieke toetsingskader zoals opgenomen in de handreiking wordt gehanteerd. De kosten van advisering kunnen door middel van het heffen van leges op de aanvrager worden verhaald.

5 BIJLAGEN

- I Bedrijfstypen in de paardenhouderij
- II Voorzieningen in de paardenhouderij
- III Criteria voor een tweede bedrijfswoning
- IV Voorbeeld van een bestemming "paardenhouderij"
- V Sectorraad Paarden
- VI Lijst met afkortingen

5 BIJLAGE I

Bedrijfstypen

Hieronder wordt een korte beschrijving van de bedrijfstypen in de paardenhouderij gegeven. Combinaties van verschillende bedrijfstypen komen veelvuldig voor. Let wel: daar waar paard staat, kan ook en/of pony gelezen worden.

Africhtingsstal

Een bedrijf kan als africhtingsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het africhten van paarden. Hieronder wordt verstaan het zadelmak maken, het betuigen, het keuringsklaar maken enzovoort.

Bed en Breakfast

Combinatie van het houden van paarden met het aanbieden van logies en ontbijt. Deze vorm van recreatief gebruik kenmerkt zich door zijn kleinschaligheid en zijn begrenzing in tijd, veelal beperkt tot de periode maart tot oktober.

Embryotransplantatiebedrijf

Een bedrijf kan als embryotransplantatiebedrijf worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het verrichten van embryotransplantaties: insemineren van merries, het winnen van embryo's en het terugplaatsen ervan.

Fokkerij

Een bedrijf kan als fokkerij worden beschouwd, indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van meerdere merries voor de fokkerij.

Handelsstal

Een bedrijf kan als handelsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de in- en verkoop van paarden. In tegenstelling tot de handel in vee en andere veesoorten worden paarden vaak langer aangehouden en niet direct doorverkocht of naar de slacht gebracht. Een handelsstal, met name een sportpaardenhandelsstal, doet veelal eerst aan waardevermeerdering voordat een paard weer doorverkocht wordt.

Hengstenhouderij

Een bedrijf kan als hengstenhouderij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van een of meerdere hengsten voor de fokkerij door natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie. Door de steeds hogere eisen die worden gesteld aan dekhengsten hebben de meeste merriehouders geen eigen hengst, maar maken ze gebruik van hengsten van gespecialiseerde hengstenhouders.

Een hengstenhouderij die met KI werkt, dient zich aan de eisen van de Certificeringsregeling Hengstenhouderij te houden. In deze regeling zijn naast veterinaire eisen ook eisen voor de huisvesting opgenomen. Hobbymatige paardenhouderij
Een hobbymatige paardenhouderij is een onderkomen voor uitsluitend of in hoofdzaak paarden die in eigendom zijn van de eigenaar van de stal en die niet worden gebruikt voor inkomensverwerving.

Manege

Een bedrijf kan als manege worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het geven van instructie in één of meerdere disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden. Ook kunnen er wedstrijden worden georganiseerd voor ruiters en amazones die met hun paarden van buitenaf komen. De meeste maneges hebben een kantine/foyer ingericht om klanten te ontvangen en waar gebruik kan worden gemaakt van een consumptie.

Opfokbedrijf

Een bedrijf kan als opfokbedrijf worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de huisvesting van jonge paarden, al dan niet in eigendom, in de leeftijd van 4 maanden tot en met het 4e levensjaar. Veelal worden de groepen jonge paarden gedurende de zomerperiode volledige weidegang geboden en worden in de winterperiode deze groepen in groepshuisvesting gestald.

Paardenmelkerij

Een bedrijf kan als paardenmelkerij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verkoop van melk en/of melkproducten geproduceerd uit melk afkomstig van merries aanwezig op het bedrijf. Een paardenmelkerij kan worden vergeleken met een bedrijf met melkkoeien of melkgeiten. De omvang van de meeste paardenmelkerijen is kleiner dan een bedrijf met koeien of geiten, aangezien paardenmelk per liter veel meer opbrengt dan koeien- en geitenmelk. Om deze reden kan met minder productie worden volstaan.

Pensionstal

Een bedrijf kan als pensionstal worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het houden van paarden van derden. Hieronder wordt verstaan de verhuur van stalling met accommodatie en/of weiland en het verzorgen van de paarden.

Spermawinstation

Een bedrijf kan als spermawinstation worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het winnen, bewerken en afzetten van sperma van hengsten ten behoeve van de fokkerij. Op een spermawinstation worden niet per definitie paarden gehouden. Het kan een laboratorium zijn waar een fantoom is opgesteld en waar een laboratorium is ingericht.

Sportstal

Een bedrijf kan als sportstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit een combinatie van training van paarden al dan niet in eigendom, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf. Als de klanten naar het bedrijf komen met hun paard kan de instructie plaatsvinden op het bedrijf.

Stalhouderij

Een bedrijf kan als stalhouderij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verhuur van aanspanningen voor bijvoorbeeld huwelijken, begrafenissen, tochten of shows. Sommige stalhouderijen ontvangen nauwelijks klanten, omdat ze alleen de paarden op het bedrijf verhuren voor bijvoorbeeld huwelijken. In andere gevallen worden er vooral tochten gemaakt vanuit het bedrijf en komen de klanten naar het bedrijf toe.

Stoeterij

Een bedrijf kan als stoeterij worden beschouwd indien op het bedrijf een combinatie is te vinden van een fokkerij met een opfokbedrijf en/of africhtingsstal en/of hengstenhouderij.

Verenigingsaccommodatie

Een paardensportaccommodatie die uitsluitend in gebruik is voor een vereniging van natuurlijke personen, die de paardensport als vrijetijdsbesteding met eigen paarden beoefenen in een of meerdere disciplines en waar in beginsel geen paarden structureel worden gestald.

5 BIJLAGE II

1. Voorzieningen ten behoeve van natuurlijk gedrag van het paard

1.1. Weidegang

Het aantal paarden dat op een bepaald oppervlak gehouden kan worden is afhankelijk van de grondsoort, de mate van bemesting, het totale grondoppervlak en het feit of er wel of geen ruwvoederwinning plaatsheeft.

Om het paard tegen extreme weersomstandigheden in zowel zomer als winter te beschermen is een schuilmogelijkheid gewenst. Wanneer de dieren niet in de gelegenheid zijn op ieder moment van de dag beschutting te vinden onder of bij een of meerdere bomen (rijen), kunnen eenvoudige constructies (3 wanden en een dak) ook volstaan. Doelstelling is verlaging van de windsnelheid, het voorkomen van convectieverliezen en oververhitting maar ook bescherming voor paarden met insectenovergevoeligheid (staart- en maneneczeem). De schuilvoorzieningen moeten steeds genoeg ruimte bieden opdat alle dieren tegelijk zouden kunnen schuilen.

Definitie schuilstal:

Overdekte ruimte waarvan het paard gebruik moet kunnen maken in geval van weidegang, met als doel bescherming tegen extreme weersomstandigheden in zowel zomer als winter.

Aanbeveling oppervlak schuilstal: circa 3½ m² per paard.

1.2 Paddock

Definitie paddock:

Een ruimte waar een of meerdere paarden ter ontspanning en naar eigen inzicht vrij kunnen bewegen.

Aanbeveling oppervlak paddock: circa 360m² per paard.

1.3 Uitloop

Definitie uitloop:

Een ruimte met een bodem welke mogelijk (deels) verhard is, waar een of meerdere paarden in stap vrij kunnen bewegen.

Aanbeveling afmeting uitloop apart van een box gelegen: circa 6m x 6m.

Aanbeveling afmeting uitloop direct aan een box gelegen: circa 3m x 6m.

1.4 Groepshuisvesting

In een open of gesloten loopstal kan groepshuisvesting plaatsvinden. Bij open loopstallen hebben paarden vrij toegang tot een uitloop, paddock of weide, hier biedt de loopstal slechts schuilgelegenheden en een overdekte voerplaats.

Definitie groepshuisvesting:

Een manier om paarden in een groep te huisvesten en waarbij sprake is van een bodem die bij voorkeur deels verhard is (aan het voerhek).

Aanbevelingen voor het oppervlak per dier van een open of gesloten groepshuisvesting, is afhankelijk van ras en leeftijd. Als oppervlak is voor pony's 5m² à 12m² per dier aan te houden (Huisvesting Paarden, PR). Richtlijnen voor huisvesting van groepen paarden in open of gesloten loopstallen zijn als volgt:

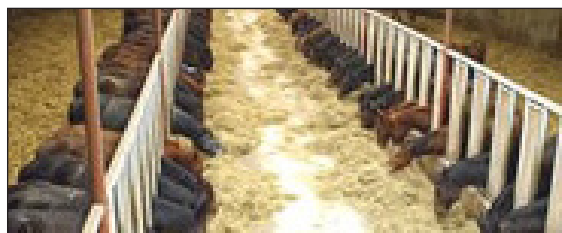
Tabel 5: Minimumoppervlak voor paarden in een loopstal (Huisvesting Paarden, PR Lelystad)

Leeftijd (maanden)	Oppervlakte per dier (m ²) loopstal			
	open	groepshuisvesting	gesloten	groepshuisvesting
	Tot 5 stuks	Voor elke volgende	Tot 5 stuks	Voor elke volgende
tot 6 maanden	4	3,5	8	7
16-12 mnd	6	5	12	10
12 - 24 mnd	7	6	14	12
24 - 36 mnd	8	7	16	14

Open groepshuisvesting:

Gesloten groepshuisvesting:

2. Voorzieningen voor de huisvesting van het paard

Onderstaand worden voorkomende (doorgaans) individuele huisvestingsvormen voor paarden toegelicht. (Paarden kunnen ook op een weide worden gehouden, onder voorwaarde dat zij beschikken over een schuilplaats, droge ligruimte, voldoende water en indien nodig extra voer.)

De centrale gang waaraan boxen grenzen, moet voldoende ruim zijn, zodat een paard zich probleemloos kan omdraaien. De adviesbreedte voor stallen en doorgangen is minimaal 2,4 meter.

2.1 Box

Definitie Box:

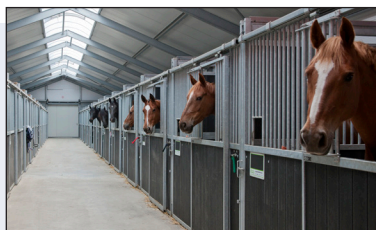
Een ruimte met vier (deels) dichte wanden die een hoogte hebben van 1,5 x de schofthoogte, bedoeld voor verblijf van één paard, en voorzien van een droge ligplaats met voldoende ventilatie¹ en lichtsterkte².

Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden gelden volgens de Gids voor Goede Praktijken de volgende boxmaten:

- de boxoppervlakte voor individuele huisvesting is minimaal (2xstokmaat)² voor pony's kleiner dan 1,56 meter
- de boxoppervlakte is minimaal 10 m² voor paarden groter dan 1,56 meter. Per 1 januari 2027 moeten alle boxen aan deze maten voldoen.

¹) De snelheid van de luchtverplaatsing en de temperatuur zijn van invloed op de behaaglijkheidszone van het dier. De maximaal toelaatbare luchtsnelheid zonder schadelijke effecten op de gezondheid is afhankelijk van de staltemperatuur, de leeftijd en het wel of niet geschoren zijn van de dieren. De maximaal toelaatbare luchtsnelheid bij 10 °C is 0,2 m/sec en bij 20 °C 0,3 m/sec. (Huisvesting Paarden PR)

²) Als norm voor kunstlicht geldt in een paardenstal 80 Lux per box.

In boxen kunnen paarden gemakkelijk individueel verzorgd worden en behoren paarden zich vlot te kunnen draaien, gaan liggen en weer opstaan. Voor wat betreft de plafondhoogte geldt: hoger is beter in verband met een goede doorstroming van lucht, dit vanwege veiligheid (bij een lager plafond kan hoofdletsel ontstaan als gevolg van steigeren) en ventilatie (bij een hoger plafond vindt meer luchtcirculatie boven de box plaats).

2.2 Merriebox

Definitie merriebox:

Een ruimte bedoeld voor veulenen en verblijf van een merrie (met veulen), voorzien van een droge ligplaats met voldoende ventilatie en lichtsterkte.

Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden in de Gids voor Goede Praktijken, is de oppervlakte van de box voor hoogdrachtige merries tijdens het veulenen en voor een merrie met een veulen minimaal 12 m², tenzij er minimaal 8 uur weidegang per dag wordt toegepast.

2.3 Stand

Definitie Stand:

Een ruimte die aan maximaal drie zijden is voorzien van een afscheiding bestaande uit een balk, schot of (deels) dichte wand bedoeld voor huisvesting van 1 aangeboden paard, waarbij dit paard niet de mogelijkheid heeft een ander paard te bijten of te trappen.

Op grond van de richtlijnen voor huisvesting en beweging van paarden in de Gids voor Goede Praktijken, zijn stands, waarin paarden permanent aangeboden worden gehouden, per 1 januari 2017 niet meer toegestaan. Paarden die voor korte tijd worden aangeboden met als doel hoefverzorging, het verrichten van medische handelingen, tijdens transport of tijdens de pauze bij (buiten)ritten, lessen en evenementen/wedstrijden worden in het voorgaande niet meegenomen.

3. Voorzieningen voor africhting en/of training van het paard

3.1 Rijbanen

Op verschillende bedrijfstypen kan behoefte bestaan aan een binnen- en/of buitenrijbaan met afmetingen die afwijken van onderstaande aanbevolen afmetingen. Voor bijvoorbeeld de disciplines aangespannen rijden (mennen), westernriding en dressuur (niveau Z en hoger) is meer lengte en/of breedte van de rijbaan gewenst.

3.1.1 Binnenrijbaan

Definitie binnenrijbaan:

Overdekte piste voorzien van een doorgaans bewerkte/aangepaste bodem waar naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie paard en ruiter in diverse disciplines kan plaatsvinden.

De standaardmaatvoering van een binnenrijbaan is min 20m x 40m dan wel min 20m x 60m Buitenwerks komt een binnenrijbaan hiermee op circa 21,2m x 41,2m, of 21,2m x 61,2m.

De vrije hoogte onder het spant moet, gemeten op het hart van de hoefslag, circa 3,5m of hoger zijn. De nokhoogte is afhankelijk van de breedte van de binnenrijbaan (dakhelling circa 20 graden).

3.1.2 Buitenrijbaan

Definitie buitenrijbaan:

Niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem waar naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie paard en ruiter in diverse disciplines kan plaatsvinden.

De standaardmaatvoering van een binnenrijbaan is min 20m x 40m dan wel min 20m x 60m Buitenwerks komt een binnenrijbaan hiermee op circa 21,2m x 41,2m, of 21,2m x 61,2m.

Volgens het Handboek Veilig Paardrijden dient de omheining van de buitenrijbaan ten minste 1 meter hoog te zijn. De afrastering kan schuin naar buiten worden geplaatst (onder een hoek van circa 12 graden) en is functioneel aan de buitenrijbaan. In dat geval is sprake van een bouwwerk, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Ontbreekt daarentegen het hekwerk, dan is sprake van een werk, waarvoor afhankelijk van het bestemmingsplan een omgevingsvergunning nodig is.

Wanneer een buitenrijbaan uitsluitend als dressuurbaan wordt gebruikt, is een lage afscheiding van 30cm tot 40cm hoog voldoende, omdat deze slechts de grens van de baan aangeeft. In dit geval is een voldoende hoge afrastering om het terrein vereist om te voorkomen dat een paard op eigen initiatief het terrein kan verlaten.

Voor het behoud van de bodem wordt een gecombineerde paddock en buitenrijbaan afgeraden.

Voor buitenrijbaanverlichting is een minimale masthoogte van 8 meter vereist. Dit is noodzakelijk om een goede lichtspreading in de rijbaan te waarborgen.

3.1.3 Springweide

Definitie springweide:

Een springweide is een niet-overdekte ruimte, voorzien van een bewerkte dan wel aangepaste bodem, waarin hinder-materiaal is geplaatst voor de training en africhting van springpaarden.

Gelet op het gebruik van hindernismateriaal, dient de omvang van een springweide in ieder geval groter te zijn dan de standaardmaatvoering van een rijbaan. Afhankelijk van de doeleinden waarvoor de springweide in gebruik wordt genomen, wordt de maatvoering van de weide bepaald.

3.1.4 Draf-/renbaan

Definitie draf-/renbaan:

Baan voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, in een ovale vorm, waarop naast training en africhting van het paard eveneens toetsing van prestaties van de combinatie mens en paard in de disciplines draf- en rensport kan plaatsvinden.

Aanbeveling lengte draf-/renbaan: circa 1000m.

3.2 stap-/trainingsmolen

In het kader van voldoende beweging, kan een stap-/trainingsmolen noodzakelijk zijn. Het gebruik van een stap- /trainingsmolen maakt onderdeel uit van de training van een paard.

3.2.1 Stapmolen

Definitie stapmolen:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast.

Aanbeveling doorsnede stapmolen: circa 12m (afhankelijk van het aantal paarden).

3.2.2 Trainingsmolen

Definitie trainingsmolen:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen, draven of galopperen door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast.

Aanbeveling doorsnede trainingsmolen: circa 20m (afhankelijk van het aantal paarden).

Met een trainingsmolen is het mogelijk een deel van de basistraining uit te voeren. Dit betekent niet alleen een besparing op menselijke arbeid maar ook bijvoorbeeld dat meer aandacht kan worden besteed aan individuele wedstrijdgerichte training. Dit bevordert de coördinatie-eigenschappen. Een trainingsmolen kan eveneens nuttig zijn voor geblesseerde paarden.

3.1.3 Longeercirkel

Definitie longeercirkel:

Ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waarin een paard onder begeleiding specifieke training gegeven kan worden.

Aanbeveling doorsnede longeercirkel: circa 14m.

4. Voorzieningen voor de opslag van benodigdheden

Ten behoeve van de activiteiten op het paardenbedrijf zijn (meerdere) gemakkelijk bereikbare en overdekte ruimten benodigd voor opslag van voer, strooisel, mest en materieel.

4.1 Opslag krachtvoer

Opslag van krachtvoer kan plaatshebben in een voedersilo of voerkamer (een afsluitbare ruimte waarin zakken voer en de voerkar(ren) worden ondergebracht).

De inhoud van voedersilo's is afhankelijk van het aantal paarden op het bedrijf, de hoeveelheid krachtvoer in het rantsoen, het aantal soorten krachtvoer en de leveringsvoorwaarden van de voerleverancier.

Tabel 6: Benodigde opslagcapaciteit voor krachtvoer (Bron: IKC, Lelystad 1994)

	Verbruik (kg/paard/dag)	Opslagperiode (dagen)	Voorraad (kg/paard/30 dagen)	Soortelijk gewicht (kg/m ³)	Opslag (m ³ /paard)
Krachtvoer	0 - 6	30	0 - 180	700	0 - 0,26

4.2 Opslag ruwvoer en strooisel

De opslag van ruwvoer en strooisel moet zodanig zijn dat de kwaliteit tijdens de opslag niet vermindert door regeninslag, lekkage en dergelijke. Elke goed overdekte en goed bereikbare ruimte kan voor de opslag van ruwvoer en stro worden gebruikt.

Vanwege brandgevaar is een goede afscheiding gewenst tussen de hooi- en/of stro-opslag en ruimten voor andere bestemmingen. Op een paardenbedrijf worden hooi en stro doorgaans per vracht aangekocht (respectievelijk 12-15 ton en 10-12 ton). De berging op een paardenbedrijf zal dan ook voldoende groot moeten zijn om deze vrachten op te kunnen slaan. Per ton stro is bij een stapelhoogte van 4m een opslag nodig van 3m². Per ton hooi is bij een stapelhoogte van circa 4m een opslag nodig van ruim 2,5m²

(Bron: Handboek voor de rundveehouderij, IKC, Lelystad).

4.3 Opslag mest

Hoeveel mest moet worden opgeslagen, is afhankelijk van de opslagduur, het aantal paarden en het huisvestingsstelsel. Bij grote aantallen paarden is het vrij algemeen gebruikelijk dat de mest eens per 14 dagen wordt opgehaald. Bij kleine aantallen dieren wordt de mest vaak langer opgeslagen. Bij een stapelhoogte van 1 tot 1,5m zal circa 1m² mestplaat per paard (box) per 14 dagen nodig zijn

(Bron: Handboek voor de rundveehouderij, IKC, Lelystad).

4.4 Opslag materieel

Ook voor opslag en/of stalling van machines, werktuigen en transportmiddelen ten behoeve van het paardenbedrijf is een gemakkelijk bereikbare en overdekte bergingruimte nodig.

In een zadel-/tuigkamer kunnen zadels en tuigen worden opgeborgen. Om lange loopafstanden te voorkomen, is het raadzaam deze een gunstige ligging te geven ten opzichte van de boxen en/of was- en poetsplaats.

5. Voorzieningen voor verblijf en werk van personen

5.1 Kantoorruimte

De administratie van het bedrijf kan worden bijgehouden in de kantoorruimte. Aan deze kantoorruimte worden de eisen gesteld die aan ieder kantoor gesteld worden.

5.2 Ontvangstruimte

De ontvangstruimte kan gezien worden als een ruimte die wordt gebruikt om klanten te ontvangen of bijvoorbeeld het bedrijf te presenteren. De opzet kan verschillend van opzet en grootte zijn.

5.3 Kantine

De kantine doet doorgaans dienst als een tijdelijk verblijf van klanten met als doel ontspanning. Het kan een ontmoetingsplaats zijn voor klanten maar ook een plek om een consumptie te nuttigen. De kantine kan zeer verschillend van opzet en grootte zijn en moet in elk geval aan de daarvoor gestelde eisen voldoen. Gelet op de aanwezigheid van meer of minder publiek is een toiletruimte gewenst.

5.4 Verblifruimte stagiaires en grooms

Uit onderzoek is gebleken dat paardenhouderijen zeer regelmatig gebruik maken van hulpkrachten in de vorm van grooms of stagiaires. De inzet van stagiaires is zowel van belang voor de hedendaagse bedrijven als voor het voldoende praktijkervaring opdoen van de studenten op welk niveau dan ook. Het gaat hier vaak om jonge personen die met een fiets of het openbaar vervoer naar het vaak afgelegen bedrijf komen. Om voor een stageplaats in aanmerking te kunnen komen, moet het bedrijf een erkend opleidingsbedrijf zijn. Deze toetsing wordt landelijk uitgevoerd door de onafhankelijke organisatie Aequor te Ede. In sommige gevallen moet een paardenbedrijf faciliteiten hebben voor het huisvesten van de stagiaire. Het bedrijf zal dan kost en inwoning moeten bieden. De faciliteiten zijn vergelijkbaar met een studentenwoning: een ruimte voor te slapen, sanitaire ruimte, een zit- c.q. studeerhoek en een keuken/pantry binnen de bedrijfsgebouwen. Een andere mogelijkheid is om op het bedrijfsterrein een stacaravan te plaatsen of zogenaamde port-a-cabins.

Behalve van stagiaires wordt in de paardenhouderij, en dan met name bij de trainings- en africhtingsstallen, de sportstallen en de hengstenhouderij, veel gebruik gemaakt van zogenaamde grooms. Dit zijn personen die verantwoordelijk zijn voor de algemene verzorging van een of meerdere (sport)paarden. De ruiter, amazone of eigenaar moet blind kunnen vertrouwen op deze persoon. Zij zijn dagelijks vele uren per dag bezig met de paarden, van verzorging tot het naar de zin maken van het paard, het houden van toezicht, algehele controle etc.

Door de verantwoordelijkheid en onregelmatige werktijden, soms tot diep in de nacht of juist vanaf 's morgens vroeg, is een verblijf voor deze grooms vereist. Aan een dergelijk verblijf worden dezelfde eisen gesteld als aan een stagiaireonderkomen, maar van een zelfstandige woonruimte is geen sprake.

5.5 (Bedrijfs)woning

Op een paardenhouderij is een (bedrijfs)woning noodzakelijk. De aard van deze vorm van dierhouderij vereist dat permanent toezicht wordt gehouden op de paarden, maar ook op de gebouwen en het materieel. Denk hierbij ook aan een fokkerij waar regelmatig 's nachts veulens worden geboren en waarbij de noodzaak bestaat dat iemand aanwezig is. Daarnaast vergen de werkzaamheden (lange werkdagen), de aan- en afvoer van paarden en het ontvangen van klanten dermate veel tijd en toezicht dat een bedrijfswoning noodzakelijk is.

In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn dat de bedrijfsaard of de bedrijfsomvang een tweede woning vereist. Voor de criteria waaraan de noodzaak moet worden getoetst, wordt verwezen naar bijlage II.

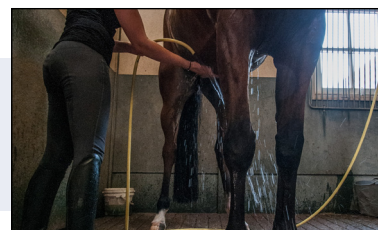
6. Overige voorzieningen in/rond de stal

6.1 Was-/poetsplaats

Definitie was-/poetsplaats:

Ruimte met een afmeting van circa 3m x 3m, waar het paard verzorging kan genieten met mogelijkheid tot gebruik van koud én warm water.

Aanbeveling afmeting was-/poetsplaats: circa 3m x 3m.

6.2 Solarium

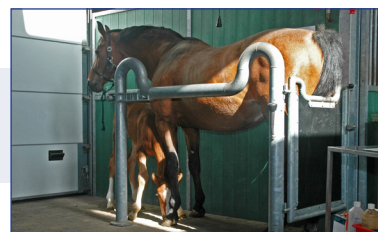
Een solarium biedt de mogelijkheid het paard snel te drogen na een wasbeurt of bijvoorbeeld als mogelijkheid de spieren te verwarmen voor de aanvang van de dagelijkse training. Ook kan een solarium dienst doen als middel ter bevordering van herstel van spiergroepen na een training.

6.3 Opvoelbox

Definitie opvoelbox:

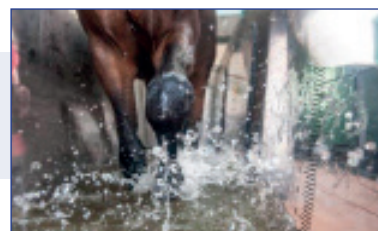
Ruimte waarin het paard geplaatst kan worden en vervolgens op een, zowel voor mens als dier, veilige wijze (rectaal) onderzocht kan worden.

6.4 Aquatrainer

Definitie aquatrainer:

Een aquatrainer is een lopende band die onder water gezet kan worden en op elk willekeurig waterniveau ingesteld kan worden. Met een aquatrainer worden uithoudingsvermogen, spierkracht, coördinatie en lenigheid van het paard verbeterd.

6.5 Spermawinstation

Definitie spermawinstation:

Inrichting waar werkzaamheden ten behoeve van spermawinning worden uitgevoerd. Hieronder vallen de ruimte van het fantoom waarop het sperma wordt gewonnen, het laboratorium en in geval van een hengstenhouderij ook de hengstenstal. In de voorschriften van de Certificering Hengstenhouderij staan eisen vermeld voor een spermawinstation.

6.6 Parkeerplaats

Definitie parkeerplaats:

Een ruimte op het erf waar zowel auto's worden geparkeerd als paarden worden geladen en gelost.

Het is verstandig om het laden en lossen van paarden op het erf plaats te laten vinden, vanwege veiligheid voor zowel paard en betrokkenen als medeweggebruikers. Bij voorkeur is het erf afsluitbaar. Maneges, pensionstallen en verenigingsaccommodaties hebben daarbij een extra behoefte aan parkeerplaatsen ten behoeve van hun klanten (evt. met paard), die voor het merendeel met eigen vervoer komen.

5 BIJLAGE III

Criteria voor een tweede bedrijfswoning

Bij de beoordeling van een aanvraag voor een tweede bedrijfswoning in de paardenhouderij zal per bedrijf een gedegen en onafhankelijke toets moeten worden uitgevoerd. De paardenhouderij in Nederland wordt namelijk gevormd door een scala aan bedrijfstypen, waarvan de samenstelling per geval kan verschillen.

Bij de toetsing speelt niet alleen het aantal dieren een rol, maar moeten ook andere aspecten worden beoordeeld. Daarbij kan worden gedacht aan de intensiteit van de verschillende werkzaamheden, de begeleiding, het toezicht, de kwaliteit van het bedrijf en in sommige gevallen ook de waarde van de aanwezige dieren. Wanneer sprake is van een gecombineerd bedrijf, zoals een trainings- en africhtingsstal c.q. sportstal met bijvoorbeeld een fokkerij en opfokbedrijf, liggen de disciplines zo ver uit elkaar dat er naar alle waarschijnlijkheid ook verschillende personen, met verschillende knowhow, opleiding en ervaring op het bedrijf werkzaam zijn.

Geadviseerd wordt het beoordelen van de bouw aanvraag en het al dan niet vergunnen van een tweede bedrijfswoning, te laten plaatsvinden op de navolgende onderdelen:

1. aantal personen dat werkzaam is op het bedrijf;
2. aantal paarden;
3. kwaliteit/niveau in algemene zin van het bedrijf;
4. de noodzaak op toezicht bij de verschillende disciplines met de daarbij behorende knowhow binnen het bedrijf;
5. de continuïteit van het bedrijf;
6. de organisatiestructuur en verantwoordelijkheden binnen het bedrijf;
7. veiligheid in de breedste zin des woords;
8. welzijn.

Een hulpmiddel om te beoordelen of een tweede bedrijfswoning noodzakelijk is, is het berekenen van het aantal Nederlandse grootte-eenheden (nge) van een bedrijf. Aan de hand hiervan kan een inschatting worden gemaakt van de aard van de paardenhouderij, zodat de beoordeling wordt geobjectiveerd. Wel is het vaste rechtspraak dat nge's alleen een hulpmiddel zijn, maar niet als maatgevend criterium kunnen worden gehanteerd.

5 BIJLAGE IV

Voorbeeld van definities:

Artikel 1

Gebruiksgerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar het rijden met paarden primair gericht is op de ruiter/ amazone.

Productiegerichte paardenhouderij: een paardenhouderij waar uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden worden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden.

Agrarisch bedrijf (verruimde agrarische bestemming!)

Een aan het buitengebied gebonden bedrijf waar uitsluitend of in hoofdzaak het houden van dieren en/of het telen van gewassen voorop staat, waaronder mede wordt verstaan qua aard vergelijkbare activiteiten, zoals ook een productiegerichte paardenhouderij, inclusief pensionstal en/of opfokstal

Voorbeeld van planregels met betrekking tot bouwen en gebruik:

Artikel (...)

A. Doeleindenomschrijving

3 bestemd voor een productiegerichte paardenhouderij en, voor zover de aanduiding (GP) is opgenomen, bestemd voor gebruiksgerichte paardenhouderij,

alsmede ondergeschikt aan en uitsluitend ten dienste van de paardenhouderij:

- bed en breakfast, met dien verstande dat maximaal verblijfsruimten zijn toegestaan met een gezamenlijk oppervlak vanm²;
- een horecavoorziening met een maximale oppervlakte van ... m²;
- detailhandel, met dien verstande dat maximaalm² netto verkoopvloeroppervlak is toegestaan.

B. Inrichting

Op deze gronden zijn toegelaten:

- Gebouwen, waaronder bedrijfswoningen met bijgebouwen, een binnenrijbaan, stallen, materieelopslag, kantoor- en ontvangstruimte, een kantine en een ruimte voor hulpkrachten;
- bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals een buitenrijbaan, mestopslag, een stap-/trainingsmolen, een paddock, een longeercirkel en lichtmasten;
- verhardingen, zoals parkeerplaatsen;
- bijbehorende voorzieningen, zoals voer- en strooiselopslag;
- tuinen en erven.

C. Bouwen

Voor het bouwen geldt het volgende regels:

- gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde dienen te worden opgericht binnen het op de verbeelding aangegeven bouwvlak met dien verstande dat de oppervlakte van het bouwvlak:
 - voor bedrijfsmatige paardenhouderijen minimaal 1,0 en maximaal 2,5 ha bedraagt;
 - voor semi-bedrijfsmatige paardenhouderijen minimaal 0,5 en maximaal 1,0 ha bedraagt;
- per bedrijf mag maximaal een bedrijfswoning worden opgericht;
- de goothoogte van gebouwen mag ten hoogste m¹ bedragen, en de bouwhoogte ten hoogste ...;
- de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag ten hoogste m¹ bedragen;
- indien de aanvraag betrekking heeft op een gebruiksgerichte paardenhouderij, dienen zonodig de resultaten van het onderzoek naar het marktpotentieel te worden overgelegd;
- burgemeester en wethouders kunnen van de aanvrager het overleggen van een bedrijfsplan verlangen, in welk geval advies wordt ingewonnen bij een daartoe aangewezen adviesinstantie;
- voor zover de landschappelijke kwaliteiten van de omgeving daartoe aanleiding geven, kunnen burgemeester en wethouders de aanvraag voorleggen aan een landschapsdeskundige.

D. Afwijkingen

Burgemeester en wethouders kunnen onder nader te stellen voorwaarden bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

1. Lid C, sub a voor het bouwen van de volgende bouwwerken buiten het bouwvlak:
 - buitenrijbaan;
 - stap- en trainingsmolen;
 - langeercirkel;
 - mestopslag, mits de oppervlakte niet meer dan m² bedraagt.
2. Lid C, sub b, voor het bouwen van een tweede bedrijfswoning, waarbij de volgende voorwaarden gelden:
 - door aanvrager dient aan de hand van een bedrijfsplan de noodzaak van een extra woning te worden aangetoond;
 - het bedrijfsplan wordt voorgelegd aan een daartoe aangewezen adviesinstantie;
3. Lid C, sub c, voor een goot- en/of bouwhoogte tot ten hoogste ... m¹;
4. Lid C, sub d, voor een bouwhoogte tot ten hoogste ... m¹;

E. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om, voor gronden die op de verbeelding zijn bestemd voor agrarische doeleinden, deze bestemming te wijzigen in de bestemming "paardenhouderij (PP)" of "paardenhouderij (GP)", mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden
(...)

F. Advisering

Voor de toepassing van de onder D en E genoemde bevoegdheden dient de aanvraag te worden voorgelegd aan een door burgemeester en wethouders aan te wijzen deskundige.

5 BIJLAGE V

De Sectorraad Paarden (SRP) is een zelfstandige stichting (sinds 1 januari 2007)

- De SRP is het aanspreekpunt voor de paardensector richting overheid
- De SRP is de spreekbuis van de paardensector richting overheid
- De SRP behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland
- De SRP wordt gevormd door samenwerkende partijen in de Nederlandse paardensector
- De SRP behartigt de gemeenschappelijke belangen van de paardensector vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers
- De collectieve belangenbehartiging heeft als doel duurzame ontwikkelingen in de paardensector, nationaal en internationaal, te waarborgen.

Het bestuur van de SRP bestaat uit voorzitters van partijen vanuit de sport (KNHS), de Koepel fokkerij (stamboeken waaronder KWPN, KFPS e.a.) en de ondernemersorganisaties (FNHO en LTO) en een onafhankelijke voorzitter.

In de Sectorraad Paarden houden de diverse werkgroepen zich bezig met actuele onderwerpen die voor de alle samenwerkende organisaties in de SRP van belang zijn.

In de Sectorraad Paarden zijn de volgende werkgroepen actief:

- Werkgroep Ruimtelijke Ordening,
- Werkgroep Welzijn,
- Werkgroep Diergezondheid,
- Werkgroep I&R,
- Werkgroep Communicatie,
- Werkgroep Fiscaal Sociaal Economisch Beleid,
- Werkgroep Onderwijs

Partijen die zijn verenigd in de Sectorraad Paarden zijn:

- KNHS** - *Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie*
- FNHO** - *Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers, de overkoepelende Vereniging van hippische ondernemersorganisaties:*
- Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS)
 - Verenigde Sportpaardenhandel (VSN)
 - Vereniging van Hengstenopfokkers (VHO)
 - Bond van KWPN Hengstenhouders (BvHH)
 - Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden (NVvH)
 - Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren (NVFD)
 - Nederlandse Vereniging voor Gebitsverzorging bij het Paard (NVVGP)
 - Groep Geneeskunde van het Paard (GGP)
 - Nederlandse Vereniging van Zadelmakers en Rijzadelspecialisten (NVZR)
- LTO** - *Land- en Tuinbouworganisatie*
- Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO)
 - Land- en Tuinbouworganisatie Noord (LTO Noord)
 - Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB)
- Koepel Fokkerij** - *overkoepelende organisatie voor erkende stamboeken in Nederland*
- KWPN** - *Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland*

Contact opnemen met de Sectorraad Paarden kan via info@sectorraadpaarden.nl

Actuele informatie over de diverse projecten van de Sectorraad Paarden vindt u op www.sectorraadpaarden.nl.

BIJLAGE VI

Lijst met afkortingen:

- Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS)
- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- Ammoniak (NH³)
- Besluit omgevingsrecht (Bor)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Natuurbeschermingswetvergunning 1998 (Nbw 1998)
- Omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)
- Sectorraad Paarden (SRP)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vrijkomende Agrarische Bedrijfslocatie (VAB)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)

Bijlage 4 Archeologisch onderzoek

Bureauonderzoek en Karterend Booronderzoek Archeologie

Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek,
Gemeente Montferland

Opdrachtgever

Buro Ontwerp & Omgeving
Sebastiaan Schut
Adviseur ruimte en milieu
06 – 10 99 22 55
S.Schut@ontwerpenomgeving

Projectnummer

192596

Kenmerk

DWS/DIR/HAMA/192596

Eindredactie/kwaliteitscontrole

Drs. E.E.A. van der Kuijl

Paraaf

Datum

25-01-2020

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Colofon

Opdrachtgever	Buro Ontwerp & Omgeving
Project	Bureauonderzoek en Karterend Booronderzoek Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Projectnummer	192596
Titel	Bureauonderzoek en Karterend Booronderzoek Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek, Gemeente Montferland
Datum en versie	25-01-2020, versie 2.0 (definitief)
Auteurs	Drs. E.E.A. van der Kuijl, ing. R. de Graaf (DTP) en ing. J.F.M. Rohling (boorstaten)
Kwaliteitscontrole	Drs. E.E.A. van der Kuijl (Senior KNA-archeoloog / Senior KNA prospector)
Afbeelding voorzijde:	<i>Luchtfoto met het plangebied in het rode (opdrachtgever in bestand Globale begrenzing2.jpg)</i>

Inhoud

0. Samenvatting	4
1. Inleiding.....	6
1.1 Inleiding en onderzoekskader	6
1.2 Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek en booronderzoek	7
1.3 Werkwijze Bureauonderzoek	9
1.4 Beleidskaders	9
1.5 Administratieve gegevens.....	13
2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel.....	14
2.1 Landschapsgenese.....	14
2.2 Historische ontwikkeling van het plangebied	17
2.3 Bouwhistorische waarden	19
2.4 Archeologische waarden	20
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel	21
3 Booronderzoek.....	24
3.1 Methode	24
3.2 Resultaten.....	24
4 Conclusie en aanbeveling	27
4.1 Conclusie	27
4.2 Selectieadvies.....	27
4.3 Selectiebesluit.....	27
4.4 Voorbehoud	27
Gebruikte bronnen	28
Literatuur.....	28
Geraadpleegde websites	28
BIJLAGEN	29

0. Samenvatting

Hamaland Advies heeft in opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving, in het kader van een bestemmingsplanherziening, een bureauonderzoek en een archeologisch karterend booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek. De ontwikkeling betreft de realisatie van een buitenrijbak, 3 zandpaddocks, een longeercirkel, een tredmolen, een mestvaalt, een ponyweide, een wadi en verhardingen. Om de voorzieningen mogelijk te maken wordt het bestemmingsbouwwvlak vergroot (zie Afbeelding 1 voor locatie en bijlage 1 voor de inrichtingsschets). Het plangebied beslaat de totale oppervlakte van de bestemmingswijziging en heeft een omvang van 6.500 m².

Volgens de archeologische beleidskaart ligt het plangebied in zones met een hoge verwachting met mogelijk goede conservering van vindplaatsen en een middelmatige archeologische verwachting. Vanwege de ligging in meerdere zones geldt de hoogste categorie als leidend bij de vrijstelling. Archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij bodemingrepen dieper dan 30 cm-mv of dieper dan de bekende bodemverstoring en bij plangebieden die groter zijn dan 250 m².¹

Bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek wordt in het plangebied een holtpodzol in dekzand verwacht met een eerdlaag van minder dan 50 cm dikte op een afspoelingshelling. De bouwvoor in de directe omgeving bestaat uit 40 cm matig fijn humeus zand (waarschijnlijk een eerdlaag), daaronder is tot 2,40m-mv zeer fijn en matig fijn dekzand aanwezig, behorende bij de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Woerden.

Het plangebied bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden naar lager gelegen gronden. Dergelijke gradiëntzones zijn vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig geweest voor bewoning door jagers-verzamelaars. Het gebied was in principe tevens geschikt voor bewoning en het bedrijven van akkerbouw vanaf het Laat Neolithicum.

Booronderzoek

Het karterend booronderzoek heeft aangetoond dat de hoge archeologische verwachting voor het plangebied niet gerechtvaardigd is. Binnen het plangebied is de verwachte enkeerdgrond weliswaar aangetroffen, maar het merendeel van de boringen heeft een tot in de top van het dekzand verstoord bodemprofiel opgeleverd. Tijdens het uitzeven van de afzonderlijke bodemlagen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, uitsluitend recent bouwpuin en plastic.

Selectieadvies

Op grond van de onderzoeksresultaten, het groot aantal verstoorde bodems en het ontbreken van archeologische indicatoren, achten wij vervolgonderzoek niet noodzakelijk. De kans dat met de voorgenomen bodemingrepen archeologische vindplaatsen verloren gaan is nihil.

Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectieadvies zijn op 22 januari 2020 beoordeeld door gemeente Montferland (mw. A. Zonneveld) en akkoord bevonden. Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Voorbehoud

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: 'Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak

¹ Willemse et al. 2014

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister'. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Ook wordt geadviseerd om de verantwoordelijk ambtenaar voor de gemeente Montferland (mevrouw A. Zonneveld) hierover direct te informeren.

1. Inleiding

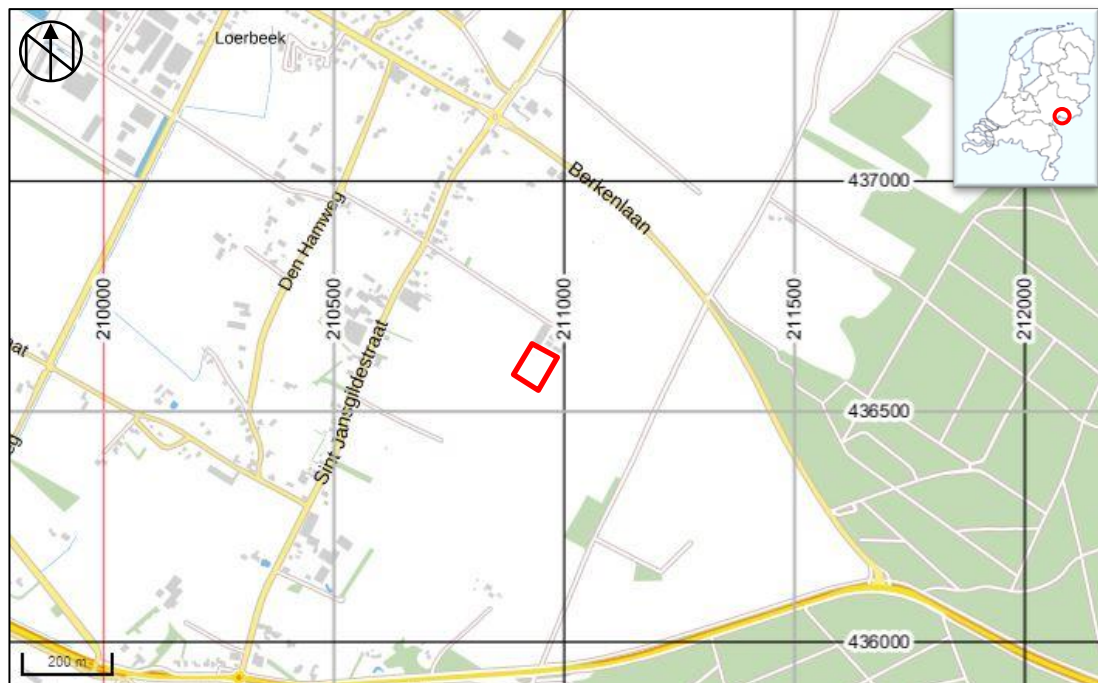
1.1 Inleiding en onderzoekskader

Hamaland Advies heeft in opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving, in het kader van een bestemmingsplanherziening, een bureauonderzoek en een archeologisch karterend booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek. De ontwikkeling betreft de realisatie van een buitenrijbak, 3 zandpaddocks, een longercirkel, een tredmolen, een mestvaalt, een ponyweide, een wadi en verhardingen. Om de voorzieningen mogelijk te maken wordt het bestemmingsbouwvlak vergroot (zie Afbeelding 1 voor locatie en bijlage 1 voor de inrichtingsschets). Het plangebied beslaat de totale oppervlakte van de bestemmingswijziging en heeft een omvang van 6.500 m².

Volgens de archeologische beleidskaart ligt het plangebied in zones met een hoge verwachting met mogelijk goede conservering van vindplaatsen en een middelmatige archeologische verwachting. Vanwege de ligging in meerdere zones geldt de hoogste categorie als leidend bij de vrijstelling. Archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij bodemingrepen dieper dan 30 cm-mv of dieper dan de bekende bodemverstoring en bij plangebieden die groter zijn dan 250 m².²

Het plangebied dient vanwege de overschrijding van de vrijstellingsgrenzen te worden onderzocht. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit een KNA (versie 4.1) conform bureauonderzoek conform protocol BRL SIKB 4002 dat aangevuld is met een inventariserend veldonderzoek (karterende fase) conform protocol BRL SIKB 4003. Voorafgaand aan de veldonderzoek is een Plan van Aanpak opgesteld³.

Het conceptrapport en het selectieadvies zijn op 22 januari 2020 beoordeeld door gemeente Montferland (mw. A. Zonneveld) en akkoord bevonden. Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Afbeelding 1: Topografische kaart met de situering van het plangebied in het rode kader (Archis3)

² Willemse et al. 2014

³ Van der Kuijl, 2020

1.2 Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek en booronderzoek

Het doel van het bureauonderzoek en het verkennend booronderzoek (karterende fase) is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld.

Om deze doelstelling te realiseren, zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld (Willemse/Kocken 2012):

1. Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) diepteligging en c) ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen in het omringende gebied (binnen een afstand tot ca. 200 m van de onderzoekslocatie) en in de ondiepe ondergrond? d) Hoe dik is de holocene deklaag?
2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie) b) diepteligging, c) genese en d) gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten in het omringende gebied?
3. Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) diepteligging, c) genese en d) gaafheid van eventueel aanwezige antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringlagen', bemestingslagen e.d.) in het omringende gebied?
4. Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) dikte, en c) omvang van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
5. Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest, uitgaande van a) de Hottingerkaart, b) het Kadastraal minuutplan, c) de Topografisch Militaire Kaart 1850 en d) het Bonneblad?
6. Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen ('waarnemingen' inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek uit 5) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend? Vermeld per vondst- en/of spoorcomplex minimaal: a) bronvermelding (onderzoeksrapportages, ARCHIS-gegevens), b) de materiaalcategorieën, c) ouderdom, d) ruimtelijke (geografische) verspreiding, e) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag), f) fragmentatie, g) waarnemingsmethode, h) interpretatie, dat wil zeggen zowel systemisch (indien redelijkerwijs uit de gegevens af te leiden) als volgens het principediagram in figuur 2 op pagina 52 (zo gespecificeerd mogelijk (top-down typering) op basis van de waarnemingen).
7. Gegeven 1 tot en met 4; met welke (primaire) natuurlijke formatieprocessen (fasen van sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) heb je te maken in het onderzoeksgebied.
8. Gegeven 5 en 6; met welke (primaire) culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) heb je te maken in het onderzoeksgebied [inclusief (sub)recente bodemverstoring als gevolg van (sub)recent landgebruik/inrichting]?
9. Gegeven 7 en 8; welke kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming (geografisch en stratigrafisch) van eventuele aanwezige vondstspredingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveau (stratigrafisch), en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten?
10. Gegeven 1 tot en met 9; wat is de aard (mobilia [materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden], immobilia, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?
11. Hoe manifesteren deze zich tijdens prospectieonderzoek (prospectiekenmerken, geografisch en stratigrafisch)?

12. Welke vondst- en/of spoorcomplexen (conform het principediagram) kunnen binnen het onderzoeksgebied aangetoond worden? Licht beargumenteerd toe.

13. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoek strategieën) kunnen deze vondst- en/of spoorcomplexen (indicatoren) systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)? Licht beargumenteerd toe met verwijzing naar de verschillende KNA-leidraden. Het doel van het verkennend booronderzoek is het aanvullen en toetsen van het opgestelde verwachtingsmodel door de intactheid van de bodemopbouw vast te stellen:

14. Wat is a) de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), b) diepteligging en c) ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen in de ondiepe ondergrond ter plaatse van het onderzoeksgebied? d) hoe dik is de holocene deklaag?

15. Wat is a) de aard (kleur, textuur, samenstelling), b) diepteligging, c) genese en d) gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringlagen', bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?

16. Wat is a) de aard, b) dikte en c) omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?

17. Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is a) de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), b) gaafheid en c) dikte van het onderliggende afgedekte bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?

18. Wat is a) de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom ('modern' afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen en/of b) tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een 'recente' bodemverstoring (bodemgaafheid)? Het doel van het karterend onderzoek is eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen te inventariseren:

19. Toetsing: Uitgaande van de onderzoeksstrategie uit 13, zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.

20. Toetsing: Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek (toetsen vragen 1 t/m 4)? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.

21. Evaluatie: Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest (evaluatie vraag 7 t/m 13)? Licht beargumenteerd toe. Indien archeologische resten (indicatoren) aanwezig zijn:

22. Wat is de (mogelijke) omvang, aard, datering en fysieke kwaliteit van deze archeologische vondst- en/of spoorcomplexen? Licht toe met een beargumenteerde interpretatie.

23. Wat is de a) diepteligging van de top van het niveau met archeologische vondst- en/of spoorcomplexen ('vondstlaag') ten opzichte van het maaiveld? Wat is b) de dikte van deze vondstlaag of vondstlagen? Licht toe aan de hand van een beargumenteerde interpretatie van onderlinge boorprofielen.

24. In hoeverre is deze vondstlaag/vondstlagen of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor die in de diepere bodem?

25. In hoeverre is de vondstlaag of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor de ligging en verbreiding van een eventueel sporenniveau?

26. Hoe kan men de prospectieresultaten vertalen in termen van conservering/ kwaliteit, en/of verdere zoek- of waardering strategieën?

27. Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op de archeologische resten kunnen hebben?

28. Welke a) mogelijkheden zijn er, of welk perspectief is er, voor in situ behoud. Wat zijn b) daarvoor de randvoorwaarden? Hoe c) dienen deze randvoorwaarden tijdens de waarderende fase te worden onderzocht?

1.3 Werkwijze Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de BRL 4000 en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (protocol 4002 Bureauonderzoek KNA, versie 4.1) en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Afbakenen Plan- en onderzoeksgebied, vermelden overheidsbeleid, vaststellen consequenties toekomstig gebruik (KNA-LSO1);
- beschrijving van het huidig gebruik (KNA LSO2);
- beschrijving van de historische situatie en de mogelijke verstoringen (KNA LSO3);
- beschrijving van de bekende archeologische, ondergrondse bouwhistorische en aardwetenschappelijk kenmerken (KNA LSO4);
- het opstellen van een specifieke verwachting en formulering onderzoeksstrategie (KNA LSO5).

Om tot een gefundeerd archeologisch verwachtingsmodel te komen is voor het onderzoek relevant bronnenmateriaal geraadpleegd. Door informatie uit verschillende invalshoeken samen te voegen ontstaat de mogelijkheid dwarsverbanden te leggen tussen de diverse brontypen en aan de hand hiervan een geïntegreerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. De gegevens voor het bureauonderzoek zijn ontleend aan:

- Archis, het geautomatiseerde archeologische informatiesysteem voor Nederland;
- geomorfologisch, geologische, bodemkundig, topografisch en historisch kaartmateriaal;
- Archeologische beleidskaart Gemeente Montferland (2014);
- archeologische rapporten en publicaties;
- Archeologie met beleid. Afwegingskader voor archeologiebeleid in de Regio Achterhoek. Willemse, N.W. & M.H.J.M. Kocken 2012 (RAAP-rapport 2501).

1.4 Beleidskaders

Rijksbeleid

In 1992 werd in Valletta door de Ministers van Cultuur van de bij de Raad van Europa aangesloten landen het 'Europees Verdrag inzake de bescherming van het Archeologisch Erfgoed', beter bekend onder de naam 'Verdrag van Malta', ondertekend. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden. De nieuwe wet heeft zijn beslag gekregen via een wijziging van de Monumentenwet 1988, aanpassingen in de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en enkele andere wetten en met de invoering van de Wabo (2010). Met de nieuwe Wet op de Archeologische Monumentenzorg is het accent komen te liggen op het streven naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem (in situ) en het beperken van (de noodzaak van) archeologische opgravingen. Uitgangspunt van het nieuwe beleid is tevens het principe 'de verstoorder betaalt'. Bij het voorbereiden van werkzaamheden die het bodemarchief kunnen verstoren (zoals de aanleg van een weg, een nieuwe woonwijk, een bedrijventerrein), dient onderzocht te worden of daardoor archeologische resten verstoord kunnen worden. Als uit het onderzoek blijkt dat er archeologische waarden aanwezig zijn en deze niet ter plaatse behouden kunnen blijven, dan dient de initiatiefnemer van het werk de kosten te dragen die gepaard gaan met het opgraven en conserveren van de plaats. Met de introductie van de nieuwe wet zijn de kerntaken en bestuurlijke verantwoordelijkheden van gemeenten veranderd. Eén van de belangrijkste consequenties is, dat gemeenten een centrale rol is toegekend in de bescherming van archeologisch erfgoed. In de wet is bepaald, dat gemeenten door inzet van een planologisch instrumentarium het archeologisch belang dienen te waarborgen.

Bescherming van het archeologisch erfgoed kan onder meer vorm krijgen door in bestemmingsplannen regels ter bescherming van bekende en te verwachten archeologische waarden op te nemen. In de regelgeving is vastgelegd dat in het kader van een omgevingsvergunning van de aanvrager geëist kan worden dat hij een rapport overlegt waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein voldoende is vastgesteld. Voor de toetsing van archeologische waarden is een archeologisch bestel ontwikkeld, waarmee de archeologische waarde van een terrein bepaald kan worden door middel van een getrappt systeem van onderzoek. In het kader van het vrijstellingsbesluit volstaat in eerste instantie een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO).

Per 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van toepassing. De Erfgoedwet harmoniseert bestaande wet- en regelgeving, schrapt overbodige regels en legt de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het cultureel erfgoed zoveel mogelijk bij het erfgoedveld zelf: musea, collectiebeheerders, archeologen, eigenaren en overheden. Bepaalde onderdelen van de wettelijke bescherming van het cultureel erfgoed verhuizen naar de nieuwe Omgevingswet. De vuistregel hierbij is: duiding van erfgoed in de Erfgoedwet, omgang met erfgoed in de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet.”

Provinciaal Beleid

Het provinciaal beleid van Gelderland t.a.v. cultuurhistorie en archeologische monumentenzorg is vastgelegd in het Cultuur- en erfgoedprogramma⁴. Zij wil bewerkstelligen:

- Versterken van de functionaliteit van erfgoed
- Verbeteren van de uitvoeringskwaliteit door samenwerking in het erfgoednetwerk
- Stimuleren van innovatie en nieuwe ontwikkelingen
- Verankeren van de geschiedenis van Gelderland in de identiteit van de Gelderse regio's
- Versterken van de maatschappelijke rol van musea
- Versterken van de presentatie van collecties beeldende kunst die verbonden zijn met onze provincie, de 'Gelderse school'
- Stimuleren van kwalitatief hoogwaardig cultuuronderwijs op basisscholen. Cultuureducatie heeft een vaste plek in het lesaanbod binnen het basisonderwijs
- Stimuleren van cultuur- en erfgoedparticipatie

In de programmaperiode 2017-2020 gaat de provincie aan de slag met:

- Klimaat en duurzaamheid met betrekking tot onderhoud van erfgoed in de provincie;
- Samenwerking met kennis- en onderwijsinstellingen zoals Universiteiten en Hogescholen over instandhoudingstechnologie (innovaties van materialen, methoden en technieken)
- Archeologische en cultuurhistorische Waardenkaarten van gemeenten toegankelijk maken voor een breder publiek;
- Actualisatie Kennisagenda Archeologie van Gelderland en samen met gemeenten implementatie van de Erfgoedwet;
- Het actief omgaan met nieuwe opgaven zoals het (laten) verrichten van onderzoek leegstand van monumentaal vastgoed;
- Inventarisaties groen, haalbaarheidsonderzoeken of strategische beheervisies, gemeentelijke visies;
- Bescherming erfgoedwaarden door inzet deskundigheid en maatwerk in de regelgeving. Voor de Limes voorbereiding van de aanwijzing als Werelderfgoed;
- Instandhouding en beleefbaar maken door afsprakenkaders met gemeenten, restauratie fysieke projecten, functieverandering en duurzaamheidsbevordering;
- Programmatische samenwerking door een netwerk van alle relevante partijen;
- De uitvoering van projecten als de Vliegende startprojecten, Kennisagenda archeologie, Landgoederen en buitenplaatsen, Landgoed Sevenaer.

De archeoregio laat zich op het regionale niveau van Oost-Gelderland onderverdelen in vijf subgebieden op basis van de geomorfologische gesteldheid⁵:

- het plateau van Winterswijk (subregio 1)
- het stuwvallandschap van Montferland (subregio 2)

⁴ www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/Bestuur-en-organisatie/beleidsplannen/Beleid_Cultuur_Erfgoed.pdf

⁵ www.gelderland.nl/4/Home/Kennisagenda-archeologieOostGelderland.html

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

- het vlakke midden, het centrale dekzandlandschap (subregio 3)
- het stuwwal- en dekzandlandschap van het stroomgebied van de Berkel (subregio 4)
- het rivierenlandschap van de Oer-Rijn, de Oude IJssel en IJssel (subregio 5)

Het plangebied ligt binnen subregio 2 (parel 12)⁶, zodat de provincie sturing geeft in het beleid.

Gemeentelijk beleid

Gemeente Montferland beschikt over eigen archeologiebeleid. In 2014 is door archeologisch adviesbureau RAAP, de regionaal archeoloog, lokale (oudheidkundige) verenigingen en amateurarcheologen, Natuurmonumenten en gemeente Montferland gewerkt aan de actualisatie van de archeologische waarden- en verwachtingskaart en cultuurhistorische waardenkaart. Verder heeft de actualisatie vanuit een breder cultuurhistorische- en ruimtelijke analyse plaatsgevonden ten opzichte van de actualisaties uit 2008. Tegelijkertijd is er gekeken naar dereguleringsmogelijkheden voor archeologie(onderzoek).

Op 7 april 2015 zijn door het College van B&W van de gemeente Montferland de geactualiseerde gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaarten en cultuurhistorische waardenkaart, inclusief de hieraan gekoppelde rapportage (onderbouwing), beleidskader en uitvoering hiervan, vastgesteld.

Wijziging	Gem. Montferland 2008	Gem. Montferland 2014/2015
AMK-terreinen	0 m ²	50 m²
Historische stads- en dorpskernen	30 m ²	50 m²
Gebieden met hoge archeologische verwachting	100 m ²	250 m²
Gebieden met middelmatige verwachting	100 m ²	1.000 m²
Gebieden met lage/specifieke verwachting	2.500 m ²	vrijgave

In 2012 is er in opdracht van de gemeenten in de Regio Achterhoek een nieuw afwegingskader voor archeologiebeleid in de Regio Achterhoek opgesteld.⁷ De nieuwe onderzoeksgrenzen van Gemeente Montferland zijn echter bij dit onderzoek gehanteerd, omdat de Gemeente Montferland de ondergrenzen voor uitvoering van archeologische onderzoeken zelf heeft bepaald.

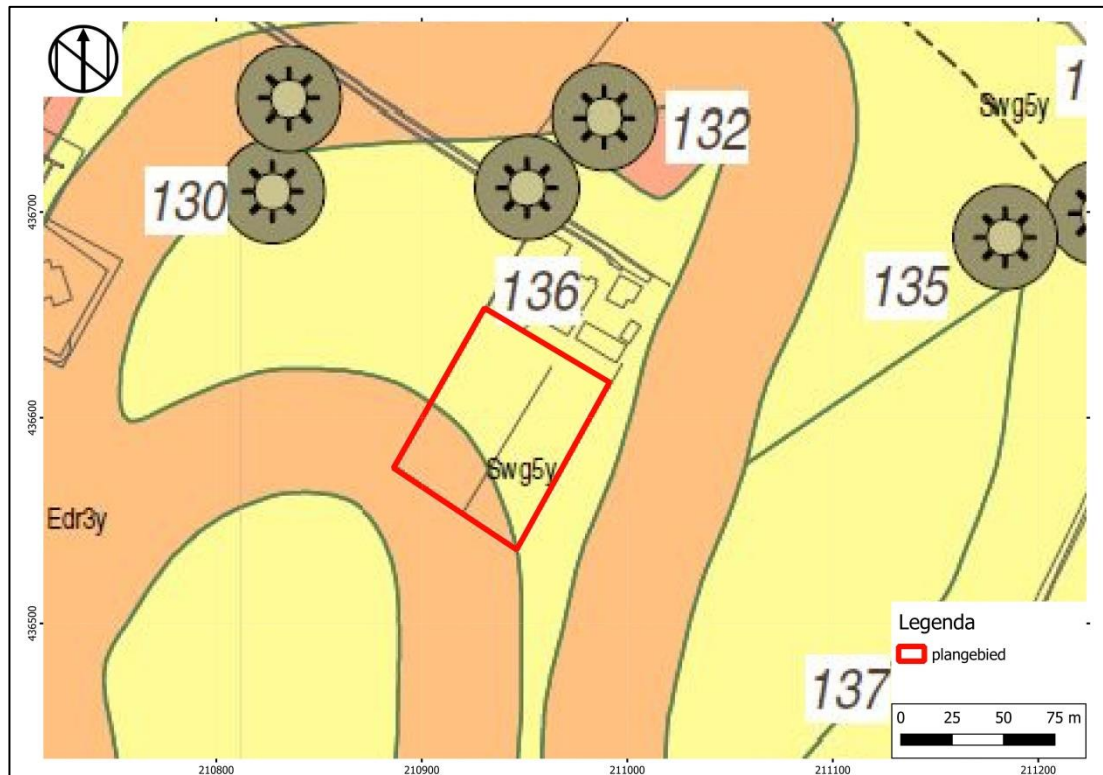
Het zuidelijk deel van het plangebied ligt in een gebied met een hoge verwachting voor archeologische resten uit alle perioden met mogelijk goede conservering. Archeologische resten bevinden zich vlak onder het maaiveld en zijn daardoor kwetsbaar. In deze zone is sprake van een code Edr3y (terreinvorm ontstaan door windtransport, dekzandrelief, ruggen/koppen (1.5-5m), profieltype 3, moderpodzolen, zie *Afbeelding 2*). Het noordelijk deel ligt in een gebied met een middelmatige verwachting voor archeologische resten uit alle perioden en heeft code Swg3y (terreinvormen op stuwwallen, afspoelingswaaier glooiingen (2-5%), profieltype 3, moderpodzolen).

Vanwege de ligging in meerdere zones geldt de hoogste categorie als leidend bij de vrijstelling. Archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij bodemingrepen dieper dan 30 cm-mv of dieper dan de bekende bodemverstoring en bij plangebieden die groter zijn dan 250 m².⁸

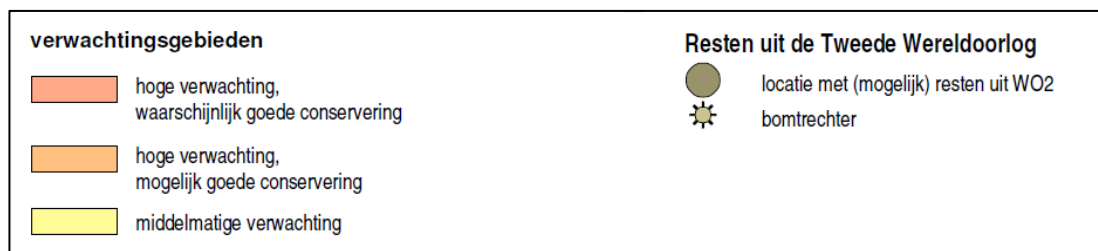
⁶ [http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland op kaart Provinciale archeologische parels en diamanten](http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland%20op%20kaart%20Provinciale%20archeologische%20parels%20en%20diamanten)

⁷ Willemse, N.W. & M.H.J.M. Kocken 2012

⁸ Willemse et al. 2014

Afbeelding 2: Uitsnede uit de Archeologische waarden- en verwachtingskaart van Montferland, met het plangebied in het rode kader (Willemse, 2015, westblad)

Afbeelding 3: Legenda van de Archeologische waarden- en verwachtingskaart van Montferland, met het plangebied in het rode kader (Willemse, 2015, westblad)

Op de Aardkundige kaart met reliëfvormen en ontstaanswijzen van de gemeente Montferland⁹ ligt het plangebied op een Glooiing van hellingafspoelingen.

Op de Cultuurhistorische kenmerkenkaart van de gemeente Montferland¹⁰ ligt in het plangebied in een gebied met jonge heideontginningen en jonge landbouwontginning in het nat-droge zandgebied (hn1).

Op de Cultuurlandschappelijke waarderingskaart¹¹ ligt het plangebied in een zone met een hoge en middelhoge waardering conform de archeologische waardenkaart.

⁹ Willemsen, et al. 2014, kaartbijlage 1

¹⁰ Willemsen, et al. 2014, kaartbijlage 3 west

¹¹ Willemsen, et al. 2014, kaartbijlage 4

1.5 Administratieve gegevens

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Uitvoerder Beheer en plaats documentatie	Hamaland Advies Ambachtsweg 9b, 7021 BT Zelhem	
Bevoegd gezag	Gemeente Montferland	
Provincie Gemeente Plaats	Gelderland, Montferland, Beek	
Adres Toponiem	Sint Jansgildestraat 15-17	
Kaartbladnummer	40H	
x, y coördinaten ¹²	Centrum	210.941, 436.597
	NO	210.990, 436.617
	NW	210.932, 436.651
	ZO	210.946, 436.536
	ZW	210.889, 436.577
Hoogte centrumcoördinaat ¹³	18,50 m +NAP	
CMA/AMK Status en nr. ¹⁴	n.v.t	
Kadastrale gegevens ¹⁵	Gemeente Bergh sectie L perceel 939, 637 (deels)	
CIS code/Archis Onderzoekmeldingsnummer ¹⁶	4765655100	
Oppervlakte plangebied	6.500 m ²	
Oppervlakte onderzoeksgebied	6.500 m ²	
Huidig grondgebruik ¹⁷	akker, weide, erf	
Toekomstig grondgebruik ¹⁸	inrichting t.b.v. stoeterij	
Geomorfologie ¹⁹	4H32ydl Glooiing van hellingafspoelingen	
Bodemtype ²⁰	Y21 Holtpodzolgrond met leemarm en lemig fijn zand	
Grondwatertrap ²¹	VII	
Geologie ²²	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden	
Periode	Laat-Paleolithicum t/m Nieuwe Tijd	

¹² Archis3

¹³ <http://ahn.maps.arcgis.com/>

¹⁴ Archis3

¹⁵ Archis3

¹⁶ Archis3

¹⁷ Archis3

¹⁸ Opgave opdrachtgever

¹⁹ Archis3

²⁰ Archis3

²¹ Archis3

²² Geologische kaart 1:50.000

2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel

2.1 Landschapsgenese

Geologie

Het onderzoeksterrein is onderdeel van het oostelijk zandgebied²³. Tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saalien (ca. 250.000 - 130.000 jaar geleden) is het stuwwallengebied van Montferland ontstaan. In de laatste ijstijd, het Weichselien (120.000-11.700 jaar geleden), bereikte het landijs Nederland niet. Tijdens het Pleniglaciaal veranderde het landschap in een open taiga-achtig landschap met geïsoleerde bosopstanden, dwergstruiken, heide en kruiden. Gedurende het merendeel van de laatste ijstijd, het Weichselien (ca. 120.000 - 10.000 jaar geleden), stroomde de Rijn ten oosten van de stuwwallen van Montferland, maar vanaf het Midden-Weichselien kreeg de Rijn een steeds belangrijker wordende tak naar het westen door de Gelderse Poort en de huidige Betuwe. Door de Rijn werden voornamelijk matig fijne tot matig grove, grindhoudende zanden afgezet, behorend tot de Formatie van Kreftenheye. Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van de Rijn. Hier werd een pakket dekzand afgezet. Tussen 32.500 en 19.000 jaar geleden werd het steeds droger en kouder. In uitgestrekte delen van de Achterhoek en de Liemers werd een dikke zwakgolvende deken van fijn dekzand afgezet. Tussen 13.000 jaar en 11.500 jaar geleden werden veel dalen opgevuld met dekzand. Dit werden later de belangrijkste woongebieden. Dit puur eolisch afgezette dekzand, dat ook wel Jong Dekzand wordt genoemd, is afgezet tijdens het Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal) in de vorm van langgerekte, vaak ZW-NO georiënteerde ruggen, vormt het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel. Gelaagdheid is in het Jonge Dekzand meestal niet aanwezig. Ook komen er geen leemlagen in voor.

Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) diepteligging en c) ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen in het omringende gebied (binnen een afstand tot ca. 200 m van de onderzoekslocatie) en in de ondiepe ondergrond? d) Hoe dik is de holocene deklaag?

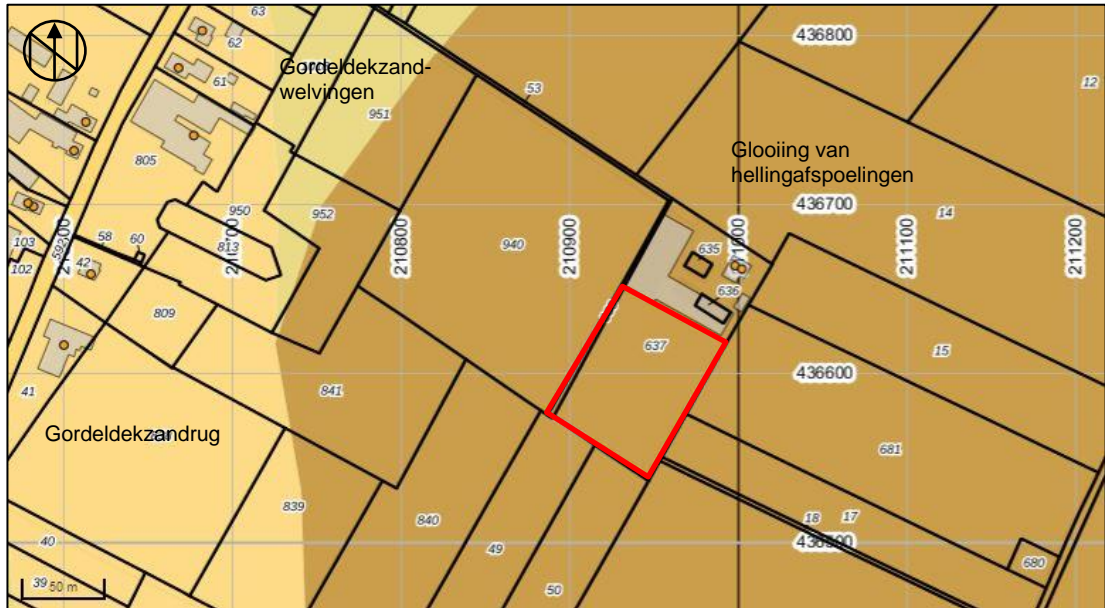
Het plangebied bevindt zich in het dekzandlandschap dat tot het Oost-Nederlandse Plateau wordt gerekend. De bovengrond bestaat over een groot aaneengesloten gebied uit een laag dekzand. De top van het pleistocene zand wordt verwacht op een diepte van 50-100 cm-mv.

Geomorfologie

Op de Geomorfologische kaart²⁴ is het plangebied gekarteerd als een Glooiing van hellingafspoelingen (4H32ydl, zie *Afbeelding 4*) behorend tot de stuwwal van het Montferland. Meer naar het westen liggen Gordeldekzandruggen (geel) en Gordeldekzandwelvingen (groen).

²³ Berendsen, 2005, 2008

²⁴ Archis3

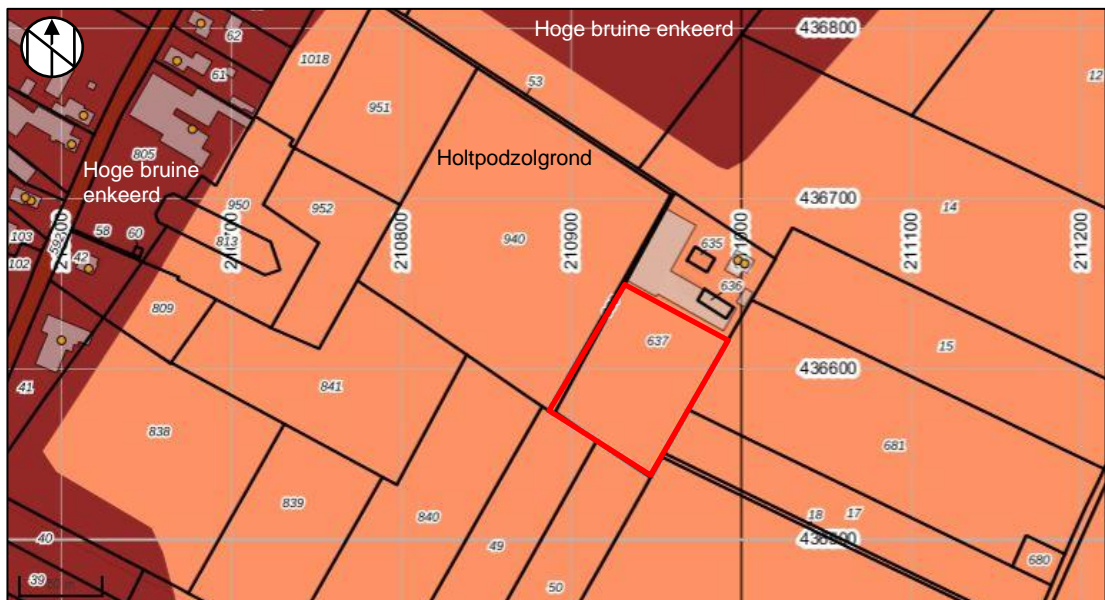

Afbeelding 4: Geomorfologische kaart, situering van het plangebied binnen het rode kader (Archis3)

2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie) b) diepteligging, c) genese en d) gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten in het omringende gebied?

Bodem

Het plangebied is op de bodemkaart²⁵ gekarteerd als een holtpodzolgrond met leemarm en lemig fijn zand (Y21; zie Afbeelding 5). Meer naar het westen en noorden liggen hoge bruine enkeergronden met een eerdlaag van meer dan 50 cm (bEZ21).

Afbeelding 5: Bodemkaart met de situering van het plangebied binnen het rode kader (Archis3)

²⁵ Archis3

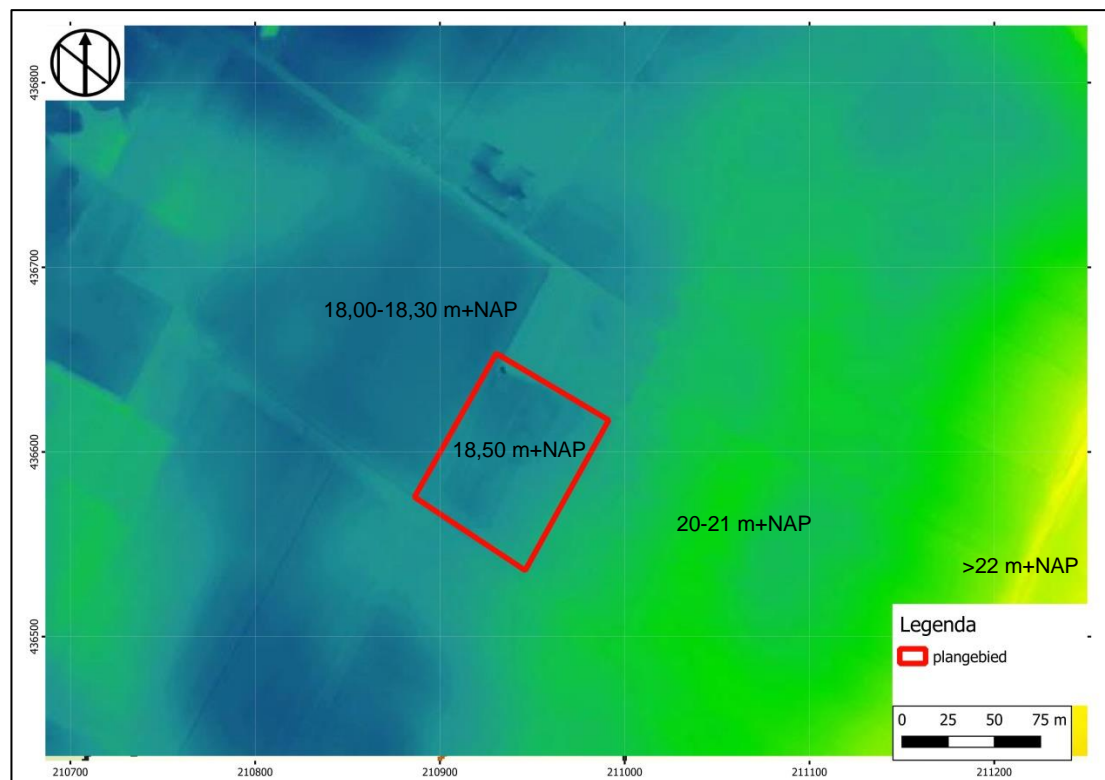
Op de zandbanenkaart van de Provincie Gelderland²⁶ is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging buiten de invloedssfeer van de Rijn.

Grondwater

Op de Bodemkaart²⁷ is het plangebied getypeerd met grondwatertrap VII. De gemiddeld hoogste grondwaterstand (winter) dieper dan 80 cm-mv en in de zomer (gemiddeld laagste grondwaterstand) ligt het grondwater dieper dan 160 cm-mv.

Hoogte

Op het Actuele Hoogtebestand Nederland²⁸ heeft het plangebied een hoogte van zo'n 18,50 m+NAP. Het is gelegen in een gedeelte ten westen van het stuwwallandschap van Montferland op het deel dat een vrij vlak is met de steilste hellingen $\frac{1}{4} - 1$ graden en een maximaal hoogteverschil t.o.v. omgeving 1.5 – 5 m.²⁹ Er zijn hoogteverschillen van 10 cm aanwezig in het plangebied. Ten westen liggen gronden van 20-50 cm lager en ten oosten ligt de helling naar de stuwwal (zie Afbeelding 6).

Afbeelding 6: Hoogteligging met het plangebied in het rode kader (AHN3, maaiveld)

Milieu- en geotechnische gegevens

Het project bevindt zich nog in de voorbereiding van de planvormingsfase. Derhalve zijn nog geen actuele milieutechnische- en geotechnische rapporten voorhanden bij de opdrachtgever.

In het Bodemloket³⁰ is door historisch onderzoek vastgesteld dat het plangebied een onverdachte activiteit heeft en derhalve geen risico op bodemverontreiniging kent (Rapport GE020700738 HBB: J. Jansen; Sint Jansgildestraat 15, GE020700738).

²⁶ http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/thema_zandbanen

²⁷ <http://maps.bodemdata.nl/bodemdata.nl/index.jsp>

²⁸ <http://ahn.maps.arcgis.com/>

²⁹ Archis3

³⁰ <http://www.bodemloket.nl/biscode/AA195500629>

In het Dinoloket³¹ is een boring geregistreerd die in het bouwland 20 meter vanuit de zuidwestelijke hoekpunt van het plangebied gezet is. Het betreft boring B40H0051 met coördinaten 210.880, 436.580 met een maaiveldhoogte van 12,90 m+NAP en 60 cm lager gelegen dan het plangebied. De bouwvoor bestaat uit 40 cm matig fijn humeus zand (waarschijnlijk een dunne eerdlaag), daaronder is tot 2,40 m-mv zeer fijn en matig fijn zand aanwezig, behorende bij de Formatie van Bortel, Laagpakket van Woerden. Tot de maximale boordiepte van 12,90 m-mv is afwisselend grof en matig grof zand aanwezig, die kenmerkend is voor een glooiing van hellingafspoelingen.

3. *Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) diepteligging, c) genese en d) gaafheid van eventueel aanwezige antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringlagen', bemestingslagen e.d.) in het omringende gebied?*

In het plangebied wordt een holtpodzol verwacht van fijn zand met een eerdlaag van minder dan 50 cm vanaf maaiveld tot 2,40 m-mv. Daaronder is grof en matig grof zand aanwezig van de hellingafspoeling.

4. *Wat is a) de aard (ontstaanswijze), b) dikte, en c) omvang van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?*

Zie het antwoord op vraag 3. Het dekzand heeft een dikte van 2,40m en is gevormd in het Laat-Pleistoceen.³² In het Holoceen is hierin een holtpodzol ontstaan.

2.2 Historische ontwikkeling van het plangebied

Het plangebied ligt nabij Loerbeek. Dit is een dorp met ongeveer 500 inwoners en is gelegen aan de doorgaande weg van Doetinchem naar Beek met uitzicht over het Bergherbos. Loerbeek is bijna vastgegroeid aan het dorp Beek. Loerbeek kent in de geschiedenis meerdere benamingen zoals Bekermark (Beekse hei), omstreeks 1500 komen de benamingen 'Lobberik' en 'Loberke' in gebruik. "Loo" duidt op een met gras begroeide open plek in het bos en "rik" betekent rijk. Dus Lobberik betekent rijk aan open weideplekken in het bos.³³

5. *Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest, uitgaande van a) de Hottingerkaart b) het Kadastraal minuutplan, c) de Topografisch Militaire Kaart 1850 en d) het Bonneblad?*

Het plangebied is op historische kaarten als volgt aangegeven:

- Op de kaart van Christiaan 'sGrooten uit 1573 is Beek al aangegeven. Het plangebied ligt in een groot heidegebied aan de flank van de oostelijk gelegen stuwwal.
- Op de Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland uit 1773-1794 bestaat het plangebied uit heide.³⁴
- Op de kadastrale kaart³⁵ van 1822 is het plangebied gelegen op het grote heideperceel met nummers 69, eigendom van de geërfden van Beeck. (zie *Afbeelding 8*.) De westelijk gelegen Sint Jansgildestraat en de erftoegangsweg ten noorden van het plangebied is al aanwezig.
- Op het eerste Bonneblad van 1880 is in het plangebied bos aanwezig op een heuvel. (zie *Afbeelding 9*).
- In 1931 ontstaat voor het eerst bebouwing ten noorden van het plangebied. Het plangebied zelf is agrarisch in gebruik. Er is geen sprake meer van een verhoging in het landschap. (zie *Afbeelding 10*).
- Het noordelijk erf ontwikkeld zich verder maar het plangebied blijft een agrarische behouden.

³¹ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>

³² Archis3

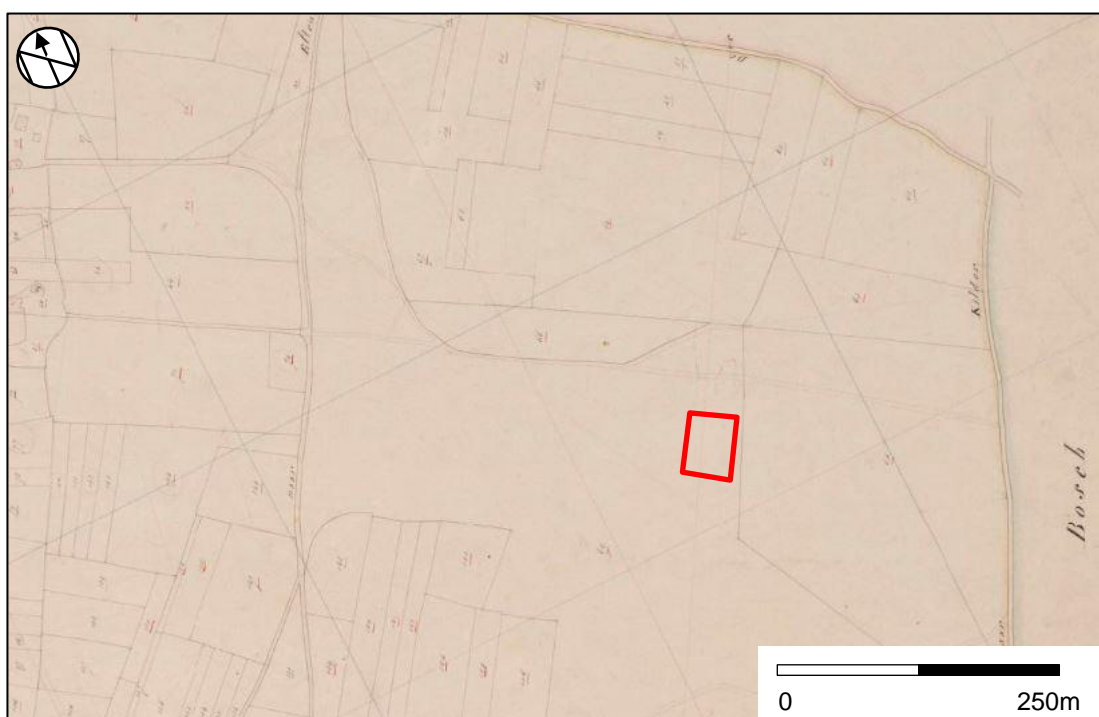
³³ <http://www.chrisvankeulen.nl/loerbeek.htm>

³⁴ Versfelt 2003

³⁵ minuutplan 's-Heerenberg, Gelderland, sectie D, blad 01 via <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>

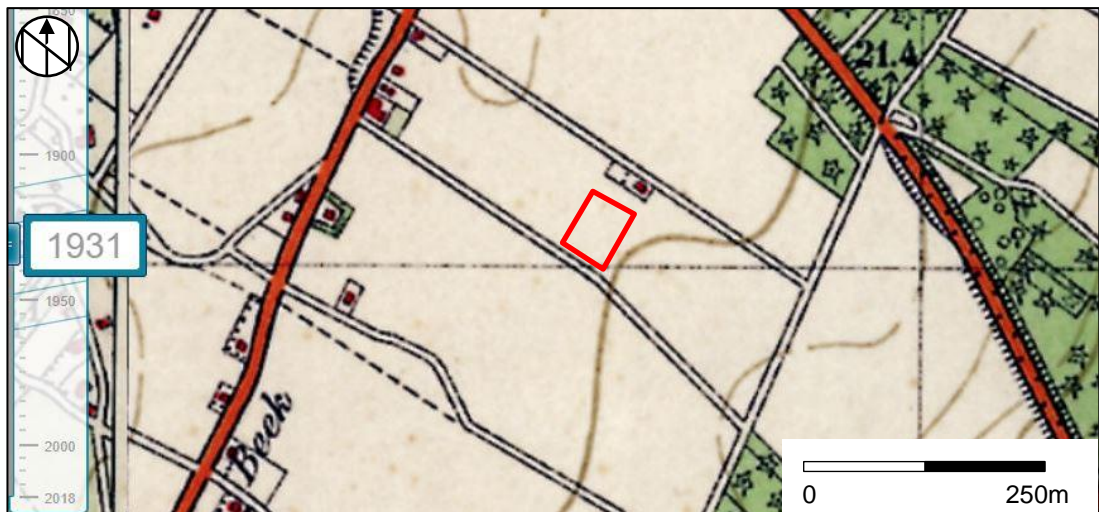
Afbeelding 7: Detail van kaart van Christiaan 'sGrooten uit 1573 van Montferland met het plangebied ten zuiden van 'Beek' bij benadering in het rode kader (Versfelt, 2003)

Afbeelding 8: Situatie in 1822 met het plangebied in het rode kader (<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>).

Afbeelding 9: Situatie in 1880 met het plangebied in het rode kader. (Archis3).

Afbeelding 10: Situatie in 1931 met het plangebied in het rode kader (www.topotijdreis.nl).

Tweede Wereldoorlog

Op de Indicatieve Kaart voor Militair Erfgoed³⁶ is voor het plangebied geen specifieke verwachting opgenomen. Het ligt in een algemene zone waar resten kunnen worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikholen.

Op de Archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Montferland³⁷ zijn in de directe omgeving geen locaties met mogelijke resten uit de Tweede Wereldoorlog aangegeven. Wel zijn er buiten het plangebied bomtrechters aanwezig (zie Afbeelding 2).

2.3 Bouwhistorische waarden

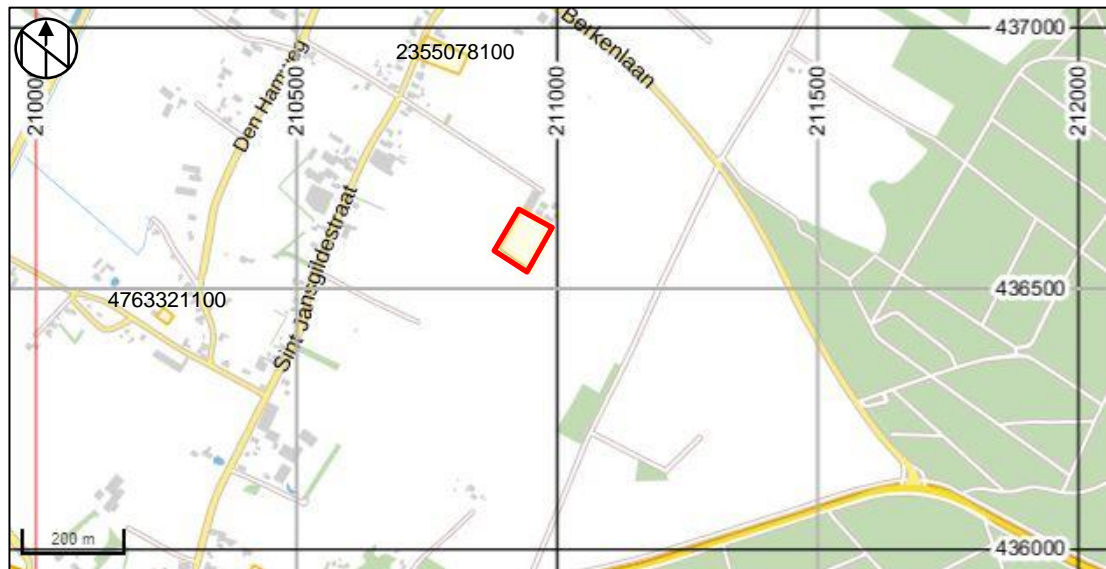
De geraadpleegde historische kaarten bevestigen dat het plangebied nooit bebouwd is geweest. Er zijn derhalve geen bouwhistorische waarden te verwachten in het plangebied.

³⁶ <http://www.ikme.nl/>

³⁷ Willemsen et al, 2014, kaartbijlage 2, west

2.4 Archeologische waarden

In het plangebied zelf heeft niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. In een straal van 1.000 meter rondom het plangebied zijn twee archeologische onderzoeken opgenomen. Er zijn geen vondstmeldingen geregistreerd (zie *Afbeelding 11*).

Afbeelding 11: Kaart Archismeldingen met het plangebied in het rode kader (Archis3).

Onderzoek 400 meter ten noordwesten van het plangebied betreft een bureau- en booronderzoek aan de St. Jansgildestraat 7-9 uit 2012 uitgevoerd door ADC (meldingsnummer 2355078100).³⁸ Volgens de gespecificeerde verwachting uit het bureauonderzoek werden in het plangebied archeologische resten verwacht uit perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Deze resten werden onderin het plaggendek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont verwacht; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het plaggendek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Tijdens het veldonderzoek werden drie verschillende lagen onderscheiden. De onderste aangeboorde laag betrof onverstoord dekzand (C-horizont). Hierop was een omgewerkte menglaag aanwezig van zwak siltig en humeus zand met weinig tot veel grijze vlekken (AC-horizont). De bovenste aangeboorde laag betrof een plaggendek en/of bouwvoor. Archeologisch gezien houdt het bovenstaande in dat de verwachte cultuurlaag door (recente) bodemomwerkingen verstoord zijn geraakt. Gezien de dikte van de omgewerkte laag, is ook het grootste deel van het sporenniveau verloren gegaan. De kans dat in het plangebied zich intacte archeologische resten bevinden, wordt klein geacht. ADC adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Er zijn geen verdere onderzoeken voor het plangebied in Archis geregistreerd. Het selectieadvies is, ondanks dat het niet formeel bekend is, als selectiebesluit overgenomen.

750 meter zuidwestelijk is recentelijk 9 januari 2020 door KSP Archeologie booronderzoek uitgevoerd aan de Kerkhuisstraat 6 te Beek. De eerste bevindingen³⁹ (een nieuwe feature in Archis3) geeft nog geen juiste doorzending naar de site. Deze zijn derhalve tijdens het opstellen van deze rapportage nog niet bekend.

Van de Heemkundekring Bergh (dhr. H. Roem) zijn nog geen aanvullende gegevens verkregen. Mochten die nog worden verstrekt dan worden deze meegenomen in definitieve versie van het rapport.

³⁸ Rooij, 2012

³⁹ <https://archisarchieef.cultureelerfgoed.nl/Archis3/Zaakdocumenten/476/4763321/afm/>

6. *Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen ('waarnemingen' inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek uit 5) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend? Vermeld per vondst- en/of spoorcomplex minimaal: a) bronvermelding (onderzoeksrapportages, ARCHIS-gegevens), b) de materiaal categorieën, c) ouderdom, d) ruimtelijke (geografische) verspreiding, e) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag), f) fragmentatie, g) waarnemingsmethode, h) interpretatie, dat wil zeggen zowel systemisch (indien redelijkerwijs uit de gegevens af te leiden) als volgens het principediagram in figuur 2 op pagina 52 (zo gespecificeerd mogelijk (top-down typering) op basis van de waarnemingen).*

Zie paragraaf 2.3 voor detailinformatie. De meldingen in Archis3 geven aan dat er een trefkans bestaat op vindplaatsen en vondsten uit alle perioden. Deze resten worden onderin het dunne plaggendek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont (dekzand) verwacht.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van de bekende geologische-, landschappelijke-, aardkundige-, archeologische- en historische gegevens in en rond het plangebied kan de archeologische verwachting voor het plangebied worden bepaald.

7. *Gegeven 1 tot en met 4; met welke (primaire) natuurlijke formatieprocessen (fasen van sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie, e.d.), heb je te maken in het onderzoeksgebied.*

In het plangebied wordt een holtpodzol verwacht met een eerdlaag van minder dan 50 cm dikte in het dekzand op een afspoelingshelling. De bouwvoor in de directe omgeving bestaat uit 40 cm matig fijn humeus zand (waarschijnlijk een eerdlaag), daaronder is tot 2,40m-mv zeer fijn en matig fijn zand aanwezig, behorende bij de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Woerden.

8. *Gegeven 5 en 6; met welke (primaire) culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-] constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) heb je te maken in het onderzoeksgebied [inclusief (sub)recente bodemverstoring als gevolg van (sub)recent landgebruik/inrichting]?*

Het plangebied is in het verleden heide, bos en akker geweest. De ontginning van heide en bos heeft een bodemverstoring teweeggebracht die niet verder zal reiken dan de gebruikelijke 50cm-mv. Tijdens de periode van bos 1880-1931 heeft er een heuvel in het plangebied gelegen. Deze is na 1931 niet meer gekarteerd. Onbekend is hoe hoog deze heuvel is geweest en of en hoe deze is geëgaliseerd. Er kan door de potentiële egalisering een onbekende bodemverstoring zijn opgetreden. De agrarische bewerking van de grond kan de bodem verstoord hebben tot op een ploegdiepte van circa 50 cm-mv.

9. *Gegeven 7 en 8; welke kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming (geografisch en stratigrafisch) van eventuele aanwezige vondstspredingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveau (stratigrafisch), en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten?*

Het plangebied bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden naar lager gelegen gronden. Dergelijke gradiëntzones zijn vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig geweest voor bewoning door jagers-verzamelaars. Het gebied was in principe tevens geschikt voor bewoning en het bedrijven van akkerbouw vanaf het Laat Neolithicum. Vondsten en sporen die verwacht kunnen worden voor de periode van de Steentijd zijn losse vuursteenstrooiingen en haardkuilen. Van landbouwende samenlevingen zijn nederzettingssporen te verwachten met paalkuilen, paalsporen, afvalkuilen, erfgreppels, zandpaden etc. Mobilia bestaan o.a. uit aardewerkscherven, slakmateriaal, bewerkt natuursteen, verbrande leem, houtskoolfragmenten.

De verwachting voor vondsten vanaf de Late Middeleeuwen wordt hoog geacht. De vondsten die worden verwacht zijn losse(strooi)vondsten. Hierbij kan gedacht worden aan vondsten die gerelateerd kunnen worden aan oude zandpaden, heideontginning en akkersystemen.

De gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is opgenomen in tabel 2. Indien er archeologische vindplaatsen aanwezig zijn in het plangebied, dan komen deze direct onder de huidige bouwvoor voor, in de eerdlaag van tot 40 cm-mv dik en tot op het pleistocene zand daaronder.

Tabel 2: Archeologische verwachting plangebied

Periode	Verwachting	Verwachte vindplaatstypen	Verwachte grondlaag (diepte)
Tweede Wereldoorlog	Laag	geen	in de bouwvoor en de top van de eerdlaag
Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd	Hoog	Verkavelingen, ontginningssporen,, oude zandpaden, akkersystemen e.d.	in en onder de bouwvoor en in de eerdlaag tot 40 cm-mv
Romeinse Tijd - Vroege Middeleeuwen	Hoog	Nederzettingsterreinen, grafvelden, resten van ijzerbewerking, dumps, meilers	direct onder de eerdlaag vanaf 40 cm-mv
Bronstijd - IJzertijd	Hoog	Nederzettingsterreinen, urnenvelden resten van ijzerbewerking, meilers, dumps	BC-horizont en top van de C-horizont vanaf 0,40 cm-mv.
Paleolithicum-Neolithicum	Hoog	Nederzettingsterreinen, jachtkampen, haardplaatsen/haardkuilen, vuursteenstrooiingen	top van de C-horizont vanaf 0,40 cm-mv.

10. Gegeven 1 tot en met 9: wat is de aard (mobilia [materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden], immobilia, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk)aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?

Verwacht wordt dat de vondstverspreiding van alle materiaalsoorten laag zal zijn. Voor de gehele periode geldt een lage vondstdichtheid. Vondstmateriaal kan bestaan uit aardewerkfragmenten, verbrande leem, bewerkt en onbewerkt vuursteen, houtskoolfragmenten, aardewerk, bouwmetaal, slakmetaal en fosfaten.

11. Hoe manifesteren deze zich tijdens prospectieonderzoek (prospectiekenmerken, geografisch en stratigrafisch)?

Zie tabel 2. Vondstmateriaal kan door bewerking aan de oppervlakte zijn gebracht of als dit niet het geval is zal het vondstmateriaal aangetroffen direct aan of onder het maaiveld in het oude plaggendeck en de top van de C-horizont. De vondstenlaag bevinden zich in de bouwvoor, in de eerdlaag en in de top van het dekzand. Organische resten en bot zullen door de overwegend droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Andere typen indicatoren zoals aardewerk en houtskool zijn waarschijnlijk matig goed geconserveerd.

12. Welke vondst- en/of spoorcomplexen (conform het principediagram) kunnen binnen het onderzoeksgebied aangetoond worden? Licht beargumenteerd toe.

Verwacht wordt dat vooral complexen met een lage dichtheid aan vondsten en sporen met de vondstlaag gedeeltelijk opgenomen in bouwvoor (Type 4d), kunnen worden aangetoond. Sporen die met behulp van booronderzoek kunnen worden aangetoond zijn vooral de grotere fenomenen zoals haardplaatsen, greppels, waterputten, infrastructuur, muurwerk, leemvloeren. Standsporen zoals paalkuilen, paalsporen en wandgreppels zijn niet of nauwelijks aan te tonen met behulp van booronderzoek.

13. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandelingen zoekstrategieën) kunnen deze vondst- en/of spoorcomplexen(indicatoren) systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)? Licht beargumenteerd toe met verwijzing naar de verschillende KNA-leidraden.

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Er wordt geadviseerd een vanwege de hoge verwachting een karterend veldonderzoek uit te voeren met 20 boringen per ha. Het doel van het karterend booronderzoek is om de intactheid van de bodem te onderzoeken en de aanwezigheid van vindplaatsen te toetsen. In relatie tot de oppervlakte van de geplande ontwikkeling (6.500 m²) dienen er in totaal minimaal 14 boringen volgens een driehoeksgrid in het plangebied te worden gezet. De diameter van de boringen is 12 cm en de boorkernen moeten worden uitgezeefd over een metalen zeef met een maaswijdte van 4 mm om de opgeboorde grond te controleren op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals scherven aardewerk, vuursteen, botfragmenten, fosfaten en houtskoolresten. De boringen worden ingemeten ten opzichte van het maaiveld. De gekozen onderzoeksmethode (booronderzoek) is geschikt voor het opsporen van vlaknederzettingen, maar niet voor steentijdvindplaatsen, grafvelden of kleine fenomenen zoals veldovens, slakkendumps en meilerkuilen. De boormethode E1 van de leidraad een inventariserend booronderzoek (karterende fase)⁴⁰ is het meest geschikt voor het toetsen van het archeologisch verwachtingsmodel waarbij sprake is van een brede archeologische verwachting. Voorafgaand aan het booronderzoek is een Plan van Aanpak opgesteld⁴¹.

Afbeelding 12: Overzichtfoto van de onderzoekslocatie. De foto is in oostelijke richting genomen.

⁴⁰ Tol et al., 2012

⁴¹ Van der Kuijl, 2020

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het karterend booronderzoek is op 18 januari 2020 uitgevoerd door E.E.A. van der Kuijl (senior KNA archeoloog / senior KNA prospector) met ondersteuning van mw. J.F.M. Rohling (veldmedewerker) conform de eisen van de KNA versie 4.1, het Plan van Aanpak en de BRL SIKB 4003. Bij aankomst op de onderzoekslocatie bleek dat het plangebied reeds voor een deel ontwikkeld was. In overleg met de beheerder van de stoeterij en de opdrachtgever is het nog resterende deel van het plangebied, een bouwvlak van 70 x 70 meter aan de zuidzijde van het plangebied, archeologisch onderzocht. Ten tijde van het onderzoek waren hier reeds een wadi, een stapmolen en een ronde kleine paddock gerealiseerd. Aan de westzijde van het plangebied was een deel van de bovengrond reeds ontgraven tot op het dekzand (zie Afbeelding 13 en 14). Het overige deel van het plangebied was in gebruik als weidegebied.

In totaal zijn verspreid over het plangebied veertien (14) karterende boringen gezet met een edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn direct als karterend gezet, omdat er deels sprake was van een intacte bodem en er tevens een brede verwachting was op vindplaatsen van jagers/verzamelaars als van landbouwende samenlevingen. De boringen zijn in een verspringend driehoeksgrid buiten de aanwezige kabels en leidingen gezet. De boringen zijn doorgezet tot minimaal 25 cm in de natuurlijke ondergrond.

Het opgeboorde sediment is in het veld bodemkundig beschreven conform de NEN 5104 en de bodemclassificatie volgens De Bakker en Schelling (1989). De afzonderlijke bodemlagen zijn uitgezeefd over een metalen zeef met een maaswijdte van 4 mm om eventuele archeologische indicatoren te kunnen traceren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Voor de ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Bijlage 3. De resultaten van de boringen (de boorbeschrijvingen) zijn separaat bijgevoegd. De bodemopbouw binnen het plangebied kent een tweedeling. In een deel van het plangebied is sprake van intacte bodems, waarbij sprake is van een hoge bruine enkeerd in dekzand. In de overige boringen is sprake van verstoorde bodems, waarbij de oorspronkelijke eerdlaag vermengd is met de subrecente bouwvoor en de top van het dekzand. De hoofdlijn van de bodems kan als volgt worden weergegeven.

Tabel 3: Hoofdlijn van de boringen met een intact bodemprofiel (boring 11)

Diepte (cm – mv)	Samenstelling	Interpretatie
Vanaf maaiveld tot 30 cm	Bruingrijs iets gevlekt siltig zand met wortels	Ap1; subrecente bouwvoor
Tussen 30 cm en 55 cm	Lichtbruin fijn siltig zand	A1; eerdlaag
Tussen 55 cm en 85 cm	Geel, fijn iets siltig zand	C; dekzand (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden)

Tabel 4: Hoofdlijn van de boringen met een verstoord bodemprofiel (boring 2)

Diepte (cm – mv)	Samenstelling	Interpretatie
Vanaf maaiveld tot 40 cm	Bruingrijs gevlekt fijn siltig zand met kiezels	Ap1; subrecente bouwvoor
Tussen 40 cm en 110 cm	Grijsbruin en geelbruin sterk gevlekt fijn iets siltig zand	Ap2; subrecente ophoging
Tussen 110 cm en 140 cm	Geel, fijn iets siltig zand	C; dekzand (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden)

1. Wat is de bodemopbouw binnen het plangebied?

In twee boringen (boring 5 en boring 11) is een intact bodemprofiel aangetroffen. Bij deze boringen bevindt zich onder een dunne subrecente bouwvoor met bouwpuin een intacte relatief dunne eerdlaag. De basis van het bodemprofiel bestaat uit fijn geel dekzand. In de overige twaalf boringen (boring 1 t/m 4, boring 6 t/m 10 en boring 12 t/m 14) is de verwachte eerdlaag niet intact aangetroffen. In boring 3, 4, 7, 9 en 14 is de eerdlaag door grondbewerking vermengd geraakt met de top van het dekzand. In boring 2, 6, 8, 10, 12 en 13 is uitsluitend sprake van subrecente ophogingen met bouwpuin (betonpuin, baksteenpuin en plastic) op een ondergrond van dekzand.

2. Wat is de intactheid van het bodemprofiel binnen het plangebied?

Binnen het plangebied zijn in twee boringen (5 en 11) onder de subrecente verrommelde bouwvoor intacte bodemprofielen aangetroffen. Het betreft een intacte hoge bruine enkeerdgrond, welke is ontstaan door bemesting met potstalmest (vermengd met plaggen). In de overige boringen is onder de subrecente verrommelde bouwvoor sprake van subrecente ophogingslagen op een ondergrond van dekzand. In vijf boringen (3, 4, 7, 9 en 11) is onder de subrecente bouwvoor een menglaag aangetroffen waarbij de oorspronkelijke eerdlaag vermengd is geraakt met het onderliggende dekzandpakket. De verstoringsdiepte die ten tijde van de boringen is vastgesteld bedraagt minimaal 35 cm diep (boring 13) tot maximaal 110 cm diep (boring 2) (zie bijlage 4 voor een verstoringsdiepte kaart en top C-horizont kaart).

3. Zijn, daar waar de bodem intact is, archeologische indicatoren aangetroffen die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het onderzoeksgebied? Zo ja, wat is de aard en diepteligging ervan?

In geen enkele boring met een intacte eerdlaag of een gemengde A/C-horizont is sprake van archeologische indicatoren. Bij het uitzeven van de afzonderlijke bodemlagen is uitsluitend modern baksteenpuin, betonpuin en plastic aangetroffen.

4. Zijn er archeologische lagen aangetroffen (cultuur- en afvallagen c.q. ophogingslagen)? Zo ja, wat is de aard, diepteligging en minimale en maximale dikte ervan?

In twee boringen is een intacte eerdlaag aangetroffen. In vijf boringen is een menglaag aangetroffen waarbij de eerdlaag vermengd is geraakt met de top van het dekzand. De intacte eerdlaag is tot minimaal 55 cm-mv (boring 11) en tot maximaal 75 cm-mv (boringen 5) aanwezig. De dikte van de laag varieert van minimaal 25 cm dik (boring 11) tot maximaal 35 cm dik (boring 5).

5. In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?

Tijdens het bureauonderzoek werd verwacht dat binnen het plangebied een hoge bruine enkeerdgrond aanwezig zou zijn, welke gesitueerd zou zijn op dekzand, behorend tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden. Tijdens het booronderzoek is deze eerdlaag in slechts twee boringen intact aangetroffen. In vijf boringen is sprake van een menglaag waarbij de oorspronkelijke eerdlaag vermoedelijk door ploegen vermengd is geraakt met de top van het onderliggende dekzand. In overige 7 boringen is sprake van een verstoord bodemprofiel met subrecente ophogingslagen. De verwachte holtpodzol is in geen enkele boring aangetroffen. De basis van het bodemprofiel bestaat in alle boringen uit dekzand, behorend tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden. Samenvattend kan gesteld worden dat de verwachtingen in het bureauonderzoek niet geheel bevestigd worden door de resultaten van het booronderzoek. Hoewel de verwachte hoge bruine enkeerdgrond nog wel deels aanwezig was, zijn er geen aanwijzingen voor menselijke bewoning aangetroffen in het plangebied. De hoge verwachting voor vindplaatsen uit de periode van het Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd kan bijgesteld worden naar laag, met als indicatie: 'verstoord'.

5. Is er vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke methode is hiervoor het meest geschikt?

Vanwege het grotendeels ontbreken van intacte bodems en het ontbreken van archeologische indicatoren achten wij vervolgonderzoek niet noodzakelijk.

Afbeelding 13: Overzicht van de ontgraving aan de westzijde van de onderzoekslocatie

Afbeelding 14: Profielopname in de ontgraving aan de westzijde van de onderzoekslocatie

4 Conclusie en aanbeveling

4.1 Conclusie

Op basis van het bureauonderzoek wordt in het plangebied een holtpodzol in dekzand verwacht met een eerdlaag van minder dan 50 cm dikte op een afspoelingshelling. De bouwvoor in de directe omgeving bestaat uit 40 cm matig fijn humeus zand (waarschijnlijk een eerdlaag), daaronder is tot 2,40m-mv zeer fijn en matig fijn dekzand aanwezig, behorende bij de Formatie van Bostel, Laagpakket van Woerden.

Het plangebied bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden naar lager gelegen gronden. Dergelijke gradiëntzones zijn vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig geweest voor bewoning door jagers-verzamelaars. Het gebied was in principe tevens geschikt voor bewoning en het bedrijven van akkerbouw vanaf het Laat Neolithicum.

Het karterend booronderzoek heeft aangetoond dat de hoge archeologische verwachting voor het plangebied niet gerechtvaardigd is. Binnen het plangebied is de verwachte enkeerdgrond weliswaar aangetroffen, maar het merendeel van de boringen heeft een tot in de top van het dekzand verstoord bodemprofiel opgeleverd. Tijdens het uitzeven van de afzonderlijke bodemlagen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, uitsluitend recent bouwpuin en plastic.

4.2 Selectieadvies

Op grond van de onderzoeksresultaten, het groot aantal verstoorde bodems en het ontbreken van archeologische indicatoren, achten wij vervolgonderzoek niet noodzakelijk. De kans dat met de voorgenomen bodemingrepen archeologische vindplaatsen verloren gaan is nihil.

4.3 Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectieadvies zijn op 22 januari 2020 beoordeeld door gemeente Montferland (mw. A. Zonneveld) en akkoord bevonden. Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

4.4 Voorbehoud

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevallsvondsten te garanderen: 'Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister'. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Ook wordt geadviseerd om de verantwoordelijk ambtenaar voor de gemeente Montferland (mevrouw A. Zonneveld) hierover direct te informeren.

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Gebruikte bronnen

Literatuur

- Bakker, H. de & Schelling J., 1989; *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland: de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A., 2005; *Landschappelijk Nederland: De fysisch-geografische regio's*. Assen
- Berendsen, H.J.A., 2008; *De vorming van het land: inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Assen.
- Rooij, J.A.G. van, 2012. Sint Jansgildestraat tussen nummers 7 en 9 te Loerbeek (gemeente Montferland). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek, ADC-rapport 2971
- Tol, drs. A. et al., 2012; *Leidraad inventariserend veldonderzoek Deel: karterend booronderzoek*, 4 december 2012, versie 2.0 vastgesteld door het CCvD Archeologie. Gouda.
- Versfelt, H.J., 2003. *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland: 1773-1794*, Heveskes Uitgevers, Groningen
- Willemse, N.W., L.J. Keunen en R.S. Kok, 2014. *Erfgoed in de gemeente Montferland. Een actualisatie van de archeologische waarden- en verwachtingskaart en van de cultuurhistorische waardenkaart*. RAAP-rapport 2873.

Geraadpleegde websites

<http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>; Archis3 voor informatie over vondsten, onderzoeken, Bonneblad, minuutplan 1811-1932 en OAT, geomorfologie, bodem, grondwater, rd-coördinaten, hoogtekaart, kadaster, luchtfoto 2009-2014

<https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/> voor doen van melding

www.topotijdreis.nl voor informatie historische kaarten vanaf 1845

www.dans.easy.nl voor rapporten

<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/> voor detail hoogtekaart

www.dinoloket.nl voor informatie over ondergrondse boringen

www.bodemloket.nl voor bodemkwaliteitsgegevens

<http://maps.bodemdata.nl> voor grondwatertrappen

<https://www.gelderland.nl/Kaartenencijfers> voor gelderse kaarten

<http://www.ikme.nl> voor informatie over WOII

<https://originals.dotkadata.com> voor oude luchtfoto's

<http://www.chrisvankeulen.nl/loerbeek.htm> voor informatie over Loerbeek

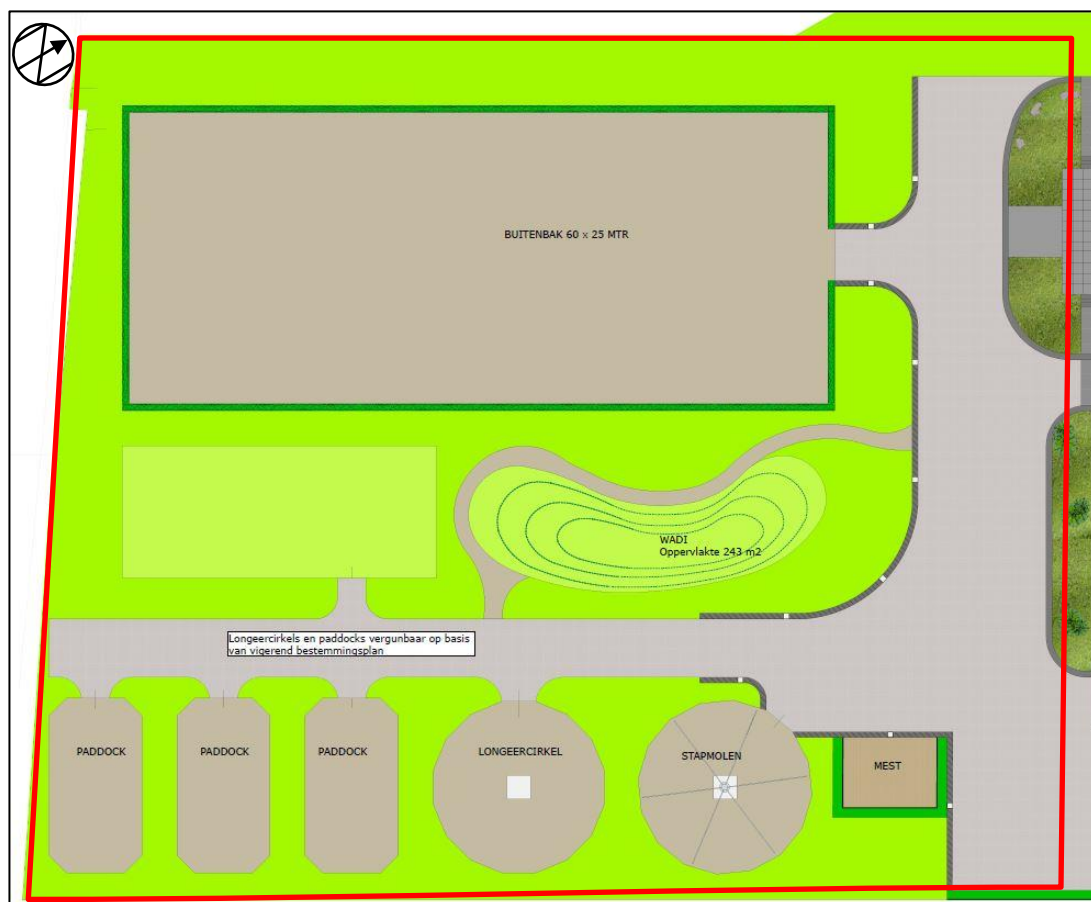
Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

BIJLAGEN

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Bijlage 1: Inrichtingsplan

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Afbeelding 15: toekomstige inrichtingsschets met het plangebied in het rode kader (opdrachtgever in bestand TOEK.jpg)

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Bijlage 2: Overzicht van archeologische en geologische perioden

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
 Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie		
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		
11.755	Kwartair	Laat	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Boxtel	Formatie van Beegden
12.745				Allerød (warm)				
13.675				Vroege Dryas (koud)				
14.025				Bølling (warm)				
15.700		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Laat-Pleniglaciaal	3				
29.000			Midden-Pleniglaciaal					
50.000			Vroeg-Pleniglaciaal		4			
75.000		Pleistocene	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a	5e			
				5b				
				5c				
	5d							
115.000		Eemien (warme periode)				Eem Formatie		
130.000	Midden	Midden	Saalien (ijstijd)	6	Formatie van Drente			
370.000			Holsteinien (warme periode)	Formatie van Urk				
410.000			Elsterien (ijstijd)		Formatie van Peelo			
475.000			Cromerien (warme periode)					
850.000			Pre-Cromerien	Formatie van Sterksel				
2.600.000	Vroeg	Vroeg						

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
 Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

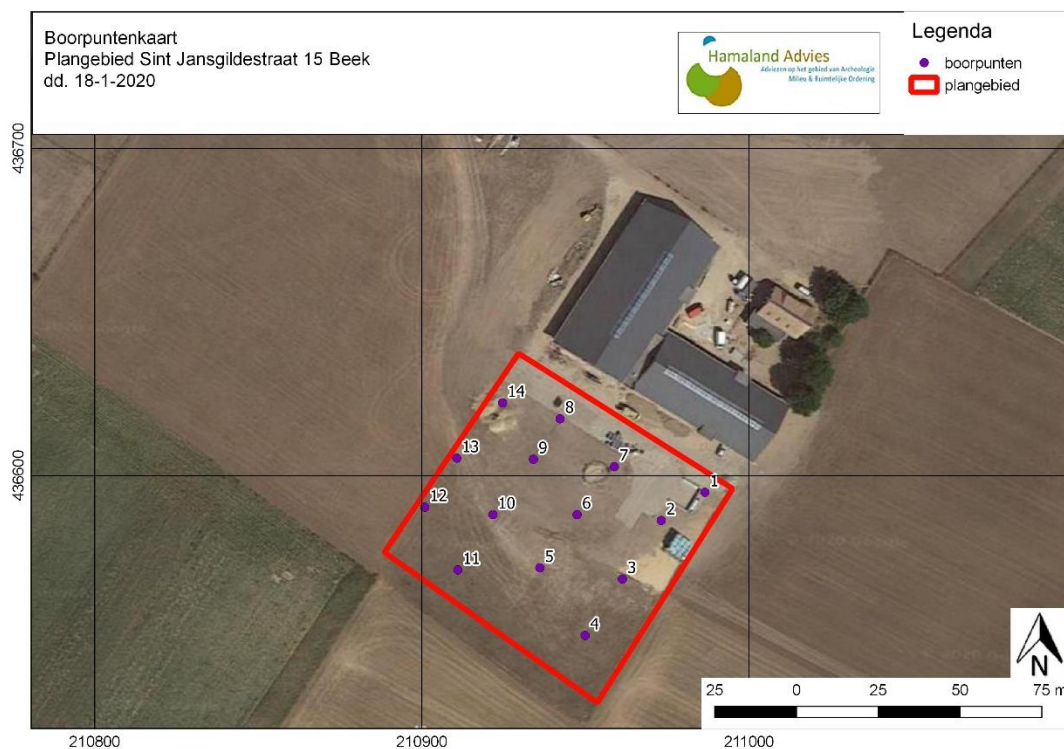
Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500	Vb1			Middeleeuwen			
0	Va			Romeinse tijd			
12						IJzertijd	
800	815	Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk > 1% invloed landbouw (granen)	Bronstijd	
2000	2650			IVa		Neolithicum	
3755	5000	Vroeg	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Mesolithicum	
4900	8000						II
5300	8240						I
7020	8000	Laat-Pleistoceen	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
8000	9000						I
8240	9000	Midden-Pleistoceen	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum
8800	10.150			Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen	
11.755	10.800			Vroege Dryas	LW I	open parklandschap	
12.745	11.800			Bølling		open vegetatie met kruiden en berkenbomen	
13.675	12.000	Vroeg-Pleistoceen	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum
14.025	13.000						
15.700	13.000	Midden-Pleistoceen	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)			perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum
35.000							
75.000		Midden-Pleistoceen	Eemien (warme periode)			loofbos	Midden-Paleolithicum
115.000							
130.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				Vroeg-Paleolithicum
300.000							

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vanderberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Bijlage 3: Boorpuntenkaart

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
 Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

boorpunt	X-coördinaat	Y-coördinaat	Z-coördinaat, hoogte in m+NAP
1	210.986	436.595	19,26
2	210.972	436.587	19,36
3	210.961	436.568	19,46
4	210.949	436.550	19,33
5	210.936	436.572	18,90
6	210.945	436.587	18,85
7	210.958	436.603	18,78
8	210.942	436.618	18,48
9	210.934	436.606	18,57
10	210.922	436.588	18,58
11	210.911	436.571	18,53
12	210.900	436.589	18,56
13	210.922	436.588	18,58
14	210.934	436.606	18,59

Project : BO en IVO Archeologie Plangebied Sint Jansgildestraat 15-17 te Beek
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/192596

Bijlage 5: Boorlegenda en boorprofielen (separaat bijgevoegd)

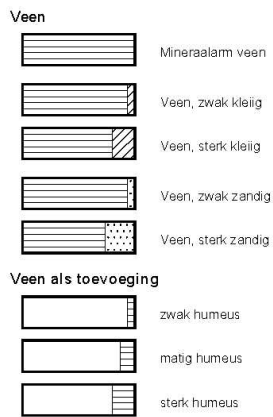
SMART

Boorstatenlegenda

Classificaties volgens de (Lutum+Silt)-Zand-Grind-driehoek

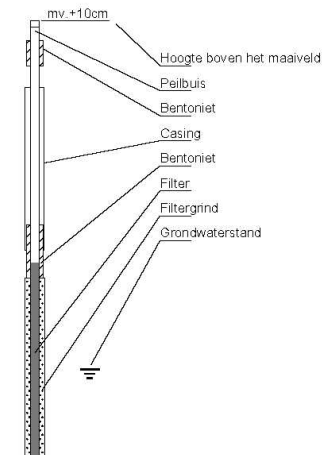
Classificaties volgens de OS-Lutum-(Silt+Zand)-driehoek

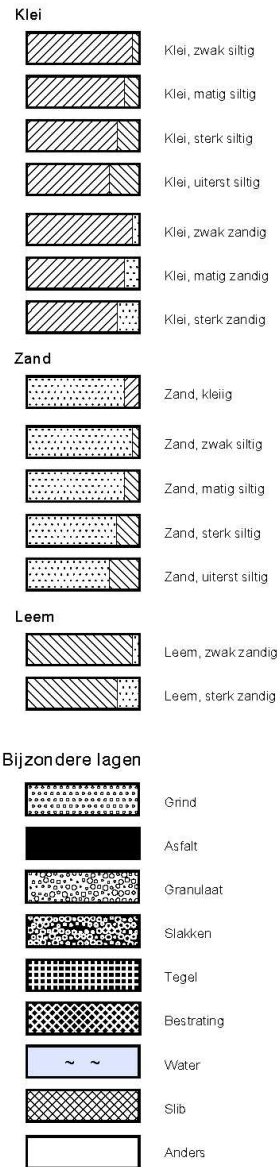
Laagaanduidingen

Peilbuizen

Classificaties volgens de Lutum-Silt-Zand-driehoek

Monsters

Detectie

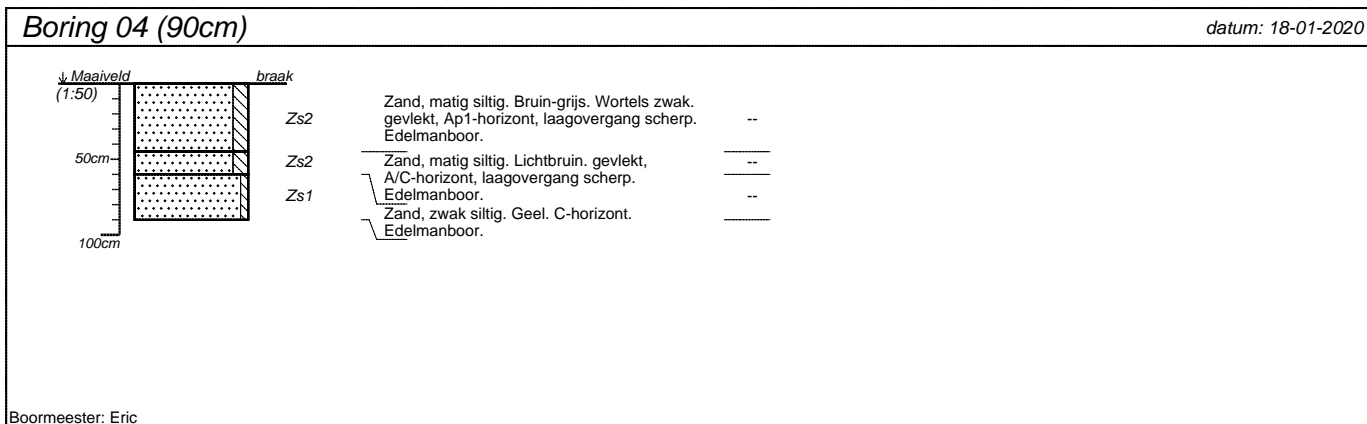
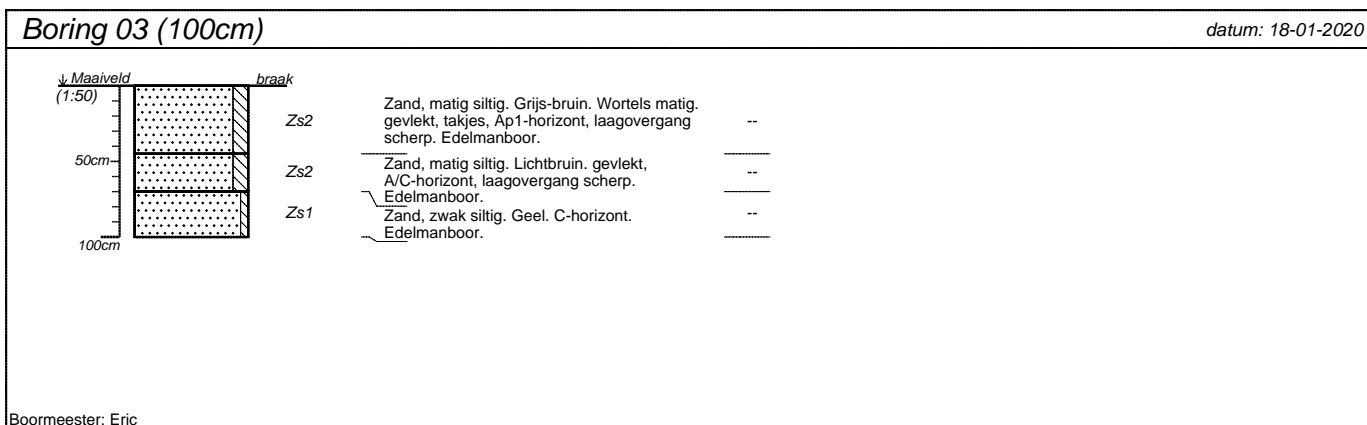
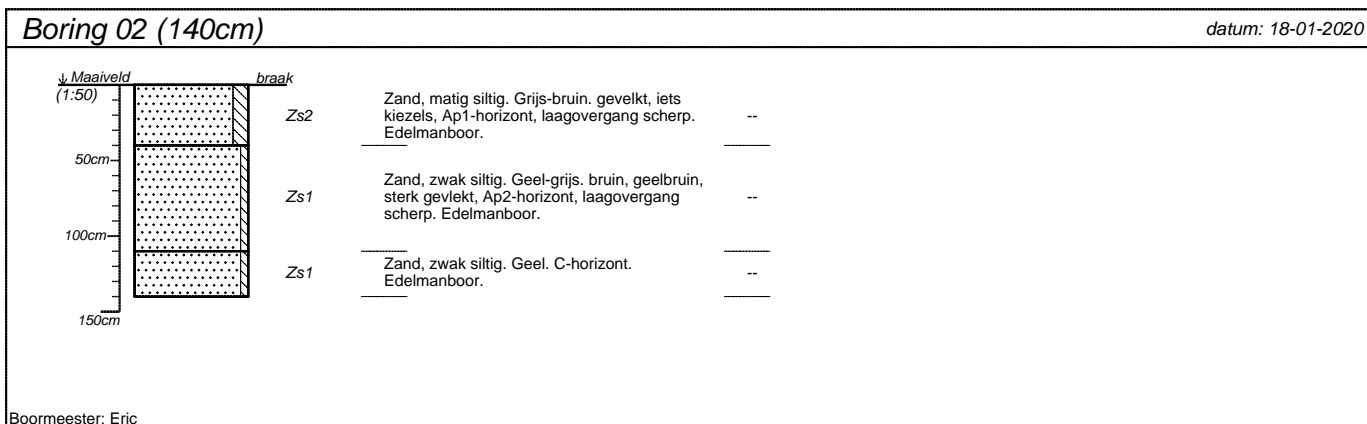
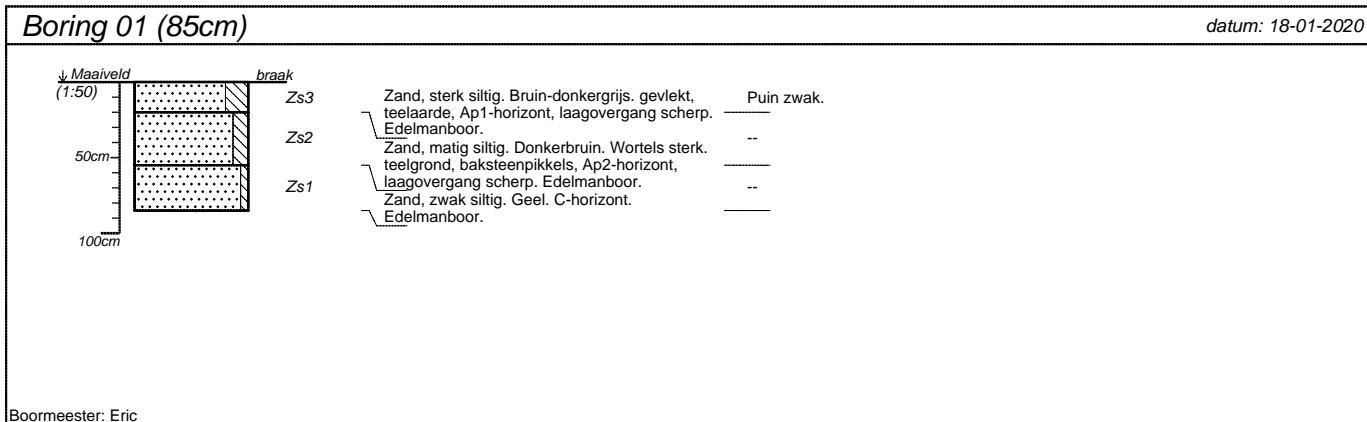
Olie/water-reactie

- 1 = zwak
- 2 = matig
- 3 = sterk
- 4 = uiterst

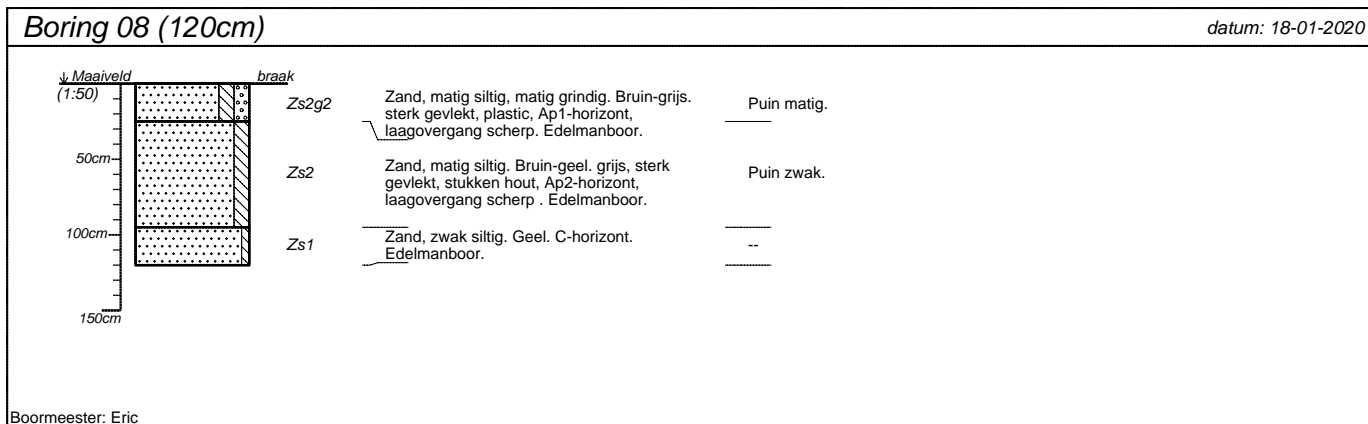
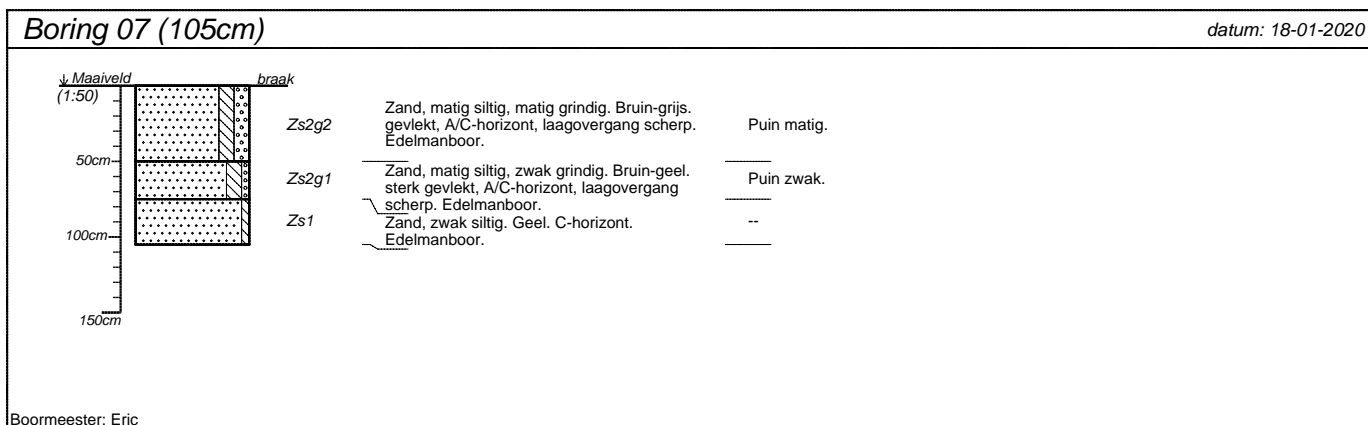
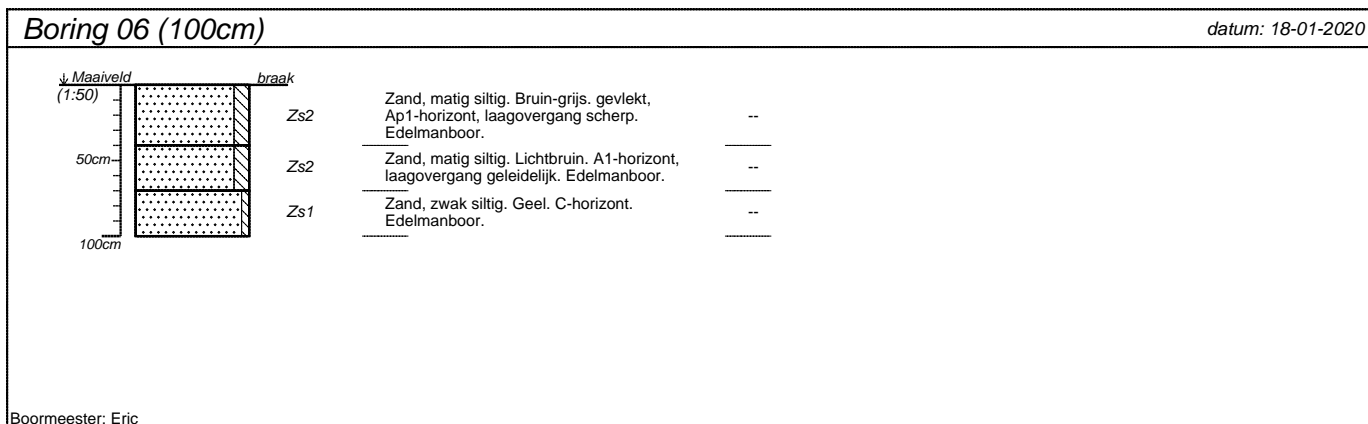
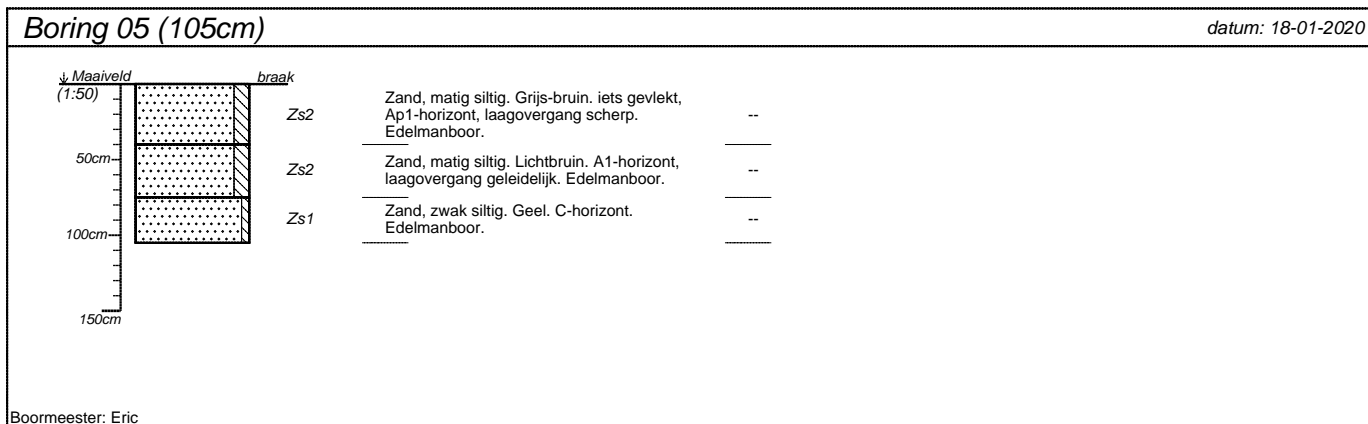
PID waarden

- < 0,2 ppm
- 0,2 - 1,0 ppm
- 1,0 - 2,0 ppm
- 2,0 - 10 ppm
- > 10 ppm

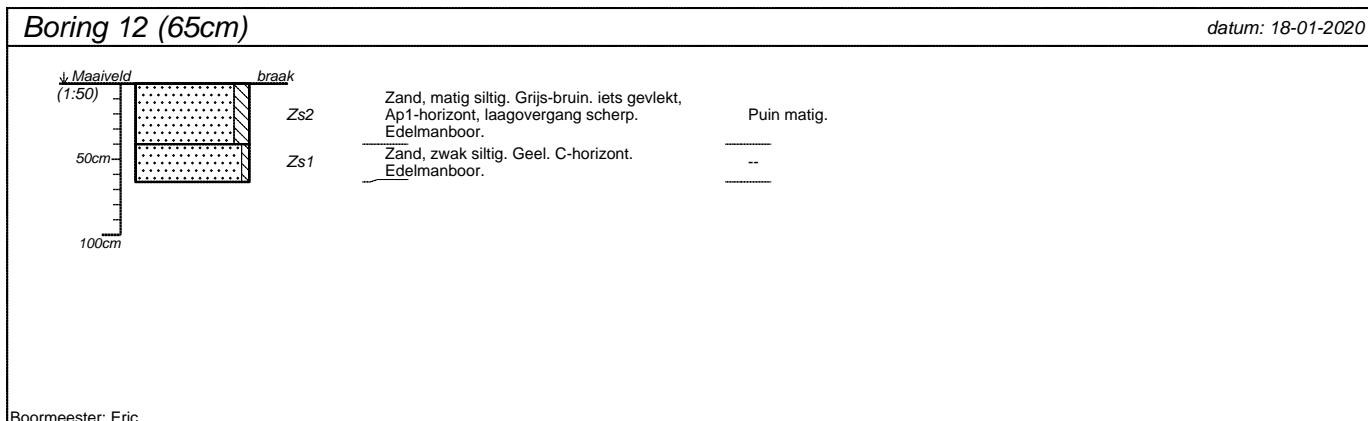
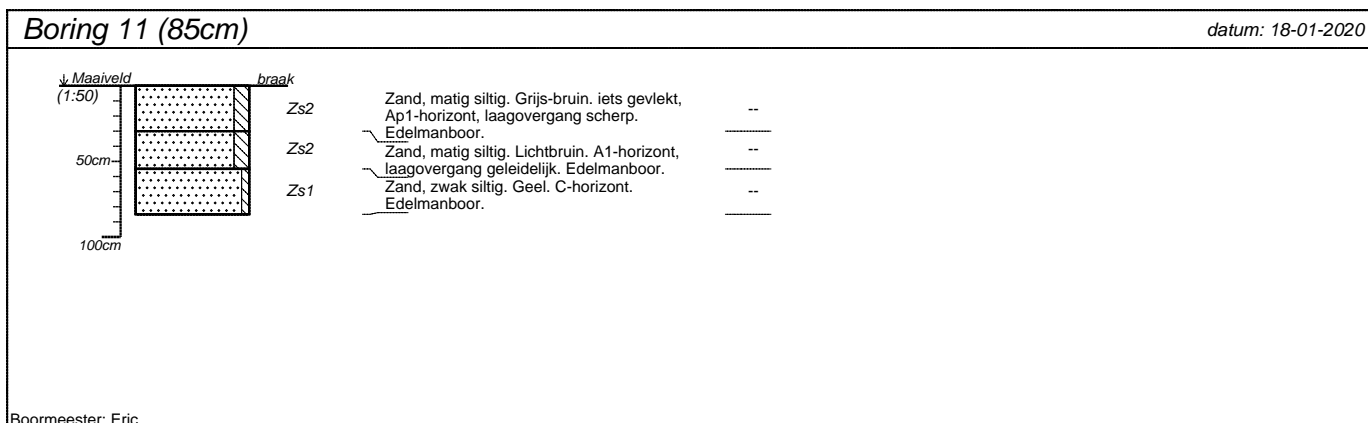
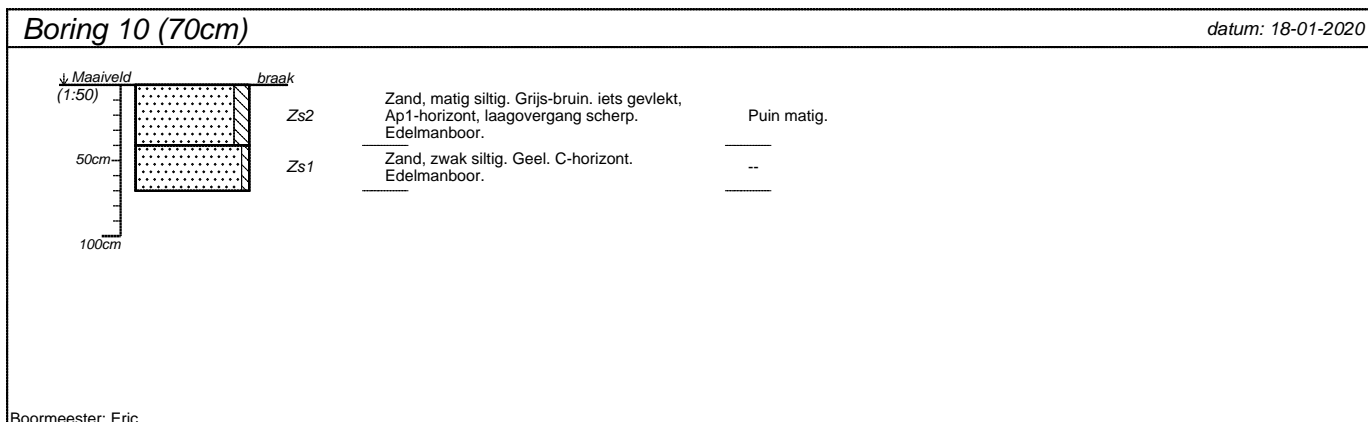
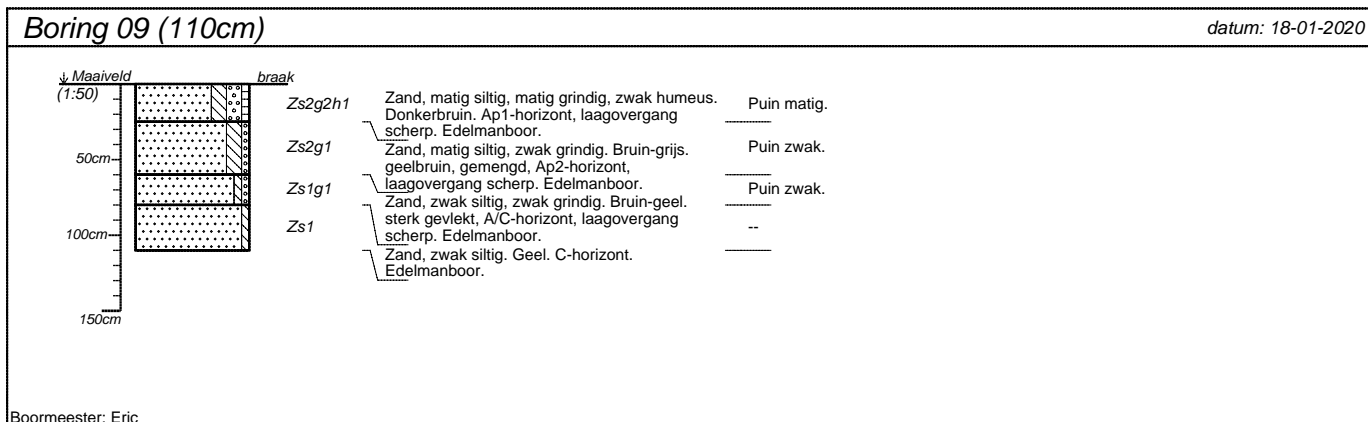
getekend volgens NEN 5104

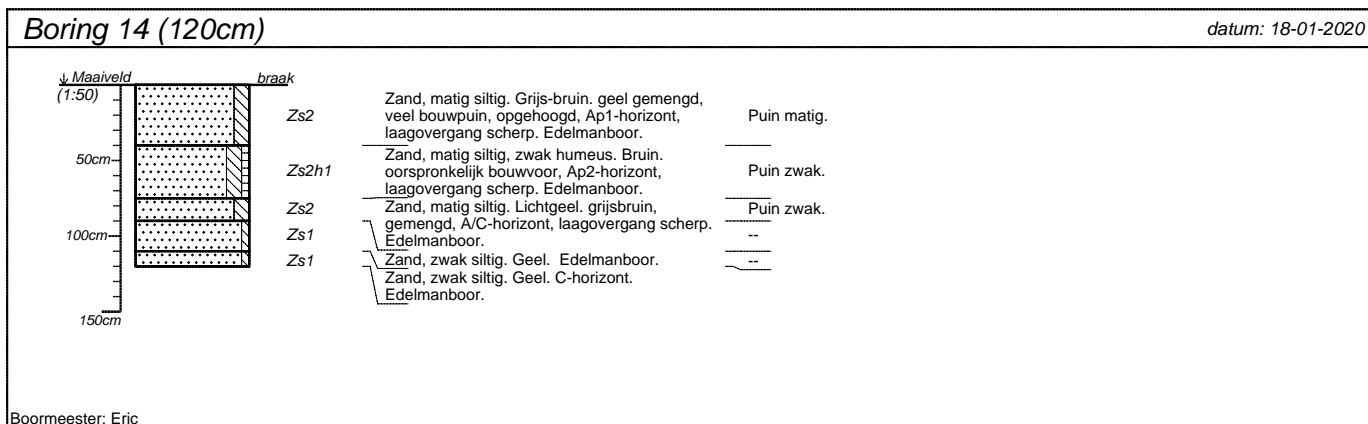
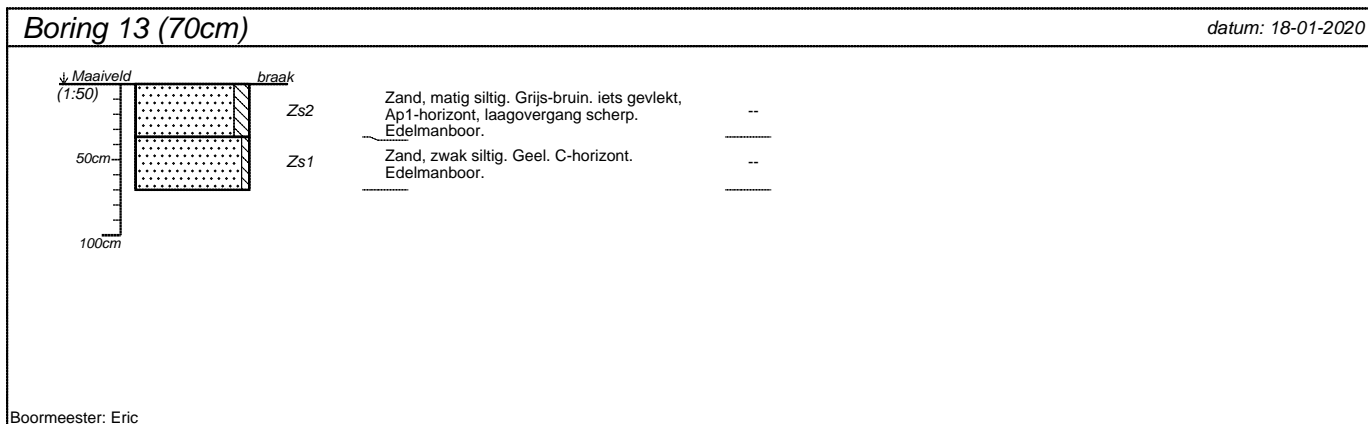
projectnummer 20192596	blad 1/4	locatieadres Sint Jansgildestraat 15	
locatie Plangebied Sint Jansgildestraat		postcode / plaats Beek	
opdrachtgever Buro Ontwerp&Omgeving		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

projectnummer 20192596	blad 2/4	locatieadres Sint Jansgildestraat 15	
locatie Plangebied Sint Jansgildestraat		postcode / plaats Beek	
opdrachtgever Buro Ontwerp&Omgeving		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

projectnummer 20192596	blad 3/4	locatieadres Sint Jansgildestraat 15	
locatie Plangebied Sint Jansgildestraat		postcode / plaats Beek	
opdrachtgever Buro Ontwerp&Omgeving		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

projectnummer 20192596	blad 4/4	locatieadres Sint Jansgildestraat 15	
locatie Plangebied Sint Jansgildestraat		postcode / plaats Beek	
opdrachtgever Buro Ontwerp&Omgeving		land Nederland	
bureau Hamaland Advies			

Bijlage 5 Brief buurtvereniging de Heuvels

Beek 14 januari '20

Geachte heer J. van Loon,

Naar aanleiding van uw vraag bij de algehele ledenvergadering 5 januari jl. over een te bouwen

sprongweide hierop een reactie.

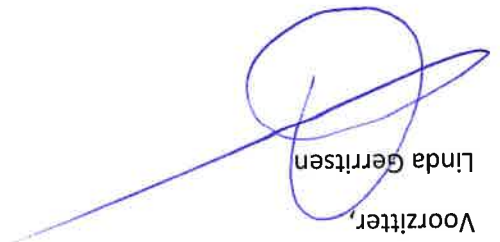
Wij hebben de gehele buurt door middel van een brief door u opgesteld, via de app groep benaderd. De familie Bod en Nibbeling persoonlijk, omdat zij geen deel uit maken van de app groep, en vooral deze huishoudens op het te bebouwen gebied uitkijken.

Alle huishoudens hadden tot 13 januari '20 de tijd om al dan niet anoniem te reageren via een briefje bij een van de bestuursleden.

Op 14 januari '20 is gebleken dat **geen** van de buren bezwaar heeft gemaakt tegen de sprongweide.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Bestuur buurtvereniging de Heuvels

Linda Gerritsen
Voorzitter,

Johnny Koster
Secretaris,

Chantal Rosendaal
Notulist,